

กำลังใจ ๓๙

โดย พระจุลนายก (สุชาติ อภิชาโต)

วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

ในพระบรมราชูปถัมภ์

อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

www.kammatthana.com

ท่านที่มีความประสงค์จะพิมพ์หนังสือเล่มนี้แจกเป็นธรรมทาน
ท่านสามารถพิมพ์ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด
โดยให้ถือตามหลักธรรมที่แสดงไว้ว่า การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง

สารบัญ

กัณฑ์ที่	หน้า
๓๔๙ พัฒนาภายใน	3
๓๕๐ พระ	9
๓๕๑ รักษาตนให้ดี	16
๓๕๒ ธุระของพระ	23
๓๕๓ อุปสมบท	30
๓๕๔ อาหารใจ	36
๓๕๕ วันอาสาฬหบูชา	43
๓๕๖ วันเข้าพรรษา	48
๓๕๗ กิเลสตายด้วยการปฏิบัติ	53
๓๕๘ บุญบารมี	60

กัณฑ์ที่ ๓๔๗

พัฒนาภายใน

๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วันนี้ท่านทั้งหลายได้มาวัด เพื่อมาพัฒนาจิตใจ ให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น ตลอดเวลา ๕-๖ วันที่ผ่านมา ท่านก็ใช้เวลากับการพัฒนาทางด้านอื่น พัฒนาการทำมาหากินให้มีรายได้มากขึ้น พัฒนาความสุขให้มีมากขึ้น ด้วยการซื้อข้าวของต่างๆ ไม่ว่าจะที่บ้านเป็นรถ เป็นเสื้อผ้าเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ เป็นการพัฒนากายนอก แต่วันนี้เรามา**พัฒนาภายใน**กัน พัฒนาใจให้เจริญให้มีความสุขมากขึ้น การพัฒนากายนอกและภายใน มีความแตกต่างกัน การพัฒนากายในเป็นการพัฒนาที่แท้จริง การพัฒนากายนอกเป็นการพัฒนาที่ไม่ถาวร ที่ต้องทำในขณะที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ ตราบใดที่ยังมีลมหายใจ ก็ต้องพัฒนากายนอก แต่หลังจากที่ตายไปแล้ว ใจของเราก็จะไปสู่ภพหน้าชาติหน้า ถ้าใจได้รับการพัฒนาในขณะที่มีชีวิตอยู่ อย่างเช่นวันนี้ ถ้าได้รับการพัฒนาอยู่เรื่อยๆ ใจก็จะสูงขึ้น ดีขึ้นมีความสุขมากขึ้น จะไปเกิดที่ดีกว่าปัจจุบันนี้ จึงไม่ควรมองข้ามการพัฒนาจิตใจ ควบคู่กับการพัฒนากายนอก เช่นสมบัติข้าวของเงินทอง วิชาความรู้ที่ใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ ถ้าเป็นเด็กเช่นเด็กนักเรียนอนุบาลฯ ที่วันนี้คุณครูได้พามาพัฒนาจิตใจ ในช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ก็ต้องพัฒนาทางวิชาความรู้ ต้องไปเรียนหนังสือ เพื่อจะได้มีวิชาความรู้ เป็นเครื่องมือประกอบสัมมาอาชีพ ถ้าไม่มีความรู้ก็จะไม่สามารถประกอบอาชีพที่ดีที่สบายได้ ถ้าไม่ได้เรียนหนังสือ เวลาไปทำงานก็จะไม่ได้ทำงานบริษัท นั่งโต๊ะเขียนหนังสือใช้เครื่องคอมฯ สั่งงานสั่งการผู้อื่น ต้องทำงานที่ใช้แรงงาน เป็นภารโรง เป็นคนสวน เป็นคนรับใช้ ซักเสื้อผ้า ทำความสะอาดในบ้านเรือน เพราะไม่มีความรู้ รายได้ก็จะแตกต่างกัน ถ้าไม่มีความรู้จะได้รายได้ขั้นต่ำ วันละร้อยสองร้อยบาท ถ้าได้เรียนจบชั้นปริญญา ก็จะได้เงินเดือนมากกว่าหลายเท่า ได้เป็นหมื่นเป็นแสน

ในเมืองต้นจึงต้องพัฒนาภายนอกให้พอเสียก่อน ถ้าเป็นนักเรียนนักศึกษา ก็ต้องหมั่นไปโรงเรียน หมั่นเรียนหนังสือ ตั้งใจเรียน เวลาอยู่ในห้องเรียนก็ไม่เล่นกัน ไม่พูดไม่คุยกัน ตั้งใจฟัง เวลาคุณครูสอนให้ตั้งใจฟังให้ดี พยายามจดจำเอาไว้ คุณครูให้การบ้านกลับไป ทำที่บ้าน เมื่อกลับไปถึงบ้านก็รีบทำการบ้านก่อน อย่าไปทำอย่างอื่น ทำการบ้านให้เสร็จ เรียบร้อย แล้วค่อยไปทำอย่างอื่นต่อไป ถ้าไม่เล่นได้ดี มีเวลาว่างก็ช่วยคุณพ่อคุณแม่ทำงาน มีงานอะไรในบ้านพอที่จะช่วยได้ก็ควรช่วย อย่างน้อยก็ดูแลส่วนของเราให้ เรียบร้อย ถ้ามีห้องนอนของเราเอง ก็กวาดถูจัดห้องให้เรียบร้อย ถ้าซักเสื้อผ้าได้ก็ควร ซักเอง ถ้าพอที่จะช่วยคุณแม่ล้างถ้วยล้างชามได้ก็ควรจะทำ เพราะเป็นการพัฒนาจิตใจ ควบคุมไปกับการพัฒนาวิชาความรู้ พอเรียนจบแล้ว จะได้ไปทำงาน เวลาทำงานเราก็ต้อง ตั้งใจทำ ขยันทำ ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่โกงเวลา เขาจ้างเราไปทำงาน ไม่ได้จ้าง ให้เราไปอ่านหนังสือพิมพ์ ไปตีพิมพ์ไปทำธุรกิจส่วนตัว เขาจ้างไปทำงานให้กับบริษัท เราก็ต้องซื่อสัตย์ ต้องทำงานให้เต็มที่ ถ้าไม่ทำอย่างเต็มที่ ใช้เวลาของบริษัทไปแสวงหา ผลประโยชน์ส่วนตัว ก็เป็นการประพฤติดุจริตมิชอบ เป็นการลักขโมย เป็นการฉ้อโกง ทำให้เราไม่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เจ้านายไม่ยกส่งเสริม ไม่อยากเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งให้ ไม่อยากเพิ่มเงินเดือนให้ เพราะไม่ได้ทำงานเต็มที่ ถ้าขยันตั้งหน้าตั้งตา ทำงานอย่างเต็มที่ เวลาไปทำงานก็ไปก่อนเวลา เวลาเลิกงานก็ออกจากบริษัทหลังเวลา เลิกงาน ถ้าทำอย่างนี้รับรองได้ว่าจะเจริญก้าวหน้า มีรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อจะได้เอา ไปใช้จ่ายต่อไป

การใช้จ่ายก็ต้องรู้จักใช้ ต้องแบ่งรายรับไว้เป็นส่วนๆ ส่วนหนึ่งก็ใช้กับสิ่งที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีพ เช่นค่าอาหารค่าน้ำค่าไฟเป็นต้น อีกส่วนหนึ่งก็ต้องเก็บเอาไว้ เพื่อใช้จ่ายเวลา ตกงานหรือเจ็บไข้ได้ป่วยไม่สบาย ไม่สามารถไปทำงานได้ จะได้มีเงินสำรองไว้ดูแลตัว เรา อีกส่วนหนึ่งก็แบ่งไว้สำหรับทำบุญทำทานช่วยเหลือผู้อื่น ตอบแทนบุญคุณต่อผู้มี พระคุณ เช่นคุณพ่อคุณแม่ ครูบาอาจารย์ ที่เราควรรำลึกถึงพระคุณอันประเสริฐของ ท่านเสมอ เพราะถ้าไม่มีคุณพ่อคุณแม่ เราก็เกิดมาไม่ได้ เป็นตัวตนอย่างที่เป็นอย่างวันนี้ ไม่ได้ จะไปเรียนหนังสือก็ไปไม่ได้ เพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียน ทุกวันนี้ที่เราสามารถ ทำอะไรต่างๆได้ ก็เป็นเพราะคุณพ่อคุณแม่เป็นผู้สนับสนุน ให้เงินให้ทองเรา อยากจะ

เรียนหนังสือ ท่านก็ส่งเราไปโรงเรียน ต้องการซื้อเสื้อผ้าชุดนักเรียนใส่ คุณพ่อคุณแม่ก็ซื้อให้ มีแต่คุณพ่อคุณแม่เท่านั้นที่ดูแลเรา เราจึงต้องสำนึกถึงบุญคุณอันประเสริฐของคุณพ่อคุณแม่เสมอ ถ้าไม่มีท่านคอยดูแลเราแล้ว เราจะตกทุกข์ได้ยากลำบาก อาจจะต้องไปขายพวงมาลัยตามสี่แยก เป็นเด็กขอทานอยู่ข้างถนนก็ได้ ถ้าไม่มีคุณพ่อคุณแม่เลี้ยงดูส่งเสีย ให้ได้เรียนหนังสือ ให้ได้อยู่อย่างสุขสบาย นี่คือพระคุณของคุณพ่อคุณแม่ที่เราควรจะตระหนักรำลึกถึงอยู่เสมอ

ถ้าเรายังไม่มีรายได้ ก็ควรแสดงความกตัญญู ด้วยการเคารพนับถือ กราบพอกกราบแม่อยู่เสมอ เวลาจะไปจะมาก็ต้องไหว้ต้องบอกคุณพ่อคุณแม่ก่อน อยากจะไปข้างนอกบ้านก็ต้องขออนุญาตคุณพ่อคุณแม่ก่อน เมื่อกลับมาแล้วก็ต้องรายงานตัวให้คุณพ่อคุณแม่ทราบ ว่าได้กลับมาแล้ว ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของคุณพ่อคุณแม่ ท่านสอนให้ทำอะไรก็ควรทำ ท่านห้ามไม่ให้ทำอะไรก็ไม่ทำ เพราะท่านมีอายุมากกว่าเรา ท่านเกิดก่อนเรา ผ่านโลกมามากกว่าเรา รู้ผิดรู้ถูกรู้ดีรู้ชั่วมากกว่าเรา ท่านจึงไม่อยากให้เรารับเคราะห์กรรม เหมือนกับที่ท่านได้รับมา ไม่อยากให้เราเสียเวลาที่มีคุณค่าของชีวิต ไปกับสิ่งที่เป็นโทษ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ท่านจึงต้องคอยสอนคอยห้ามเรา ถ้าเราเชื่อฟังคุณพ่อคุณแม่แล้ว เราก็จะอยู่เย็นเป็นสุขและเจริญก้าวหน้า ทำให้คุณพ่อคุณแม่มีความสุขตามไปด้วย เป็นการระลึกถึงบุญคุณและตอบแทนบุญคุณของคุณพ่อคุณแม่ พอเราโตแล้วมีเงินทอง ก็แบ่งเอาไว้ตอบแทนบุญคุณของคุณพ่อคุณแม่ ชื่อข้าวของให้ท่านใช้บ้าง ถ้าท่านมีอายุมากไม่มีความสามารถดูแลตัวเองได้ ก็เป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องเลี้ยงดูท่านต่อไป เวลาท่านมีอายุมากๆ ก็จะเป็นเหมือนเด็ก ทำอะไรเองไม่ได้ เพราะความชรา นี่คือการปฏิบัติกับบิดามารดา

ส่วนคุณครูที่โรงเรียนก็เช่นกัน เราก็ต้องให้ความเคารพ ต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของคุณครู เพราะคุณครูมีความปรารถนาดี รักลูกศิษย์ มีความเสียสละ แทนที่จะไปทำอาชีพอื่น ที่ได้เงินทองมากกว่าเป็นครู ก็ยอมเสียสละ เพราะมีจิตเมตตา มีสัญชาตญาณของผู้เสียสละอยู่ในจิตใจ จึงรักที่จะอบรมสั่งสอนพวกเรา ให้เจริญก้าวหน้า มีวิชาความรู้ไว้เป็นที่พึ่งต่อไป คุณครูบาอาจารย์เปรียบเหมือนคนพายเรือจ้าง สมัยก่อนเวลาจะข้าม

แม่น้ำข้ามคลอง ต้องนั่งเรือพายข้าม สมัยนี้มีมอเตอร์ไซค์รับจ้างแทน คุณครูก็เป็นเหมือนคนขี่มอเตอร์ไซค์รับจ้าง พาเราจากสถานที่หนึ่งไปสู่อีกสถานที่หนึ่ง ในสมัยโบราณมีแต่เรือพายรับจ้าง อยากจะข้ามจากฝั่งนี้ไปฝั่งนั้น ก็จ้างเรือพายกัน จึงเปรียบคุณครูว่าเหมือนเป็นคนพายเรือจ้าง เป็นผู้พาลูกศิษย์ลูกหาจากความโง่เขลาเบาปัญญา ไม่มีวิชาความรู้ ให้มีความรู้ความฉลาด มีปัญญา เพื่อจะได้เป็นที่พึ่งของตนต่อไป เราจึงต้องรำลึกในบุญของคุณครูบาอาจารย์เสมอ อย่าไปคิดว่าท่านเป็นเพียงลูกจ้างของโรงเรียน ท่านเป็นมากกว่านั้น เป็นเหมือนคุณพ่อคุณแม่ของเรา เพราะเวลาที่เรานอกจากบ้านมาโรงเรียน คุณครูนี้แหละจะเป็นพ่อแม่แทนคุณพ่อคุณแม่เรา เพราะคุณพ่อคุณแม่ไว้วางใจคุณครู เราจึงต้องให้ความเคารพให้ความเชื่อฟัง เหมือนกับเราเคารพและเชื่อฟังคุณพ่อคุณแม่ ถ้าเราปฏิบัติอย่างนี้ได้แล้ว เราจะเป็นคนดี มีคนยกย่องสรรเสริญ เรียนจบชั้นสูงๆ เวลาไปทำงานก็จะมีค่าจ้างก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จะร่ำรวยมีความสุข เพราะจะมีเงินไปซื้อข้าวของต่างๆ

แต่ความร่ำรวยยังไม่ได้ให้ความสุขเท่าที่ควร ยังมีความสุขที่ดีกว่า ความสุขจากความร่ำรวยเป็นเหมือนขนม ความสุขที่เกิดจากการพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นให้สูงขึ้น เป็นเหมือนกับข้าวกับปลาอาหาร ความสุขจากการพัฒนาภายนอกเป็นเหมือนขนมของหวานต่างๆ รับประทานแล้วก็มีความสุข ถ้ารับประทานขนมอย่างเดียว ไม่รับประทานอาหารด้วย ร่างกายก็จะไม่สบายได้ เพราะไม่พอเพียงต่อการดูแลร่างกาย กินขนมมากเกินไป ก็จะทำให้ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วยได้ จึงต้องกินอาหารด้วย กินข้าวกินกับกินผลไม้ต่างๆ อาหารที่เรารับประทานจึงเป็นเหมือนกับการพัฒนาทางจิตใจ การทำความดีต่างๆ เช่นวันนี้เราทำความดีด้วยการทำบุญตักบาตร ถวายอาหาร ถวายข้าวของต่างๆ มารักษาศีล ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดปดมดเท็จ เสพสุรายาเมา มาฟังเทศน์ฟังธรรม จะได้มีวิชาความรู้ไว้พัฒนาจิตใจให้ดีขึ้นให้สูงขึ้น มีความสุขมากขึ้น มีความทุกข์น้อยลง เป็นอาหารที่แท้จริงสำหรับจิตใจ ถ้าใจได้รับการพัฒนาแล้วชีวิตของเราจะสมดุล คือมีความสุขกับการใช้เงินใช้ทอง ใจมีความสุขกับการทำความดี กับการศึกษาพระธรรมคำสอน เพื่อจะได้ใช้ความรู้นี้ปฏิบัติกับเหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นต่อไป ศาสนาจะสอนให้เราเตรียมตัวเตรียมใจ รับกับเหตุการณ์ที่เราไม่อยากจะ

เจอกัน เช่นการพลัดพรากจากกัน การสูญเสียสิ่งต่างๆ บุคคลต่างๆไป ความผิดหวัง ที่เราไม่อยากจะเจอกัน แต่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเรา ที่จะต้องพบกันไม่ช้าก็เร็ว สักวันหนึ่งเราก็ต้องจากกัน ไม่อยู่ด้วยกันไปตลอด สักวันหนึ่งก็อาจจะต้องผิดหวังกับเรื่องนั้นกับเรื่องนี้ อาจจะชอบคนนั้นรักคนนั้น แต่เขาไม่รักเรา เราก็จะผิดหวังได้

พระพุทธศาสนาจึงต้องสอนให้เราเตรียมตัวเตรียมใจ ไว้รับกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น จะได้ไม่เสียใจกับความผิดหวัง เวลาไม่ได้ตั้งใจก็ไม่ใช่ไร ยังมีชีวิตอยู่หาใหม่ได้ เมื่อก่อนไม่มีสิ่งนี้ เราก็อยู่ได้ มีความสุขได้ ตอนนี้อายุได้แต่ไม่ได้มา ก็ไม่ใช่ไร ถ้าได้มาก็ต้องเตือนเราว่า สิ่งต่างๆที่อยากได้นั้น อาจจะไม่ได้มาเสมอไป เพราะไม่มีอะไรแน่นอนในโลกนี้ เราอยู่ในโลกที่ไม่มี ความแน่นอน ไม่สมหวังเสมอไป เราต้องพร้อมที่จะผิดหวัง จะไม่รู้รู้สึกเฉยๆ ไม่ได้ดรอ้อน ถ้าไม่เตรียมตัวเตรียมใจไว้ เวลาผิดหวังก็จะทุกข์ทรมานใจ จะคิดทำในสิ่งที่ไม่ดี ประชดผู้อื่นด้วยการทำร้ายตัวเอง ทำตัวสำมะเลเทเมาเป็นต้น ทำไปก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่จะซ้ำเติมตัวเราให้ทรุดลงไปให้เสื่อมลงไป ถ้าได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอยู่เรื่อยๆ ที่สอนให้รู้ว่า จะต้องพลัดพรากจากกัน สักวันหนึ่งอาจจะต้องไปอยู่ที่อื่น ไม่ได้อยู่กับคุณพ่อคุณแม่ ก็ต้องเตรียมตัวเตรียมใจไว้ ไม่ใช่เป็นไร เพราะคนอื่นที่ไม่ได้อยู่กับพ่อกับแม่ เขาก็อยู่กันได้อยู่ที่ใจเราเท่านั้นว่าพร้อมหรือไม่ ถ้าพร้อมแล้วอยู่ที่ไหนกับใครก็ได้ นี่คือความจริงของชีวิต จะต้องมีการจากกัน จากสิ่งนั้นไปจากสิ่งนี้ไป จากคนนั้นไปจากคนนี้ไป แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะได้พบกับสิ่งใหม่ๆ พบคนใหม่ เวลาได้พบก็อย่าไปหลงคิดว่าจะต้องอยู่ด้วยกันไปตลอด ต้องคิดว่าเดี๋ยวก็ต้องจากกันอีก ชีวิตของเราเป็นอย่างนี้ มีการจากกัน มีการพบกัน แล้วก็จากกันอีก สลับกันไปอย่างนี้อยู่เรื่อยๆ ต้องคิดว่าเป็นเหมือนฝนตกแดดออก ฝนเดี๋ยวก็ตกเดี๋ยวก็หยุด เดี่ยวก็กลับมาตกอีกเดี๋ยวก็หยุดอีก ถ้าพร้อมที่จะรับกับฝน เราก็ไม่เดียดร้อน ฝนจะตกหรือไม่

เช่นเดียวกับการพบกันและจากกัน ถ้าพร้อมที่จะพบกับใคร อยู่กับใคร จากใครไป รับรองได้ว่าจะไม่วุ่นวาย ไม่ทุกข์ ไม่เศร้าโศกเสียใจ ไม่เสียใจ ไม่ผิดหวัง เพราะไม่ได้หวัง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทำอะไร ก็ทำไปตามความสามารถ ได้อะไรมา

น้อย ก็พอใจกับสิ่งที่ได้มา และพร้อมที่จะเสียไปเมื่อถึงเวลา เช่นวันนี้คุณพ่อคุณแม่ให้เงินให้ทองมา เราก็เอามาซื้อข้าวของ มาทำบุญถวายพระ ได้เงินมาแล้วก็เสียไป แต่เสียด้วยความเต็มใจ ก็เป็นบุญเป็นกุศลไป ทำให้มีความสุขความสบายใจ เราจึงต้องฝึกอยู่เรื่อยๆ ยินดีที่จะเสีย เห็นเพื่อนขาดอะไร พอจะแบ่งให้เพื่อนได้ ก็ให้เขาไป จะมีความสุขใจ ถ้าไม่ได้ให้แล้วเกิดหายไป จะเสียใจ ร้องไห้ร้องไห้ นี่คือความจริงที่พระพุทธศาสนาสอน ให้รู้จักคิดและรู้จักวิธีปฏิบัติกับเหตุการณ์ต่างๆ เราจึงต้องฟังอยู่เรื่อยๆ คำสอนของครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นครุฑที่โรงเรียน หรือพระตามวัดต่างๆ ให้ตั้งใจฟัง จดจำไว้ให้ดี ให้คิดอยู่เรื่อยๆ ให้พร้อมที่จะรับกับเรื่องราวต่างๆ จะได้ไม่เสียใจ ไม่ผิดหวัง จะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีแต่ความเจริญก้าวหน้าโดยถ่ายเดียว จึงขอฝากเรื่องการพัฒนาทั้งสองส่วนคือ พัฒนาภายนอก คือวัตถุข้าวของเงินทอง และพัฒนาภายใน คือบุญและกุศล ให้เข้าไปพิจารณาและประพฤติปฏิบัติต่อไป การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๐

พระ

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วันนี้เป็นวันพระ วันธรรมสวนะ วันฟังธรรม เป็นวันดี เพราะศรัทธาญาติโยมได้มาทำความดีกัน คิดดีพูดดีทำดี **พระ**แปลว่าประเสริฐ วันพระไม่ได้ประเสริฐตรงวันเดือนปี แต่ประเสริฐเพราะการทำความดี ถ้าเป็นวันพระแต่ไม่มีการทำความดี ทำบุญให้ทานตักบาตร รักษาศีล ฟังเทศน์ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ก็ไม่ถือว่าเป็นวันพระ เพราะวันพระที่แท้จริง เป็นวันที่พระบรมศาสดาได้ทรงบัญญัติ ให้สาธุชนพุทธบริษัท ปล่อยวางภารกิจการงานต่างๆ เพื่อทำความดี ทำตนให้เป็นพระ เป็นผู้ประเสริฐ พระไม่ได้หมายถึงนักบวช ที่โกนหัวห่มผ้าเหลืองเท่านั้น เป็นคำกลางๆ แปลว่าผู้ประเสริฐ ผู้ใดทำความดีผู้นั้นก็เป็นพระ เป็นผู้ประเสริฐ ไม่ได้อยู่ที่เครื่องนุ่งห่ม ห่มเหลืองหรือห่มขาว โกนศีรษะหรือไม่โกน เพราะเป็นเพียงสัญลักษณ์ของพระ ของผู้ประเสริฐ ของผู้ทำความดีเท่านั้น ถ้าโกนหัวห่มเหลืองหรือห่มขาวแล้ว แต่ไม่ทำความดี ก็ยังไม่ถือว่าเป็นพระ ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ไม่ได้ห่มเหลือง ไม่ได้โกนหัว แต่ทำความดีอย่างสม่ำเสมอ ผู้นั้นแลคือพระ เป็นคนดี เป็นผู้ประเสริฐ พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้คิดดีพูดดีทำดี เพราะจะทำให้เป็นผู้เจริญ ผู้ก้าวหน้า ผู้มีความสุขอย่างแท้จริง ถ้าวันไหนมีเวลาว่าง พอที่จะทำความดีได้ ก็ควรทำไปเลย ไม่ต้องรอให้เป็นวันพระ เป็นวันเสาร์ เป็นวันอาทิตย์ เพราะการทำความดีนั้น ทำที่กายวาจาใจ ไม่ได้ทำได้เฉพาะที่วัดเท่านั้น ทำได้ทุกที่ทุกแห่งทุกหน มีเวลามีโอกาสก็ควรทำเลย เห็นผู้ใดเดือดร้อน พอที่จะช่วยเหลือได้ ก็ช่วยเหลือเลย เวลานั่งบนรถเมล์มีผู้ที่อ่อนแอกว่า ผู้ชราภาพ ยืนอยู่ไม่มีที่นั่ง ถ้าเสียสละให้เขาได้นั่ง ก็ได้ทำความดีแล้ว ทำบุญแล้ว ทำตนเป็นพระ เป็นผู้ประเสริฐแล้ว

จึงควรดูที่การกระทำทางกายวาจาใจเป็นหลัก อย่ไปดูที่วันเดือนปี พอไม่ใช่วันพระก็จะไม่ทำความดี ก็จะไม่ทำความดีเท่าที่ควร เพราะวันพระมีเพียงอาทิตย์ละ ๑ วันเท่า

นี่เอง ถ้าจะเป็นคนดีจริงๆ เป็นผู้ประเสริฐจริงๆ ต้องทำทุกๆ วันเลย ทำวันพระเพียงวันเดียวไม่พอ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติวันพระไว้ ก็เพื่อให้ศรัทธาญาติโยมได้หยุดการทำงานทำการ ได้มีเวลาเข้าวัด ได้ทำความดีหลายอย่าง ได้รับประโยชน์หลายอย่าง เช่น วันนี้ญาติโยมมาวัดก็ได้บูชาพระรัตนตรัย บูชาพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ที่เป็นสรณะอันประเสริฐ เวลาบูชาก็ได้ได้เพียงแต่กราบเฉยๆ จุดธูปเทียนดอกไม้เฉยๆ ต้องรำลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ว่าพระพุทธเจ้าทรงเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้สิ้นกิเลสแล้ว เป็นผู้ตรัสรู้ด้วยตนเอง ไม่ต้องกลับมาเกิดอีกต่อไป นี่เป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธคุณ

พระธรรมคุณก็คือเป็น**สัมถิภูฏิกโก** ที่ผู้ปฏิบัติสามารถเห็นผลได้จากการปฏิบัติของตน ไม่ใช่ปฏิบัติไปแล้ว ไม่มีผลตามมา สัมถิภูฏิกโก แปลว่าผู้ปฏิบัติย่อมเห็นผลของธรรมอันประเสริฐนี้ **อกาลิกโก** ไม่ขึ้นกับกาลเวลา ไม่เสื่อมคุณภาพ สมัยพระพุทธกาลมีคุณภาพอย่างไร สมัยนี้ก็มีคุณภาพอย่างนั้น เป็น**สวากขาโต ภคเวตา ธรรมโม** เป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ตรงกับความจริงทุกประการ ไม่มีของแปลกปลอมของโกหกปนอยู่ในพระธรรมคำสอนเลย ทุกคำพูดของพระพุทธเจ้าเป็นความจริงทั้งนั้น เช่นบาปมีจริง บุญมีจริง นรกมีจริง สวรรค์มีจริง ตายแล้วต้องไปเกิด การเวียนว่ายตายเกิดมีจริง การหลุดพ้นจากความทุกข์โดยสิ้นเชิงก็มีจริง คือพระนิพพาน เป็นของจริงที่ผู้ปฏิบัติจะได้เห็น ได้สัมผัส ได้เป็นสมบัติ **โอบนยิกโก** ต้องน้อมเข้าสู่กายวาจาใจ เมื่อได้ยินได้ฟังแล้ว รู้แล้วว่า นรกมีจริง สวรรค์มีจริง นรกเกิดจากการทำบาป ก็ละเว้นจากการทำบาป ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดประเวณี ไม่พูดปดมดเท็จ ไม่เสพสุรายาเมา เป็นโอบนยิกโก น้อมเข้าสู่กายวาจาใจของเรา คือนำเอามาปฏิบัติ อย่าฟังเฉยๆ ก็เหมือนกับดูอาหารเฉยๆ ไม่ได้รับประทานอาหาร ดูไปจนวันตายก็จะได้ไม่อิ่ม ฉะนั้นได้พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ถึงแม้จะเป็นสวากขาโต ภคเวตา ธรรมโม เป็นธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้วก็ตาม เป็นสัมถิภูฏิกโก ผู้ปฏิบัติสามารถเห็นผลได้ แต่ถ้าผู้ปฏิบัติไม่ปฏิบัติ ไม่โอบนยิกโก ไม่น้อมเข้ามาสู่การปฏิบัติที่กายวาจาใจก็จะไม่ได้รับประโยชน์ จากพระธรรมคำสอนอันประเสริฐของพระพุทธเจ้า

พระสังฆคุณคือผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ผู้ที่ได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอน แล้วเกิดศรัทธา ความเชื่อ แล้วก็โอปนยโก น้อมเข้ามาสู่กายวาจาใจ ด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อการหลุดพ้นจากความทุกข์ คือสุปฏิปันโน อชฺฐปฏิปันโน ญายะปฏิปันโน สามิจิปปฏิปันโน ผู้นั้นแหละคือพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ไม่ได้หมายถึงผู้ที่โกนหัวท้ม ผ่าเหลือง ที่อาจจะเป็นพระอริยสงฆ์ก็ได้ อาจจะไม่เป็นก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกระทำของท่าน ถ้าสุปฏิปันโน อชฺฐ ญายะ สามิจิปปฏิปันโน ท่านก็เป็นอริยสงฆ์สาวก ถ้าไม่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถึงแม้จะท้มเหลืองโกนศีรษะ ก็ยังไม่เป็นพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ในสมัยพระพุทธกาลและในสมัยนี้ มีพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าเป็นจำนวนมาก ที่ไม่ได้เป็นนักบวช ไม่ได้เป็นผู้ชาย มีทั้งหญิง มีทั้งเด็ก ที่ได้สะสมบุญบารมีมา มาก พอได้พบพระพุทธศาสนา ได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอน ก็น้อมเอาไปปฏิบัติ จนบรรลุเป็นพระโสดาบัน เป็นพระสกิทาคามี เป็นพระอนาคามี เป็นพระอรหันต์กันเป็นจำนวนมาก มีทั้งนักบวชและฆราวาส มีทั้งหญิงทั้งชาย มีทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ เพราะมรรคผลนิพพาน หรือการเป็นพระอริยสงฆ์สาวกนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศกับวัย แต่ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติกายวาจาใจ ให้เป็นปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ นี่คือนั่นที่ได้กระทำกันเมื่อเรามาวัด มาบูชาพระรัตนตรัย มารำลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ เมื่อได้รำลึกอยู่เรื่อยๆ แล้ว ก็จะทำให้เกิดมีศรัทธาความเชื่อ ฉันทะความยินดี ที่จะโอปนยโก น้อมเอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติ เราจึงได้สมาทานศีลกัน เป็นการน้อมเอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เข้าสู่กายวาจาใจของเรา

วันนี้เราก็ได้สมาทานศีลกัน จะละเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดปดมดเท็จ เสพสุรายาเมา ถ้ามีสัจจะคือความจริงใจ ก็ต้องนำเอาไปปฏิบัติ ไม่ใช่รับที่ศาลานี้ พอออกไปก็โยนใส่ถังขยะไป ก็จะไม่ได้รับประโยชน์ ไม่เป็นสุปฏิปันโน ไม่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถ้าเป็นพอสมาทานศีลแล้วก็ต้องรักษาไว้ให้ดี ถึงจะได้สัมผัสกับผลที่จะปรากฏขึ้นมา จะเห็นว่าธรรมะเป็นสันติภูมิโลก เวลารักษาศีลจะมีจิตใจที่แน่วแน่มั่นคง ไม่หวั่นไหว ไม่หวาดกลัวกับภัยต่างๆ ไม่กลัวใครจะมาประณาม มาติฉินนินทาว่าเป็นคนไม่ดี เพราะรู้อยู่แก่ใจว่าเราเป็นคนดี เพราะศีลนี้แหละที่ทำให้เราเป็นคนดี ไม่ใช่พ่อแม่ ไม่ใช่นามสกุลไม่ใช่ชื่อ มีศีลเท่านั้นที่จะทำให้เราเป็นคนดี น่านับถือเคารพ

เลื่อมใสชื่นชมยินดี ต่างกับคนที่ไม่มีศีล เป็นคนที่น่ารังเกียจขยะแขยง น่าอยู่ห่างไกล เพราะคนที่ไม่มีศีลย่อมทำร้ายทำลายผู้อื่นนั่นเอง ถ้ามีคนไม่มีศีลอยู่ในบ้าน เราก็จะต้องเดือดร้อนกัน มีข้าวของหายเป็นต้น หรืออาจจะถูกเขาก็กก็ได้ เช่นเวลามีโจรผู้ร้ายเข้ามา ลักทรัพย์ มาปล้นมาจี้ ถ้าเจอเราก็อาจจะฆ่าเราได้ เพราะเขาไม่มีศีล ที่อยู่ของเขาก็คือคุก ตระวางเพียงแต่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจะมิกำลังไม่พอ ยังไม่สามารถจับเขาเข้าคุกเข้า ตระวางได้ เท่าที่จับได้ก็แทบจะไม่พออยู่แล้ว คุกตระวางล้นด้วยคนที่ไม่ไม่มีศีลธรรม ไม่สนใจไม่เชื่อในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ว่าบาปมีจริง นรกมีจริง บุญมีจริง สวรรค์มีจริง จึงชอบตกนรกกัน ต้องไปติดคุกติดตระวางที่เป็นนรกของมนุษย์ ตายไปก็ต้องไปตกนรกต่อ จนกว่าจะหมดกรรม

วันนี้นอกจากได้ทำบุญทำทาน ได้บูชาพระรัตนตรัย ได้สมาทานศีลแล้ว ก็ได้ฟังเทศน์ฟังธรรมกันด้วย ทำให้จิตใจผ่องใส ทำให้จิตใจสงบ ทำให้มีความสุข เวลาที่ฟังเทศน์ฟังธรรมเราจะไม่มีโอกาสไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ถ้าตั้งใจฟังอย่างจริงๆ ก็จะติดตามคำสอนไปเรื่อยๆ ก็จะเข้าไปสู่ใจ เป็นเหมือนน้ำมนต์ชโลมใจ เป็นน้ำมนต์ที่แท้จริง ก็คือพระธรรมคำสอนนี้แล ไม่ใช่หน้าที่เอามาประพรมกัน น้ำก็เป็นน้ำอยู่อย่างนั้น ไม่ว่าใครเสกใครเป่า ก็ยังเป็นน้ำอยู่อย่างนั้น ไม่ได้เป็นน้ำมนต์ที่แท้จริง ที่จะเข้าไปสู่ใจได้ นอกจากพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ถ้าตั้งใจฟังด้วยสติ ไม่ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ พระธรรมคำสอนก็จะเข้าสู่ใจ จิตก็จะค่อยสงบตัวลง ความผ่องใสความสุขความปีติก็ปรากฏขึ้นมา นี่คือน้ำมนต์ชโลมใจที่แท้จริง เป็นมงคลที่แท้จริง ถ้ามีธรรมะในใจแล้ว ย่อมมีแสงสว่างนำทาง เวลาจะฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ก็จะมีธรรมะคอยเตือนว่าผิดศีลนะ ทำไม่ได้นะ ทำแล้วบาปกรรมต้องตกนรก พอมีธรรมะเตือนใจ ก็จะไม่ทำบาปทำกรรม จะทำแต่ความดี เพราะธรรมะสอนให้ทำความดีอยู่เสมอ ให้ช่วยเหลือผู้อื่น ให้มีความเมตตา ให้รู้จักให้อภัย ไม่โกรธ ไม่เกลียด ไม่อาฆาตพยาบาท ไม่จองเวรจองกรรม เพราะไม่เป็นคุณเป็นประโยชน์กับจิตใจ เป็นไฟที่จะเผาจิตใจให้ร้อนนรกระวนกระวาย เวลาโกรธแล้วจะนั่งไม่ติด รุนวายเป็นหมด จองเวรจองกรรมอาฆาตพยาบาท ถ้าให้อภัยได้ ไม่ถือโทษโกรธเคืองใจจะสงบเย็นสบายมีความสุข เพราะการให้อภัยเป็นการทำบุญนั่นเอง เป็น**อภัยทาน**

วันนี้ญาติโยมเอาข้าวของต่างๆมาให้ เป็น**วัตถุทาน** พอให้แล้วก็มีความสุขสบายใจ ไม่
รู้มร้อนหนาว

ฉันใดเวลาใครทำให้โกรธแค้น ก็ต้องให้อภัย เหมือนมีพระมาบิณฑบาตที่หน้าบ้าน ก็
ต้องให้อภัยทันที จะได้มีความสุข จะได้บุญ ถ้าตายไปตอนนั้น จะได้ไปสวรรค์เลย
ในทางตรงกันข้ามถ้าให้อภัยไม่ได้ จิตใจก็จะร้อนรนเป็นเหมือนนรก ตายไปตอนนั้นก็
ตกนรกทันที จึงควรเห็นความสำคัญของการให้อภัย ไม่ถือโทษโกรธเคือง เพราะสิ่งที่
เกิดขึ้นก็ผ่านไปแล้ว เสียอะไรก็เสียไป แต่อย่าเสีย ๒ ต่อ อย่าเสียใจด้วย เสียสามีก็เสีย
ไป เสียภรรยา ก็เสียไป แต่อย่าเสียใจ ใจนี้เรารักษาได้ รักษาให้สงบให้เย็นให้สบายให้ยิ้ม
ได้ เพราะมีปัญญา รู้ว่าอยู่ในโลกของความไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีการเกิดขึ้นตั้งอยู่แล้ว
ดับไปเป็นธรรมดา แต่งงานได้ก็หย่าได้ ตายจากกันได้หนีจากกันได้ เป็นเรื่องธรรมดา
ถ้ามีปัญญารู้ทันก็จะให้อภัยได้ จะรู้สึกเฉยๆ ไม่เสียอกเสียใจ เสียแต่ของภายนอกก็พอ
เสียสมบัติข้าวของเงินทองเสียไป เสียสามีเสียภรรยาเสียไป เสียร่างกายเสียไป แต่จะไม่
เสียใจ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ให้รักษารธรรมยิ่งกว่าชีวิต ให้สละชีวิตเพื่อรักษา
ธรรม คือความสงบสุขของใจ การไม่เสียใจนี้แหละคือธรรม ถ้าเสียใจแปลว่าธรรม
ไม่ใช่ธรรม ถ้ามีธรรมแล้วใจย่อมมีความสุข ย่อมไม่เสียใจกับอะไรทั้งสิ้น
เพราะมีปัญญาปล่อยวาง ไม่ยึดไม่ติด เห็นแล้วว่าเกิดมาก็มาตัวเปล่าๆ เวลาไปก็ไม่ได้
เอาอะไรติดตัวไปเลย แล้วจะมาเสียใจกับอะไร

ทรงสอนให้พิจารณาอยู่เสมอว่า ของต่างๆในโลกนี้ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา สมบัติข้าว
ของเงินทองต่างๆ ไม่ใช่สมบัติที่แท้จริงของเรา เป็นสมมุติสมบัติ สมมุติว่าเป็นของเรา
เมื่อถึงเวลาที่ต้องจากไป สมบัติต่างๆก็กลายเป็นของคนอื่นไป เป็นของลูกของหลาน
ของสามีของภรรยา ของเจ้าหนี้เจ้ากรรมนายเวร ไม่ได้เป็นของเรา แม้แต่ร่างกายก็
เช่นเดียวกัน ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเรา เป็นเพียงสมมุติ พอตายไปก็เป็นของสัปเหร่อไป
เอาไปเผากลายเป็นขี้เถ้าขี้ถ่านไป นี่คือสังขารธรรมความจริง ผู้รู้ความจริงนี้เป็นผู้มีปัญญา
จะไม่หลงยึดติด ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นเรา เป็นของเรา จะปล่อยวาง ไม่เสียใจ ไม่ทุกข์
กับการสูญเสียต่างๆ จะให้อภัยได้เสมอ ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะใครจะทำอะไร จะไม่

ถือโทษโกรธเคือง ไม่สร้างเวรสร้างกรรมกันอีกต่อไป ถ้าให้อภัยไม่ได้ก็ต้องสร้างเวรสร้างกรรมกัน เป็นคู่กรรมคู่เวรกันต่อไปอีก ไปเกิดชาติหน้าเจอกันก็จะเกลียดชังกัน อาฆาตพยาบาทกัน ไม่รู้จักจบจักสิ้น นี่คือการอันสงส์ที่เกิดจากการฟังเทศน์ฟังธรรม จะทำให้มีสัมมาทิฐิความเห็นชอบ เห็นว่าการให้อภัยเป็นธรรมะ เป็นบุญเป็นกุศล เห็นว่าการอาฆาตพยาบาท จองเวรจองกรรม เป็นกิเลส เป็นบาป เป็นกรรม ไม่ควรทำ นี่คือนี่สิ่งที่จะได้รับในวันพระเมื่อเราเข้าวัด ที่เราอาจจะไม่ได้รับถ้าอยู่บ้าน เพราะจะยุ่งกับการทำมาหากิน ยุ่งกับเรื่องนั้นเรื่องนี่ ก็เลยไม่มีโอกาส ไม่มีเวลาว่าง ที่จะฟังเทศน์ฟังธรรม ใหม่ๆที่สามารถฟังได้ที่บ้าน

ถ้ามีวิทยุก็เปิดฟังได้ มีโทรทัศน์ก็เปิดดูได้ มีเครื่องเล่นก็เปิดฟังได้ แต่มักจะไม่ค่อยมีเวลาว่าง หมดเวลาไปกับการทำมาหากิน ก็เลยไม่มีโอกาสฟังสิ่งที่ดีที่งาม เมื่อไม่ได้ฟังก็จะถูกความโลภความโกรธความหลงพาไป พาให้โลภให้โกรธให้หลง ให้ยึดติดกับสิ่งนั้น สิ่งนี้ ว่าเป็นเราเป็นของเรา ว่าจะให้ความสุขกับเรา ซึ่งเป็นความหลงทั้งนั้น เพราะในสายตาของผู้มีปัญญา เช่นพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย จะเห็นว่าไม่มีอะไรในโลกนี้ให้ความสุขกับเราเลย มีแต่จะให้ความทุกข์ทั้งนั้น พอมีอะไรแล้วก็ต้องทุกข์กับสิ่งนั้นทันที มีสามีก็ต้องทุกข์กับสามี มีภรรยาก็ต้องทุกข์กับภรรยา มีลูกก็ต้องทุกข์กับลูก ถ้าไม่มีก็จะไม่ทุกข์ ไม่มีสามีไม่มีภรรยา ก็ไม่ต้องทุกข์กับสามีทุกข์กับภรรยา ไม่มีลูกก็ไม่ต้องทุกข์กับลูก ไม่ต้องห่วง ไม่ต้องกังวล ไม่ต้องหวง ไม่ต้องอาลัยอาวรณ์ ไม่ต้องเสียดายเวลาจากกัน จึงควรเชื่อพระพุทธเจ้า อย่าไปหลงอยากได้สิ่งต่างๆ ถ้ายังเป็นโสดอยู่ก็อย่าไปคิดมีสามีมีภรรยา เพราะเหมือนกับวิ่งเข้ากองไฟ ชีวิตคู่ครองจึงมีแต่ความทุกข์วุ่นวายใจ ไม่รู้จักจบจักสิ้น เนื่องจากใจมีติดบอดปราศจากธรรมะแสงสว่าง ไม่ได้ยินได้ฟังธรรมกัน จึงหลงกัน เห็นกลับตาลปัตร เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นว่ามีสามีมีภรรยา มีสิ่งต่างๆ จะมีความสุข แต่พอมีเข้าจริงๆ ก็น้ำตาตกในกันทุกคน มีแต่บ่น มีแต่ร้องไห้ร้องไห้ให้กัน วัดนี้แทบจะไม่ว่างจากคนที่มีความทุกข์เลย เวลาทุกข์ถึงจะเข้าวัดกัน ตอนนั้นมันก็สายเสียแล้ว ตอนที่ไม่มีทุกข์ทำไม่เข้าวัด ไม่ฟังเทศน์ฟังธรรม เตรียมตัวเตรียมใจ ไม่ป้องกันใจให้กระโดดเข้ากองไฟกัน

นี่คืออานิสงส์ของการมาวัด ได้ทำบุญได้ทำความดี ได้รับประโยชน์หลายอย่าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า อยู่ที่ยื่นแล้วจะทำความดีไม่ได้ ถ้ามีเวลาว่างก็ควรรำลึกถึงพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ควรฟังเทศน์ฟังธรรม ควรทำความดี ควรรักษาศีลกัน ถ้าทำได้ก็ไม่ต้องมาวัดก็ได้ ถ้ายังทำไม่ได้ ก็ต้องมาวัดก่อน มาฝึกให้เป็นนิสัยก่อน จะได้ทำที่ไหนก็ได้ ถ้าไม่เข้าวัดเลยจะไม่คิดทำความดีเลย จะไหลไปตามกระแสของความโลภความโกรธความหลงอย่างเดียว จะทุกข์วุ่นวายใจไม่รู้จักจบจักสิ้น จะไม่ได้รับประโยชน์จากการได้เกิดเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนา จะเป็นเหมือนทัฬหีในหม้อแกง ที่ไม่ได้สัมผัสกับรสแกงเลย ไม่เหมือนกับลิ้น ฉันทใดพวกที่ไม่สนใจเข้าวัด ไม่สนใจศึกษาปฏิบัติธรรม ก็เหมือนทัฬหีในหม้อแกง ส่วนผู้ที่สนใจมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ในการปฏิบัติธรรม จะไม่เสียชาติเกิด จะได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนา จะได้เลื่อนขั้นเลื่อนชั้นขึ้นไปตามลำดับ เป็นเทพเป็นพรหมเป็นพระอริยเจ้า พวกที่ไม่เชื่อไม่สนใจ พระธรรมคำสอนก็จะลดชั้นลงไป จากมนุษย์ก็ไปเป็นเดรัจฉาน เป็นเปรต ไปตกนรก วันนี้เป็นวันพระจึงควรทำให้เป็นวันพระจริงๆ อย่าเป็นวันพระในปฏิทิน ให้เป็นวันพระในกายวาจาใจ ด้วยการคิดดีพูดดีทำดี การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๑

รักษาตนให้ดี

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

การมาวัดก็มีอยู่ ๒ ลักษณะด้วยกันคือ ๑. มาด้วยกำลังของตนเอง ไม่ต้องให้ใครชวนมา ๒. มาเพราะมีคนอื่นชวนมา คนที่มาวัดโดยไม่ต้องให้ใครชวน ก็เป็นเหมือนเรือที่มีเครื่องยนต์ สามารถวิ่งไปเองได้ ส่วนคนที่ต้องให้คนอื่นชวนมา ก็เป็นเหมือนเรือฟอง ถ้าไม่มีเรือยนต์ลากมา ก็มาไม่ได้ เพราะบำเพ็ญบุญบารมีมาไม่เท่ากัน ถ้าได้บำเพ็ญมาก ก็จะมีพลังทำความดีมาก เช่นทำบุญให้ทานรักษาศีล ฟังเทศน์ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ไม่ต้องให้คนอื่นชักจูง ทำได้เอง ส่วนพวกที่ยังทำเองไม่ได้ ก็ต้องอาศัยผู้อื่นชักชวนก่อน จึงเป็นเหมือนเรือฟอง พอได้ทำไปเรื่อยๆแล้ว ก็จะเป็นเรือที่มีเครื่องยนต์ พวกเรือฟองจึงต้องอาศัยพวกเรือยนต์จุดลากไปก่อน แต่ก็ต้องระวัง เพราะพวกเรือยนต์ก็มีอยู่ ๒ พวกด้วยกันคือ ๑. พวกที่ลากไปทำความดี ไปสู่ความเจริญสู่ความสุข ๒. พวกที่ลากไปทำความเสื่อมเสีย ไปสู่ความทุกข์ความหายนะ พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้คบบัณฑิต ไม่ให้คบคนพาล บัณฑิตเป็นคนที่มีความดี ก็จะชวนเราไปในทางที่ดี คนพาลเป็นคนที่มีความเสื่อมเสีย เช่นเล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน เสพสุรายาเมา ถ้าคบกับคนพาล เขาจะไม่ชวนมาวัด มาทำบุญให้ทาน มารักษาศีล มาฟังเทศน์ฟังธรรม มาปฏิบัติธรรม แต่จะชวนเข้าบ่อนเข้าบาร์ ไปตามสถานเริงรมย์ต่างๆ ผลจึงมีความแตกต่างกัน มาวัดทำให้ร่มเย็นเป็นสุข อิ่มเอิบใจ ได้พัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น เป็นมนุษย์ที่ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริตมากขึ้น ถ้าพัฒนาไปเรื่อยๆ จิตใจก็จะกลายเป็นเทพเป็นพรหมเป็นพระอรหันต์ไป ถ้าไปตามบาร์ตามบ่อน จิตใจจะตกต่ำลงไปเรื่อยๆ จากมนุษย์ก็จะกลายเป็นเดรัจฉาน เป็นเปรตเป็นสัตว์นรกไป

พอไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขแล้ว ไม่ช้าก็เร็วก็ต้องไปทำผิดศีลผิดธรรม ไปลักทรัพย์ ไปโกหกหลอกลวง ไปฆ่าผู้อื่น เพื่อจะได้เอาทรัพย์มาสนับสนุนอบายมุข เช่นเล่นการพนัน

จนหมดเนื้อหมดตัว ก็ต้องไปลักเล็กขโมยน้อย ไปปล้นไปจี้ไปฆ่าผู้อื่น เพื่อจะได้เอาเงิน มาเล่นต่อ หรือเอามาใช้หนี้ ก็ต้องถูกเจ้าหน้าที่ติดตามจับตัว เอามาลงโทษ จับไปขังคุก ขังตาราง ตกนรกในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อตายไปก็ต้องไปตกนรกต่อ เพราะยังทุกข์ยัง วุ่นวายใจอยู่ นี่คือทาง ๒ ทางที่เราต้องเลือก จะไปทางไหนดี สำหรับคนที่มีปัญญาบารมี รู้ผิดถูกดีชั่ว ก็จะเลือกมาวัด พวกที่ไม่รู้ไม่มีพลังผลักดันตนเอง ก็ต้องอาศัยคนดีอาศัย บัณฑิตพาไป พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้คบบัณฑิต ไม่ให้คบคนพาล ถ้าอยากจะ เจริญรุ่งเรือง มีแต่สิริมงคล อยู่กับการเลือกคบคน เราเลือกได้ ไม่มีใครบังคับเราได้นอกจากต้องทำงานร่วมกัน ก็คบไปเพื่อไม่ให้เสียมารยาท แต่จะไม่ให้เขาหลุดลากไปทำใน สิ่งที่เป็นโทษ ไม่มีใครบังคับเราได้ เราบังคับตัวเราเองได้ ถ้ารู้ว่าไม่ดี ก็อย่าไปทำ ก็จะไม่ เสียหาย ถ้ากลัวจะเสียเพื่อน ก็ควรเลือกระหว่างเสียเพื่อนกับเสียคน ว่าอะไรมีคุณค่า กว่ากัน เพื่อนเรากับตัวเรา ส่วนไหนจะมีคุณค่ากว่ากัน เสียเพื่อนไปก็หาใหม่ได้ เพื่อนมี เยอะแยะ มีเป็นล้าน แต่เสียคนนี่หาใหม่ไม่ได้ เพราะมีตัวเราอยู่หนึ่งเดียวเท่านั้น เสียคน แล้ว จะมีแต่ความเสื่อมเสีย มีแต่ความทุกข์ พระพุทธเจ้าจึงสอนให้**รักษาตนให้ดี** ตน เป็นที่พึ่งของตน **อัตตาหิ อัตโน นาโถ** แต่ก็ต้องพึ่งผู้ที่เก่งกว่า ดีกว่า ฉลาดกว่าก่อน

ทรงสอนว่าถ้าหาคนที่เก่งกว่า ฉลาดกว่า ดีกว่าคบเป็นเพื่อนไม่ได้ ก็อย่าไปคบกับใคร ดีกว่า ให้อยู่คนเดียวจะดีกว่า ถ้าคบกับคนที่แย่กว่าเลวกว่า ก็จะหลุดลากให้ลงต่ำ ถ้าคบ กับคนเสพสุรายาเมา ก็จะชวนเสพสุรา คบกับคนเล่นการพนัน ก็จะชวนเล่นการพนัน คบกับคนที่ชอบเที่ยวกลางคืน ก็จะชวนเที่ยวกลางคืน คบกับคนเกียจคร้าน ก็จะชวนให้ เกียจคร้านไปด้วย แทนที่จะขยันทำมาหากิน ขยันไปโรงเรียน ก็ชวนกันหนีโรงเรียนชวน กันหนีงาน ก็จะมีแต่ความเสื่อมเสียตามมา ไม่มีทางที่จะเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองได้ จึงควร คบบัณฑิต คนดี คนที่ฉลาดกว่า ถ้าหาคนที่เก่งที่ดีที่ฉลาดไม่ได้ ก็ให้คบบุคคลพระ พระธรรมพระสงฆ์ ถึงแม้ท่านจะไม่อยู่กับเราแล้ว แต่คำสอนของท่านยังอยู่ เป็นตัวแทนของ ท่าน ถ้าศึกษาคำสอนแล้วนำเอามาประพฤติปฏิบัติ ก็เหมือนมีเพื่อนที่ดีอยู่ในใจ ตลอดเวลา เวลาที่ไม่ได้อยู่กับเพื่อนภายนอก ก็จะขาดเพื่อน แต่ถ้ามีคำสอนที่ดีอยู่ในจิต ในใจไว้เตือนสติอยู่เสมอแล้ว ก็จะไม่ขาดเพื่อนเลย จะมีเพื่อนคอยสอนให้รักษาศีล ไม่ ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดบดมดเท็จ เสพสุรายาเมา เวลาจะทำ

ผิดศีล ก็จะมีเสียงกระซิบเตือนห้ามว่า ทำบาปไม่ได้ จะเสียหาย ให้ทำความดี ให้รักษา
ความดีแม้จะต้องเสียชีวิตไป เพราะชีวิตไม่มีคุณค่าเท่ากับความดี มีชีวิตอยู่กับความชั่ว
อยู่ไปก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่ความทุกข์มีแต่ความเสื่อมเสีย เทียบกับรักษาความดี
แล้วตายไปไม่ได้ เพราะเวลาตายไปนั้น ตายไปเพียงครั้งเดียวเท่านั้นคือร่างกาย แต่
ตัวตนที่แท้จริงคือใจไม่ได้ตาย ใจจะได้ไปเกิดดีกว่าเดิม นี่คือนิยามที่พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรง
เห็น จึงได้นำเอามาสั่งสอนพวกเรา

พวกเรามองไม่เห็นกัน เห็นเพียงครั้งเดียว คือเห็นร่างกาย แต่ไม่เห็นใจ เราไม่รู้ที่ใจเป็น
อย่างไร ถ้าไม่มีใจก็เป็นเหมือนคนตาย คนตายคือร่างกายที่ไม่มีใจ เวลาคุยกับคนตาย
จะไม่รับรู้อะไรทั้งสิ้น เพราะผู้รับรู้คือใจ ไม่ได้อยู่กับร่างกายแล้ว แต่พวกเรามองไม่เห็น
ใจกัน มีแต่ผู้ที่ปฏิบัติธรรมเช่นพระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกเท่านั้น ที่มีดวงตาเห็น
ธรรม มีตาทิพย์ ที่จะสามารถเห็นกายทิพย์คือใจได้ กายทิพย์หรือใจไม่ตายไปกับกาย
หยาบคือร่างกาย เมื่อร่างกายแตกดับไปแล้วกายทิพย์ก็ไปต่อ จะไปสูงไปต่ำก็ขึ้นอยู่กับ
บาปบุญที่ทำไว้ ถ้าทำบาปก็จะไปสู่ที่ต่ำไปเกิดในอบาย ไปเป็นเดรัจฉานบ้าง ไปเป็นเปรต
บ้าง ไปตกนรกบ้าง ถ้าทำบุญทำกุศลรักษาศีลประพฤติปฏิบัติธรรม ก็จะไปเกิดเป็นเทพ
บ้างเป็นพรหมบ้าง เป็นพระอริยเจ้าบ้าง ไปสู่พระนิพพานบ้าง ใจไม่เกิดไม่ดับ ทำอย่างไร
ก็ไม่ดับ เหาะระเบิดนิวเคลียร์ใส่ก็ไม่สลายหายไป ผู้ที่รู้แล้วจึงไม่กลัวตาย เพราะผู้ที่กลัว
ตายไม่ได้ตายนั่นเอง ส่วนผู้ที่ตายคือร่างกาย ก็ไม่รู้อะไร เป็นเหมือนกับเสาต้นหนึ่ง เอา
มีดไปฟันเอาค้อนไปทุบ ก็ไม่รู้สักอะไร ใจต่างหากที่เป็นผู้รู้ พอมาเกี่ยวข้องกับร่างกาย ก็
หลงคิดว่า ร่างกายเป็นตนเป็นใจขึ้นมา ก็เลยเกิดความวิตกกังวล เวลาร่างกายเป็นอะไร
ไป จะตกใจกลัว ผู้ที่ตกใจกลัวไม่ใช่ร่างกาย แต่คือใจนี้เอง ทั้งๆที่ใจไม่ได้เป็นอะไรไป
เลย เหมือนกับดูภาพยนตร์ ดูหนังผี ทั้งๆที่เป็นภาพเฉยๆ ใจยังกลัวได้เลย เพราะใจไม่
ฉลาด ถูกความหลงความมืดบอดครอบงำ เห็นอะไรก็กลัวไปหมด

ถ้าได้ยินได้ฟังพระธรรมคำสอนได้ปฏิบัติแล้ว จนแยกใจออกจากกายได้แล้ว จะไม่
หวั่นไหวกับอะไรทั้งสิ้น จะรู้ว่าเหมือนกับดูหนังดูละคร ใจเป็นเพียงผู้ดู ส่วนกายเป็นผู้
แสดง ได้อะไรมาแล้วเดี๋ยวก็ต้องหมดไป แม้แต่ร่างกาย ไม่ช้าก็เร็วก็ต้องหมดไป แต่ใจ

ไม่หมดตามร่างกาย ไม่ได้หมดไปกับอะไรทั้งสิ้น ถ้าใจฉลาดใจรู้ ก็จะไม่หลง จะไม่ทุกข์ ไม่วุ่นวายกับการมาการไปของสิ่งต่างๆ จะไม่อยากมีอะไรอีกต่อไป เพราะได้อะไรมากก็ ต้องเสียไป เกิดมาก็ไม่ได้มีอะไรติดตัวมาด้วยเลย พอเกิดก็ได้ร่างกาย พอโตขึ้นก็ได้ข้าว ของเงินทองต่างๆ ได้สามีได้ภรรยาได้ลูก พอแก่ตายไปก็ไปคนเดียว ทั้งทุกสิ่งทุกอย่าง ไว้ ผู้ที่ได้ประพฤติปฏิบัติธรรมจนมีดวงตาเห็นธรรมแล้ว จะเบื่อหน่ายกับการเกิด เพราะ เกิดแล้วจะต้องแก่เจ็บตาย ต้องพลัดพรากจากกัน เมื่อเกิดความเบื่อหน่ายแล้ว จะไม่ ยินดีที่จะไปเกิดอีกต่อไป เมื่อไม่เกิดก็ไม่ต้องแก่เจ็บตายอีกต่อไป นี่คือใจของ พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ แต่ไม่ได้สูญหายไปไหน ไม่ได้หมายความว่า ถ้าไม่ได้เกิด แล้วจะสูญหายไปไหน ใจของท่านก็ยังอยู่เหมือนเดิม เพียงแต่ไม่ต้องไปแบกภาระของ การเกิดแก่เจ็บตาย ไม่ต้องไปแบกความทุกข์ต่างๆที่ตามมา ท่านอยู่กับบรมสุข **ปรมมัง สุข ขัง** เพราะเห็นแล้วว่า การที่จะไม่มีทุกข์ได้นั้น จะต้องไม่เกิดเท่านั้น ถ้ายังเกิดอยู่ ก็ยัง ต้องทุกข์อยู่ จึงทรงตรัสสอนว่า **ทุกข์ย่อมไม่มีกับผู้ไม่เกิดเท่านั้น** ถ้ายังเกิดกันอยู่ ก็ยัง ต้องทุกข์กันอยู่ ถ้าทำความดีไปเรื่อยๆ ถึงแม้จะยังไม่ได้ไปถึงที่สิ้นสุดแห่งการเวียนว่าย ตายเกิด ก็จะได้เกิดในภพที่ดี จะมีความทุกข์น้อยลงไปเรื่อยๆ เพราะมีปัญญาคอยสอน เราไม่ให้หลงยึดติดกับสิ่งต่างๆ ถ้ามีปัญญามากเท่าไรก็จะปล่อยวางได้มากเท่านั้น ถ้ามี ปัญญาเต็มที่แล้วก็จะปล่อยวางได้หมดเลย

จึงควรเชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน พระพุทธเจ้าเป็นบัณฑิต ให้คบพระพุทธเจ้า คบพระอริยสงฆ์สาวก แล้วเดินตามพระพุทธเจ้าพระอริยสงฆ์สาวก ท่านอยู่อย่างไร เราก็ อยู่อย่างนั้น ท่านอยู่อย่างสมณะเรียบง่าย ไม่แสวงหาสิ่งต่างๆในโลกนี้มาเป็นสมบัติ เพราะเห็นด้วยปัญญาแล้วว่า เป็นทุกข์มากกว่าเป็นสุข ได้อะไรมากก็ต้องทุกข์กับสิ่งที่ ได้มา มีความหวังความหวง มีความเสียดายเวลาจากกัน ถ้าไม่มีก็จะไม่เดือดร้อน สิ่ง ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพก็มีไม่มาก มีเพียงปัจจัย ๔ เท่านั้นเองคือ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยา รักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ถ้ามีพอเพียงแล้ว เราก็ควรหยุดได้แล้ว อย่าหามามากกว่านี้ เพราะเป็นการหาความทุกข์มาใส่ตัว หาหามาใส่หัว ถ้าอยู่เฉยๆแบบพระพุทธเจ้า แบบ พระอริยสงฆ์สาวกได้ จะมีความสุขมาก ถ้ายังไม่ได้ทำก็ต้องเริ่มทำ พยายามตัดลดละสิ่ง ต่างๆ ที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพออกไป เช่นของฟุ่มเฟือยต่างๆ อย่าหลงระเริงกับของ

พุ่มเฟื่อย ไม่ได้ทำให้มีความสุขมากขึ้น แต่จะกดดันให้มีความสุขมากขึ้น ถ้าเคยใช้ของ
พุ่มเฟื่อยแล้ว ก็จะติดเป็นนิสัย ต้องหาเงินมาซื้ออยู่เรื่อยๆ ถ้าไม่มีเงินพอก็จะทุกข์
วุ่นวายใจ ถ้าอยู่อย่างเรียบง่าย อยู่อย่างสมถะ จะไม่มีอะไรมากดดันให้ดิ้นรนหาเงินหา
ทอง จะมีเวลาพัฒนาจิตใจ พัฒนาความสุขที่แท้จริง จะมีเวลามาวัดมากขึ้น แทนที่จะมา
อาทิตย์ละหนึ่งครั้ง ก็จะมาได้หลายครั้ง มาอยู่วัดครั้งละหลายๆวัน เพราะไม่ต้องไป
ทำงานทำการเหมือนเมื่อก่อน เพราะพอมีพอกินแล้ว พอเลี้ยงปากเลี้ยงท้องแล้ว พอมี
เงินสะสมดูแลเราแล้ว เรื่องอะไรที่จะต้องไปวุ่นวายกับการหาเงินหาทองมาอีก ได้มา
มากกว่าความจำเป็น ก็ไม่ได้ทำให้มีความสุขมากขึ้น มีพอกับความจำเป็นก็พอแล้ว มีไว้
เพื่อดับทุกข์ ถ้าขาดสิ่งจำเป็นแล้ว ปัญหาคือความทุกข์ก็จะตามมา เช่นร่างกายขาด
อาหารก็จะเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มีเสื้อผ้าใส่ก็จะเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่มียารักษาโรคก็อาจจะตาย
ได้

ถ้ามีพอกเพียงพอแล้ว ก็อย่าไปหาอะไรอีกเลย ไม่เกิดประโยชน์ มีแต่จะสร้างความทุกข์ความ
วุ่นวายใจ หาบุญบารมีดีกว่า จะทำให้สุขใจอิมใจ ทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ความ
วุ่นวายใจ พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกจึงดำเนินชีวิตแบบนั้น เพราะพบทางที่ถูก
แล้ว เป็นทางที่ประเสริฐ ทางที่จะนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง ไม่มีทางอื่น เป็นทางสู่
ความสุขตลอดอนันตกาล ประมังสุขังแปลว่า ความสุขที่ไม่เสื่อมคลาย ไม่มีที่สิ้นสุด
ความสุขต่างๆในโลกนี้มีที่สิ้นสุด เวลาได้อะไรมาใหม่ๆ ก็ดีอกดีใจมีความสุข หลังจาก
นั้นก็กลายเป็นความกังวล ถ้าได้อะไรที่รักที่ชอบมา ก็จะหวังจะหวังจะกังวล กลัวจะจาก
ไป กลัวจะสูญหายไป ความสุขทางโลกเป็นอย่างนี้ เป็นเหมือนนยาขมเคลือบน้ำตาล เวลา
อมเข้าไปใหม่ๆก็หวานดี พอน้ำตาลละลายไปหมดก็เหลือแต่ความขมขื่น ชีวิตของพวกเขา
เราก็เป็นอย่างนี้ เวลาอยู่คนเดียวก็รู้สึกหงอยเหงา ก็อยากจะมีคู่ครอง อยากจะมีสามีมี
ภรรยา พอได้พบคู่ครองก็ดีอกดีใจมีความสุข พออยู่ร่วมกันใหม่ๆก็มีความสุข พอผ่าน
ไปสักระยะหนึ่ง ความสุขก็หมดไป กลายเป็นความเคยชิน ถ้าขัดใจกันทะเลาะกัน ก็จะ
เสียใจไม่สบายใจ ถ้าเกิดอุบัติเหตุต้องจากกันอย่างกะทันหัน ก็จะร้องไห้ร้องไห้ให้เศร้าโศก
เสียใจ ความสุขทางโลกเป็นอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงมีความสุขแบบนี้มาก่อน ทรงเป็น
พระราชกุมารอยู่ในวัง มีความสุขต่างๆบำรุงบำเรอเป็นจำนวนมาก แต่ทรงเป็นคนฉลาด

มีปัญหา ไม่หลงระเริงกับความสุขที่มีความทุกข์ตามมา ที่เป็นเหมือนยาขมเคลือบน้ำตาล จึงกล้ำสละตัดความสุขแล้วออกบวช หากความสุขแบบน้ำตาลเคลือบยาขม ย่อมทุกข์ยอมลำบากก่อนแล้วสุขทีหลัง วิธีของนักปราชญ์เป็นอย่างนี้

ยอมทรมานตน อดข้าวอดอาหาร อยู่ในที่ลำบากกันดาร อยู่ตามมีตามเกิด ไม่ได้สนใจกับเรื่องการอยู่การกิน สนใจอย่างเดียวคือ ทำอย่างไรที่จะกำจัดความโลภความโกรธ ความหลง ให้หมดไปจากจิตจากใจได้ เพราะเป็นตัวสร้างทุกข์ความวุ่นวายใจให้กับสัตว์โลกทั้งหลายไม่รู้จักจบจักสิ้น นี่คือการสำคัญที่จะต้องกำจัดให้ได้ แต่ไม่ค่อยมีใครอยากจะทำสักกับความโลภความโกรธความหลง อยากจะเป็นพวกเดียวกันเวลาชวนให้โลภก็โลภตาม ชวนให้โกรธก็โกรธตาม ชวนให้หลงก็หลงตาม แต่ผลที่เกิดจากการตามกิเลสเป็นอย่างไร ก็มีแต่ความทุกข์วุ่นวายใจ ถ้าต่อสู้กับมันถึงแม้จะลำบากยากเย็น พอชนะมันแล้วก็จะสบาย ไม่มีอะไรมากวนใจอีกต่อไป เช่นอยากจะทำลูกบุญหรือทุกครั้งเวลาที่อยากสูบบุหรี่ก็เท่ากับเป็นการต่อสู้กับกิเลส ตอนต้นก็จะรู้สึกอึดอัดทรมานใจ ถ้าสู้จนชนะมันได้ ต่อไปมันก็จะบังคับให้สูบบุหรี่ไม่ได้ ก็จะหลุดพ้นจากการเป็นทาสของบุหรี่ ถ้าไม่สู่มัน ทุกครั้งที่อยากจะทำบุญก็ต้องสูบบุหรี่ ก็จะสูบบุหรี่เรื่อยๆ สูบมากขึ้นไปเรื่อยๆ จากซองหนึ่งก็เป็น ๒ ซอง จาก ๒ ซองก็เป็น ๓ ซอง ไม่ช้าก็เร็วพอดีจะเสียหาย จะต้องตายไปก่อนวัยที่ควร เพราะอ่อนแอ ไม่มีกำลังต่อสู้กับกิเลส ยังต้องการความสุขจากความโลภความโกรธความหลง เพราะไม่คิดว่าเป็นเหมือนความสุขที่เคลือบความทุกข์ไว้ พอความสุขหมดไปก็จะมีแต่ความทุกข์ ทำไม่ไม่เอาพระพุทธเจ้าเป็นตัวอย่าง เอาความสุขที่มีความทุกข์เคลือบไว้

การที่จะได้ความสุขจากการหลุดพ้นจากกิเลส จะต้องทุกข์ลำบากก่อน ต้องต่อสู้กับกิเลสด้วยวิธีการต่างๆ พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย ต้องออกไปอยู่ในป่าในเขา อยู่อย่างลำบากลำบาก ตามมีตามเกิด กินแบบตามมีตามเกิด ไม่ได้กินมากมาย กินวันละมื้อ พระอรหันต์ที่อยู่ป่าส่วนใหญ่จะถือธุดงค์วัตรคือ ฉันทะในบาตร ฉันทะเดียว ออกบิณฑบาต ไม่มีใครเอากับข้าวกับปลาถวายถึงที่กุฏิ จะต้องเดินไปบิณฑบาตในหมู่บ้าน ได้อาหารอะไรมาก็รับประทานไปตามที่ได้มา ไม่โทรศัพท์สั่งให้ส่งอาหารชนิดนั้นชนิดนี้

มาบำรุงบำเรอ เพราะไม่ใช่วิถีทางสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ ขอให้เลือกเอาความสุขที่ตามความทุกข์มา ดีกว่าเอาความสุขที่ตามความสุขมา พอความสุขหมดไปก็จะเหลือแต่ความทุกข์ ส่วนความสุขที่ตามความทุกข์มา พอความทุกข์หมดไป ก็จะเหลือแต่ความสุข จะสุขไปตลอดไม่มีที่สิ้นสุด อย่างพวกเราก็จะทุกข์ไปตลอด ไม่มีที่สิ้นสุดเหมือนกัน ถ้าเลือกเอาความสุขที่ตามความทุกข์ นี่คือทางเลือกของพวกเรา จะไปทางบั้นทึบก็ได้ ไปทางคนพาลก็ได้ จะไปทางไหนก็ควรคิดให้ดี คิดถึงผลที่จะตามมา อยากจะเป็นเหมือนพระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก หรืออยากจะเป็นเหมือนพวกเราที่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จักจบจักสิ้น การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๒

ธูระของพระ

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐

การมาวัดมาได้หลายรูปแบบด้วยกัน บางท่านมาตอนเช้า มาทำบุญให้ท่านตักบาตร ฟังเทศน์ฟังธรรม เสร็จแล้วก็กลับบ้าน เพื่อไปทำหน้าที่การทำงานต่อไป บางท่านมีเวลาว่างก็มาอยู่วัด ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง ๓ เดือนบ้าง เช่นขณะนี้ใกล้จะถึงเวลาเข้าพรรษา เป็นธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยพุทธ ถ้ามีลูกชายอายุครบบวช คือตั้งแต่อายุ ๒๐ ปีขึ้นไป ถ้าลูกมีศรัทธาจะบวช พ่อแม่ก็จะพามาฝากวัดเพื่อเตรียมตัวบวช การบวชจะต้องเตรียมตัวหลายอย่าง เพราะเป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิต จากฆราวาสให้เป็นพระภิกษุ ซึ่งเป็นชีวิตที่ต่างกัน เพศของฆราวาสไม่ค่อยมีกำหนดกฎเกณฑ์มากนัก ไม่เหมือนกับเพศของพระ ที่มีพระวินัย ข้อบังคับอยู่ถึง ๒๒๗ ข้อ นอกจากนั้นยังมีกฎระเบียบอื่นๆอีก เช่นที่วัดนี้ก็มีข้ออุตุดองควัตร ที่พระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษาจะต้องปฏิบัติตาม คือต้องออกบิณฑบาตทุกวัน ยกเว้นไม่สบาย เจ็บไข้ได้ป่วย ต้องกลับมาฉันที่ศาลา ฉันในบาตร เอาอาหารทั้งหมดใส่ไปในบาตร ไม่ต้องใช้ถ้วยชาม เป็นการฝึกอยู่แบบเรียบง่าย ไม่พิธีพิถันมากจนเกินไป นอกจากนั้นก็ให้ฉันมือเดียว พอฉันเสร็จแล้วลุกออกจากที่นั่งไปแล้ว ก็จะไม่ฉันอาหารอีก จนกว่าจะถึงวันรุ่งขึ้น เป็นการฝึกความอดทน ความมักน้อยสันโดษ สำหรับนักบวชไม่ต้องรับประทานถึงวันละ ๓ มื้อ เพราะไม่มีภารกิจการทำงานที่ต้องใช้พลังงานมาก การรับประทานอาหารเพียงมือเดียวกลับจะดีกว่า เพราะจะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เช่นการนั่งสมาธิ ถ้ารับประทานอาหารมาก จะง่วงเหงาหาวนอน นั่งหลับหงอหลับใน ไม่ได้ผล อุบายแก้ความง่วงอย่างหนึ่ง ก็คือการรับประทานอาหารพอประมาณ ถ้าต้องการให้เข้มข้มยิ่งขึ้นก็อดอาหารเป็นครั้งเป็นคราวไป

การรับประทานอาหารพอประมาณ ก็คือรับประทานวันละ ๑ ครั้งก็พอแล้ว แต่สำหรับบางองค์บางท่านที่ยังง่วงอยู่ ก็จะอดอาหารไปที่ละหลายวัน เพราะจะทำให้ตื่นตัวไม่ง่วง

เหงาหาวนอน เวลานั่งทำสมาธิจะมีสติ จะเข้าสู่ความสงบได้ง่ายกว่า เวลาที่รับประทานอาหารตามปกติ นี่คือข้อวัตรต่างๆที่ผู้มาบวชจะต้องมาปฏิบัติ จึงให้มาลองดูก่อน ๗ วัน ก่อนบวช ให้อยู่เป็นผ้าขาว ๗ วัน ปฏิบัติตามพระทุกอย่าง ตอนเช้ามีดตี ๔ ก็ลุกขึ้นมา นั่งสมาธิ พอดี ๕ ก็ลงโบสถ์ทำวัตรเช้าไหว้พระสวดมนต์ พอตอน ๖ โมงก็ออกไปบิณฑบาต ช่วยพระหิวอาหาร กลับจากบิณฑบาตก็ช่วยกันจัดอาหารแบ่งอาหารรับประทานอาหารที่ศาลา ถ้าเป็นวันเสาร์วันอาทิตย์วันพระ ก็จะมีการแสดงพระธรรมเทศนาอบรมสั่งสอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพราะการจะปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้ จะต้องรู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร จะต้องละอะไร จะต้องส่งเสริมอะไร ถ้าไม่ได้ศึกษาจะไม่รู้ เหมือนกับการเดินทาง จะต้องศึกษาดูทิศทางก่อน ถ้ามีแผนที่ก็เปิดทางดู ถ้าไม่มีก็ต้องถามคนที่เคยไปมาแล้ว ไม่เช่นนั้นจะไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง ในทางศาสนาจึงต้องมีการศึกษาเป็นเบื้องต้น มีการอบรมสั่งสอน เพื่อให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เมื่อรู้แล้วก็นำไปปฏิบัติ ปฏิบัติแล้วก็ได้ผล ได้ผลแล้วก็นำไปเผยแผ่สั่งสอนผู้อื่น เป็นวิธีสืบทอดพระพุทธศาสนา มาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาล

เริ่มตั้งแต่พระพุทธเจ้าประกาศพระศาสนาเป็นครั้งแรก พอผู้มีจิตศรัทธาได้ฟังแล้ว ก็นำไปปฏิบัติ ก็บรรลุถึงผลที่เลิศที่ประเสริฐ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุถึง ต่อจากนั้นก็ช่วยพระพุทธเจ้าสั่งสอนแก่ผู้อื่นอีกต่อหนึ่ง พอผู้มีศรัทธาได้ยินได้ฟัง ก็นำไปปฏิบัติ ก็บรรลุผลกัน แล้วก็ช่วยกันสั่งสอนต่อ พระพุทธศาสนาจึงมีความรุ่งเรืองมาจนถึงปัจจุบันนี้ ตราบใดยังมีการบวชเรียน มีการศึกษา มีการปฏิบัติ มีการบรรลุธรรมอยู่ ศาสนาจะไม่สูญไปจากโลกนี้ จะบรรลุไว้ในรัฐธรรมนุญหรือไม่ก็ตาม ไม่ใช่เรื่องสำคัญ สำคัญอยู่ที่ชาวพุทธจะศึกษาปฏิบัติจนบรรลุผลได้หรือไม่ ถ้าไม่สนใจที่จะศึกษา ไม่สนใจฟังเทศน์ฟังธรรม ไม่สนใจที่จะปฏิบัติตาม ผลอันเลิศอันประเสริฐที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายได้บรรลุถึง ก็จะไม่ปรากฏขึ้นมา ก็จะไม่สามารถนำไปเผยแผ่สั่งสอนถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ เป็นเหมือนคนที่ไม่ได้เดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง แล้วจะไปบอกคนอื่นได้อย่างไรว่าคืออะไร จะบอกไม่ได้ ถ้าบอกก็บอกแบบคาดคะเน ไม่แน่ใจไม่มั่นใจ พอถูกซักถามก็ตอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เห็นด้วยตาของตนเอง แต่คนที่ไปถึงแล้ว เห็นแล้วว่าเป็นอย่างไร ต่อให้ถามอย่างไรก็จะตอบได้ ทำ

ให้ผู้ฟังผู้ตามเข้าอกเข้าใจเกิดศรัทธา ยินดีที่จะศึกษาและปฏิบัติตาม และเมื่อปฏิบัติแล้ว ก็เห็นผลอย่างแน่นอน นี่แลคือการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ให้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งแก่สัตว์โลกไปยาวนาน

ผู้มาบวชจึงควรคำนึงเสมอว่าตนมีหน้าที่อะไร อย่าสักแต่ว่าบวช บวชตามประเพณี เห็นเขาบวชก็บวชตาม ไม่สนใจปฏิบัติตามกฎตามระเบียบตามพระวินัย บวชไปก็เสียข้าวสุก เสียเวลา ไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่ร่างของนักบวชแต่ไม่มีสาระของการบวชเลย มีแต่กิริยาของการบวช โกงหัวนุ่งห่มผ้าเหลือง แต่ไม่มีสาระของการบวชเลย นักบวชไม่มีธุระที่ต้องทำเหมือนกับฆราวาสญาติโยม ที่มีภารกิจงานมาก **ธุระของพระ**ของนักบวชนั้น พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้เพียง ๒ อย่างเท่านั้นคือ ๑. **คันถธุระ** ๒. **วิปัสสนาธุระ** คันถธุระคือการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า วิปัสสนาธุระคือการปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า นี่คือน้ำที่หลักของพระภิกษุสามเณร ของนักบวชในพระพุทธศาสนา มีเพียง ๒ อย่างนี้เท่านั้น หลังจากได้ศึกษาและปฏิบัติจนบรรลุลแล้ว จึงมีหน้าที่เป็นครูเป็นอาจารย์ เผยแผ่พระธรรมคำสอนอีกต่อหนึ่ง แต่หน้าที่อย่างอื่นไม่ใช่เป็นหน้าที่หลัก เช่นการก่อสร้างต่างๆ สร้างโบสถ์ สร้างเจดีย์ สร้างกุฏิ สร้างวิหารไม่ใช่หน้าที่ของพระภิกษุโดยตรง เป็นหน้าที่ของฆราวาสญาติโยม ถ้ามีจิตศรัทธาก็จะสร้างให้เอง ไม่ต้องไปเรียไร ไม่ต้องแจกซองผ้าป่า ศาสนาพุทธไม่ได้เป็นศาสนาของขอทาน เป็นศาสนาของพระอริยเจ้าผู้ประเสริฐ มีปัญญาเหนือสัตว์โลกทั้งหลาย เป็น**โลกวิทู** ผู้รู้โลก เป็น**สัตถา** **เทวะมะนุสสานัง** เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย จึงไม่ต้องไปเรียไรขอเงินขอทองจากศรัทธาญาติโยม

เพราะศรัทธาญาติโยมจะมีศรัทธาเอง ถ้ารู้ว่าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เช่น พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่ต้องเรียกร้อง ไม่ต้องขอร้องเลย มีแต่จะขอสร้างถวาย ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าไม่เคยสร้างวัดเลยแม้แต่วัดเดียว มีแต่ศรัทธาญาติโยมเป็นผู้สร้างถวายให้ทั้งนั้น เพราะไม่ทรงถือเป็นการกิจ ทรงมีหน้าที่สั่งสอนอบรมเท่านั้น มีภารกิจอยู่ ๕ ประการ ที่ทรงปฏิบัติทุกๆวัน เรียกว่า**พุทธกิจ ๕** คือ ๑. ตอนเช้าทรงออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ ๒. ตอนบ่ายทรงอบรมสั่งสอนฆราวาสญาติโยม ๓. ตอนหัวค่ำทรงอบรมสั่ง

สอนพระภิกษุสามเณร ๔. ตอนตีกรรงสั่งสอนเทวดา ๕. ตอนก่อนจะสว่างทรงเล็งญาณ
ดูว่า จะมีผู้ใดสมควรไปโปรดไปสั่งไปสอน นี่คือการกิจทั้ง ๕ ประการ ที่พระพุทธเจ้าทรง
บำเพ็ญตลอด ๔๕ ปีด้วยกัน เป็นหน้าที่หลักของพระพุทธเจ้า พระองค์ไม่เคยนั่งปลุก
เสกปลุกเหรียญ สร้างพระพุทธรูปสร้างเหรียญต่างๆ ไว้แจกศรัทธาญาติโยม เพราะ
ไม่ได้ทำให้สุขให้เจริญ ไม่ได้ทำให้หลุดพ้นจากความทุกข์ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตาย
เกิดเลย มีไปก็เท่านั้น ห้อยไปก็เท่านั้น ตายเหมือนกัน ไม่ได้ทำให้วิเศษไปกว่าเดิม ถ้า
วิเศษจริงแล้ว พวกที่ห้อยพระห้อยเหรียญทั้งหลาย น่าจะวิเศษกันไปหมดแล้ว ประเทศ
ไทยจะมีแต่คนวิเศษ เพราะมีการปลุกเสกมีการผลิตเหรียญแจกกันนับจำนวนไม่ถ้วน
แต่ประเทศชาติกลับเดินถอยหลังเข้าคลอง เพราะไม่สนใจศึกษาปฏิบัติ ไม่สนใจทำความ
ดี ไม่สนใจละความชั่ว ละอบายมุขต่างๆ แต่กลับสนใจส่งเสริมพวกอบายมุขต่างๆ ให้มี
มากยิ่งขึ้น มีการพยายามทำให้การเล่นการพนันถูกกฎหมาย เปิดบ่อนถูกกฎหมายเป็น
ต้น

เป็นการเดินถอยหลังเข้าคลอง ไม่ใช่เดินตามพระพุทธเจ้าตามนักปราชญ์ จะมีความสุข
ความเจริญได้อย่างไร ความสุขความเจริญที่ได้ก็เป็นความสุขความเจริญปลอม ไม่ใช่
ของจริง เช่นสุขกับการดื่มสุรายาเมา เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน เสพกาม เป็นความสุข
ปลอมเพราะมีความทุกข์ตามมา มีใครบ้างที่ไม่ทุกข์จากสิ่งเหล่านี้ เล่นการพนันก็หมด
เนื้อหมดตัว กินเหล้าเมายาก็ไปทะเลาะวิวาท ไปข่มขืนผู้อื่น ไปประจบขุดตีเหตุ เป็น
ความทุกข์ทั้งนั้น แต่คนที่ไม่มีความเฉลียวฉลาด มีความหลงครอบงำจิตใจ จะไม่เห็นความทุกข์
กลับเห็นเป็นความสุข เห็นกลับตาลปัตร เห็นงจักรเป็นดอกบัว เห็นอบายมุขต่างๆว่า
เป็นสิ่งที่ดี ควรส่งเสริม ควรทำให้ถูกกฎหมาย ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วสังคมจะเสื่อมลงไป
เรื่อย ๆ จะรุ่มรวยมากขึ้นไปเรื่อยๆ จะมีการฆ่าฟันการเบียดเบียนกันมากขึ้นไปเรื่อยๆ
ทั้งๆที่มีความเจริญในทางวัตถุ มีสิ่งของต่างๆมากมายกายกอง มีรถยนต์ มีถนนหนทาง
มีตึกรามบ้านช่อง มีเครื่องปรับอากาศ มีโทรทัศน์ มีวิทยุ แต่ใจกลับไม่ได้เจริญตามสิ่ง
เหล่านี้ ใจกลับเสื่อมลง เพราะมีความโลภความอยากเพิ่มมากขึ้น เห็นคนอื่นมีสิ่งของ
ต่างๆ ก็อยากจะมีเหมือนเขา แต่ไม่มีปัญญาไปซื้อหา เพราะไม่ได้ทำงานทำการ ถ้าทำก็มี
รายได้ไม่พอ ก็เลยต้องหาวิธีที่ไม่ถูกต้อง วิธีที่ทุจริต ฉ้อโกงปล้นจี้ โกงกหลอกหลวง ฆ่า

กัน เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ โลกจึงมีความเจริญกับความเสื่อมไปพร้อมกัน เจริญไปในทางวัตถุ ซึ่งเป็นความเจริญปลอม เสื่อมทางจิตใจ จากมนุษย์ไปเป็นเดรัจฉานบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นสัตว์นรกบ้าง

ถ้าอยากจะให้เจริญจริงๆต้องเจริญทางจิตใจ ต้องพัฒนาจิตใจด้วยการศึกษาปฏิบัติ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ถ้ายังไม่ได้บวชก็ทำบุญทำทาน สละทรัพย์สินสมบัติ ข้าวของเงินทองที่เหลือใช้ไปก่อน อย่าเก็บเอาไว้ ไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่จะเป็นภาระที่จะต้องคอยดูแลรักษา คอยห่วง คอยกังวล ต้องเสียใจเวลาที่สูญหายไป เอามาทำบุญ เอามาแจกจ่ายผู้อื่นเสีย จะมีความสุขใจอímใจ เหมือนกับที่ท่านมาทำกันในวันนี้ เสียเงินทองส่วนหนึ่งไป แต่ไม่ได้เสียอกเสียใจ มีความสุขใจ มีความอímใจ เพราะตั้งใจจะเสีย ตั้งใจจะให้ เป็นการทำบุญให้ทาน เสียแบบนี้ดีกว่าไม่ตั้งใจจะเสีย จะได้ไม่เป็นโทษกับเรา เช่น เวลาตายไปถ้าเสียตายสมบัติ ก็จะกลับมาเกิดเป็นสัตว์ในบ้านของตนเอง เป็นสุนัขบ้าง เป็นตุ๊กแกบ้าง เป็นจิ้งจกบ้าง เพราะความห่วงใย ความเสียดาย ในทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทอง ทำให้ต้องวนเวียนเฝ้าสมบัติอยู่ ถ้าได้บริจาคทรัพย์สมบัติที่มีเหลือกินเหลือใช้ไปแล้ว เวลาตายไปจะไปสู่สุคติ ไปอย่างสงบ ไปอย่างมีความสุข เวลาไปเกิดใหม่จะมีทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทองรออยู่ ได้เกิดเป็นลูกของเศรษฐีเป็นต้น เพราะบุญกุศลที่ได้ทำมาในอดีต จึงอย่าประมาทในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่าไปคิดว่าเป็นการหลอกลวง เป็นเรื่องไร้สาระ คนสมัยนี้คิดว่าตายแล้วสูญ ไม่ได้ไปเกิดอีก สวรรค์ไม่มี นรกไม่มี ซึ่งเป็นความเห็นของคนตาบอด คนที่ตาไม่บอด เช่นพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย ไม่ได้เห็นอย่างนั้น

ท่านเห็นว่าตายแล้วต้องไปเกิดอีก ไปเกิดเป็นอะไร ไปสูงไปต่ำ ก็อยู่ที่บุญที่กรรมที่ได้ทำไว้ เพราะท่านเห็นใจ ที่พวกเราไม่เห็น เห็นแต่กาย ไม่รู้ว่ามíใจด้วย ไม่รู้ว่าเวลาที่กายตายไปแล้ว ใจไม่ได้ตายไปกับกาย ใจไปเกิดใหม่ ไปหาร่างใหม่ ถ้าทำบุญทำความดีก็จะได้ร่างที่ดี เป็นมนุษย์บ้าง เป็นเทพบ้าง เป็นพรหมบ้าง เป็นพระอริยเจ้าบ้าง เป็นที่ไปของใจ ที่ทำความดี ที่ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนใจที่ไม่ทำความดี ทำแต่บาปแต่กรรม ตายไปก็ต้องไปเป็นเดรัจฉานบ้าง เป็นเปรตบ้าง เป็นสัตว์

นรกบ้าง นี่ก็คือสิ่งที่พระพุทธรเจ้าทรงตรัสรู้เห็น ไม่สงสัยเลย จึงได้ทรงประกาศสั่งสอน
สัตว์โลก เพื่อจะได้ไม่ประมาท จะได้รับทำบุญทำกุศล เพราะไม่มีโอกาสไหนจะดีเท่ากับการ
การเป็นมนุษย์ ถ้าไม่ได้เป็นมนุษย์โอกาสที่จะทำบุญแทบจะไม่มีเลย ถ้าเกิดเป็นเทพเป็น
พรหมก็จะมีแต่ความสุข ไม่มีใครมีความทุกข์บนสวรรค์ ไม่ต้องช่วยเหลือใคร ไม่ต้อง
ทำบุญ ถ้าไปตกนรกก็เหมือนกับไปติดคุกติดตะราง ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้ทำบุญ
เช่นเดียวกัน มีแต่จะทำบาปต่อกัน เหมือนคนที่ติดคุก จะเบียดเบียนกันทำลายกัน มีภาพ
ของมนุษย์นี่เท่านั้น ที่จะทำบุญก็ได้ทำบาปก็ได้ เพราะมีเหตุมีปัจจัยเงื่อนไขให้ทำ มีคน
ตกทุกข์ได้ยากเป็นจำนวนมาก ถ้ามีเงินทองเหลือใช้ก็จะช่วยเหลือได้ จะทำบาปทำกรรม
ก็ได้ เพราะมีสิ่งยั่วใจล่อใจให้ทำอยู่เสมอ มีข่าวของต่างๆล่อใจให้อยากได้ ให้อยากมี ถ้า
ไม่มีเงินทองไปซื้อหา ก็จะต้องเบียดเบียนผู้อื่น ทำผิดศีลผิดธรรม ไปฆ่า ไปลักทรัพย์
ไปประพฤติดิถีประเวณี ไปพูดปดมดเท็จโกหกหลอกลวง

เกิดในภพของมนุษย์จึงทำได้ทั้งบุญทั้งบาป ถ้าได้เจอพระพุทธรศาสนา ก็เป็นโชค ๒ ชั้น
จะได้รู้ว่าเกิดมาเพื่อทำดี ละบาป ชำระใจให้สะอาดบริสุทธิ์ กำจัดความโลภความโกรธ
ความหลงให้หมดสิ้นไป เพราะเป็นต้นเหตุให้ทำบาป ให้เวียนว่ายตายเกิด ไม่รู้จักจบจัก
สิ้น จึงต้องศึกษาและปฏิบัติ ถ้ายังบวชไม่ได้ ก็ศึกษาปฏิบัติในฐานะของฆราวาสไปก่อน
วันพระวันเสาร์วันอาทิตย์ก็เข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม ทำบุญทำทาน รักษาศีล ปฏิบัติธรรม
ถ้าบวชได้ก็บวชเลย จะได้มีเวลาบำเพ็ญปฏิบัติอย่างเข้มข้น ผลก็จะปรากฏขึ้นมาอย่าง
รวดเร็ว เป็นกอบเป็นกำ ต่างกับการเป็นฆราวาส เพราะไม่มีเวลาปฏิบัติ เหมือนกับ
นักกีฬาอาชีพกับนักกีฬาสมัครเล่น มีความต่างกัน นักกีฬาอาชีพมีความสามารถ มี
ฝีมือลายมือ คว่ำรางวัลต่างๆได้มากกว่า นักกีฬาสมัครเล่นจะไม่สามารถคว่ำรางวัลต่างๆ
มาครองได้เลย ฉะนั้นนักปฏิบัติอาชีพกับนักปฏิบัติสมัครเล่นก็เป็นเช่นนั้น ถ้าเป็นนัก
ปฏิบัติสมัครเล่นโอกาสที่จะได้ผลจากการปฏิบัติจะมีน้อยมาก พอให้หอมปากหอมคอ
พอเป็นตัวอย่างให้น้ำลายหก ให้เกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติอย่างมีอาชีพ จะได้ผลอันเลิศ
ประเสริฐ ที่พระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ได้มาครองแล้ว ต้องเป็นนักปฏิบัติมีอาชีพ
เท่านั้น ถ้าได้ยินได้ฟังแล้วเกิดความเชื่อ ในสิ่งที่พระพุทธรเจ้าทรงสั่งสอน อยากจะได้ผล

อย่างที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ได้รับกัน ก็ต้องตั้งใจปฏิบัติไปจนกว่าจะเห็นว่า การปฏิบัติในเพศฆราวาสไม่เพียงพอ ก็ออกบวชกัน

เหมือนกับการปลูกต้นไม้ ในตอนต้นก็ปลูกไว้ในกระถางก่อน พอต้นไม้เจริญเติบโตขึ้นไปเรื่อยๆ รากจะทำให้กระถางแตกได้ ก็รู้ว่าถึงเวลาที่จะต้องเอาลงดินแล้ว ถ้าอยู่ในกระถางก็จะไม่เจริญเติบโตมากไปกว่านี้ ฉะนั้นใดการศึกษาและการปฏิบัติ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ก็เป็นอย่างนั้น ในเบื้องต้นก็ศึกษาปฏิบัติแบบสมัครเล่นไปก่อน พอเห็นผลแล้วก็อยากจะได้มากขึ้น ก็ต้องเตรียมตัวออกบวช มีภารกิจหน้าที่การงานอะไร ที่ยังค้างคั่งอยู่ ก็รีบทำให้เสร็จ มีพันธะผูกพันอยู่ ก็พยายามตัดไปให้หมด ไม่ปล่อยให้มันเป็นเหตุทำให้ไม่ได้บวช เพราะไม่มีอะไรที่จะประเสริฐเลิศโลกเท่ากับการบวช ได้ปฏิบัติอย่างมีอาชีพ ได้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ไม่มีใครทำได้ นอกจากมนุษย์เท่านั้น จึงอย่าให้สิ่งเล็กๆน้อยๆ เช่นสามมีภรรยา ลูก ภารกิจการงานต่างๆ ทรัพย์สินสมบัติข้าวของเงินทองต่างๆ เป็นข้ออ้าง ทำให้บวชไม่ได้ สิ่งเหล่านี้ช่วยเราไม่ได้ เวลาที่เราทุกข์ นอกจากการปฏิบัติธรรมเท่านั้น จึงควรเข้าหาพระธรรมคำสอน ควรศึกษาให้มาก ปฏิบัติให้มาก แล้วผลที่เกิดจากการปฏิบัติก็จะตามมาอย่างแน่นอน จึงขอฝากเรื่องการเข้าวัดเพื่อศึกษาและปฏิบัติ ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร ไปพิจารณาพิจารณาและปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขที่จะตามมาต่อไป การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๔๓

อุปสมบท

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วันนี้มีการประกอบพิธีอุปสมบทแก่ผู้มีจิตศรัทธา ที่บวชเพื่อบูชาพระคุณของบิดามารดา เป็นการกระทำที่ดี ที่จะนำมาซึ่งความสุขความเจริญ ทั้งกับตัวเองและผู้ใกล้ชิด เช่น บิดามารดาเป็นต้น ดังมีคำพูดที่ว่า พ่อแม่อาลัยเกาะชายผ้าเหลืองของลูกไปสวรรค์ เพราะการบวชเป็นการกระทำที่สูงส่ง ที่ไม่ใช่ธรรมดา ผู้บวชจะต้องเสียสละ ต้องมีความอดทนอดกลั้น ต้องอยู่ในกรอบของความดีงาม การบวชจึงไม่ใช่เป็นของง่าย จึงมีอาณิสต์มากมีผลมาก มีโอกาสไปถึงพระนิพพาน บิดามารดาญาติสนิทมิตรสหาย ก็จะได้ อาลัยเกาะชายผ้าเหลืองตามไปด้วย แต่ไม่ได้เหาะเหินเดินอากาศไป นั่งเครื่องบินไป แต่ไปด้วยการทำความดี ที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่จะพาให้ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ได้ไปสู่ที่ดี ไปสู่สวรรค์ชั้นต่างๆ พรหมโลกชั้นต่างๆ และมรรคผลนิพพาน ไปด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ไม่ได้นั่งเครื่องบินไป เพราะไม่สามารถพาไปสวรรค์ พาไปมรรคผลนิพพาน ได้ ต้องอยู่ที่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ทางกายทางวาจาทางใจเท่านั้น เมื่อลูกได้บวชแล้ว เป็นธรรมดาที่พ่อแม่และญาติสนิทมิตรสหาย ที่มีความผูกพันมีความรักคิดถึงกัน ก็ต้องมาดูแลมาเยี่ยมเยียนเป็นประจำ ก็จะได้มีโอกาสทำดี ได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามไปด้วย ถ้าไม่มีลูกไม่มีเพื่อนไม่มีญาติมาบวช ก็จะไม่ค่อยได้เข้าวัดกัน เพราะมีธุระต่างๆที่จะต้องทำอยู่มากมาย เลยผัดการมาวัดไปก่อน ขอทำสิ่งที่จำเป็นเฉพาะหน้าก่อน จึงไม่ได้เข้าวัดเท่าที่ควร ไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ไม่ได้ไปสวรรค์ชั้นต่างๆ พรหมโลกชั้นต่างๆ ไปสู่มรรคผลนิพพาน การบวชจึงเป็นเหตุที่จะทำให้คนหลายคน ได้มีโอกาสไปสู่ที่ชอบ ไปสู่สุคติ เมื่อถึงเวลาที่จะต้องจากโลกนี้ไป เพราะความเสียสละของผู้บวชนั่นเอง

คนที่บวชจึงต้องเสียสละมาก ต้องอดทนอดกลั้นมาก ต้องตั้งอยู่ในศีลในธรรมเสมอ เป็นคุณธรรมที่จะทำให้ผู้อยู่ในกรอบของความดีงามได้ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบได้ ในเบื้องต้น

จึงต้องเสียสละก่อน สละจากเพศของฆราวาสสู่เพศของบรรพชิต เป็นการเสียสละที่ยิ่งใหญ่ เพราะโดยปกติแล้วจะยึดติดกับชีวิตของฆราวาสกัน ยึดติดกับความสุขต่างๆที่ฆราวาสสามารถจะทำได้ เช่นไปเที่ยว ไปดื่ม ไปดูหนังฟังเพลง ไปหาความสุขทางตาหู จมูกลิ้นกาย เมื่อต้องสละจึงเป็นสิ่งที่ยากมาก เป็นเหมือนกับการเลิกเสพสุรายาเมา เลิกยาเสพติด คนที่ติดยาเสพติดติดสุราติดบุหรี่ จะรู้ว่าเลิกได้ยากมาก แต่ถ้าได้พิจารณาจนเห็นว่า ไม่มีคุณไม่มีประโยชน์อะไร เสพไปแล้วมีแต่จะเสียหาย มีแต่จะขาดทุน ไหนจะเสียเวลา ไหนจะเสียเงินเสียทอง ไหนจะเสียสุขภาพร่างกาย ถ้าคิดสักหน่อยก็จะเห็นว่าตนเป็นคนโง่ ทำร้ายตัวเอง ก็จะได้สละได้ ถ้าเห็นว่าเพศของฆราวาสมีแต่ความวุ่นวาย มีแต่ความทุกข์ มีแต่ปัญหาต่างๆ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ คิดว่าได้มาแล้วจะมีความสุข พอได้มาไม่นานก็เปลี่ยนไป ต้องแก้ไขอยู่เรื่อยๆ ถ้าเป็นวัตถุข้าวของต่างๆ ได้มาไม่นานก็ชำรุดทรุดโทรม ต้องซ่อมบำรุงอยู่เรื่อยๆ ความสุขทางโลกจึงจบไปด้วยความทุกข์ความวุ่นวายใจต่างๆ ถ้าได้พิจารณา ก็จะสนใจความสุขทางธรรม ที่ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยวัตถุข้าวของต่างๆ บุคคลนั้นหรือบุคคลนี้ เพราะความสุขทางธรรมอาศัยการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อาศัยการเสียสละ ความอดทนอดกลั้น อาศัยระเบียบวินัย

ความสุขทางธรรมเกิดจากความสงบของจิตใจ เป็นความสุขที่ดีกว่าความสุขต่างๆทางโลก ทางตาหูทางจมูกทางลิ้นทางกาย ที่มีความแตกต่างกันเหมือนฟ้ากับดินเลย เหมือนเพชรกับก้อนอิฐก้อนหิน ถ้ายังไม่ได้สัมผัสจะไม่รู้ ผู้ที่ได้สัมผัสแล้วเท่านั้นที่รู้ จะแสวงหาความสุขแบบนี้ให้เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าเป็นฆราวาส ก็จะยินดีออกบวช พร้อมทั้งจะสละความสุขต่างๆของทางโลกไป ได้เห็นแล้วว่าต่างกันเหมือนฟ้ากับดิน เหมือนเพชรกับก้อนหิน จะไปหลงอะไรกับก้อนหิน เมื่อได้เพชรแล้ว รู้ว่าเพชรอยู่ที่ไหน ก็ต้องมุ่งไปหาเพชร กอบโกยให้มากที่สุด เพราะความสุขที่เกิดจากความสงบของใจเป็นเหมือนเพชร พอได้สัมผัสแล้วจะไม่ยินดีกับความสุขทางโลกอีกต่อไป จะไม่ไปเที่ยว ไปดื่ม ไปสูบ ไปดูหนังฟังเพลง ไปทำอะไรต่างๆอย่างที่เคยทำมา เพราะทำไปแล้วก็เหมือนเดิม ไม่ได้วิเศษวิโสเลย ไม่อิมพอ ได้มาเท่าไรก็ต้องแสวงหาใหม่อีก วันนี้ไปเที่ยวมีความสุขกัน พอกลับมาถึงบ้าน ความสนุกก็หายไปหมด พอพรุ่งนี้หรืออาทิตย์หน้า ก็อยากจะไปเที่ยวใหม่ ทำอย่างนี้มานานแล้ว ก็ยังไม่อิมพอ ส่วนความสุขทางธรรมนี้ เมื่อได้พบแล้วจะเริ่มมีความ

อิมมีความพอ จะไม่หิวอยากกับความสุขทางโลกเลย อยากจะมีความสุขทางธรรม อยากมีความสุขมากยิ่งขึ้น เพราะครั้งแรกที่ได้สัมผัส จะเป็นเพียงชั่วขณะเดียว ขณะที่จิตรวมลงครั้งแรกจะรวมไม่นาน เพียงชั่ววินาทีสองวินาทีก็ถอนออกมาแล้ว แต่ก็ทำให้เห็นคุณค่าอันประเสริฐวิเศษของความสุขทางธรรมแล้ว ทำให้ออยากมีมากยิ่งขึ้น ให้มีอยู่ตลอดเวลาเลย ไม่เพียงหนึ่งวินาทีสองวินาที อยากจะให้มันตลอด ๒๔ ชั่วโมง

การที่จะมีความสุขอย่างนั้นได้ ก็ต้องสละความสุขทางโลก ไม่มีวิธีใดที่จะดีเท่ากับการออกบวช เพราะจะได้มีเวลาเต็มที่ในการสร้างความสุขทางจิตใจ ไม่ต้องเสียเวลาไปกับการทำมาหากินเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เหมือนอย่างฆราวาส เพราะมีผู้อื่นคอยดูแลเลี้ยงดูอย่างวันนีญาติโยมก็นำกับข้าวกับปลาอาหารมาถวายพระรัตนศาสดาราม กินไปอีก ๑๐ วันก็กินไม่หมด พระพุทธเจ้าทรงไม่ให้พระมีอาชีพทำมาหากิน หน้าที่ของพระหรืออาชีพของพระอยู่ที่การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วก็นำเอาพระธรรมคำสอนมาปฏิบัติกับกายวาจาใจของตน ชำระใจให้สะอาด ไม่ให้โลภไม่ให้โกรธไม่ให้หลง เพราะความโลภความโกรธความหลง จะทำให้คิดไม่ดีพูดไม่ดีทำไม่ดี ทำให้ทุกข์วุ่นวายใจ ถ้าไม่มีความโลภความโกรธความหลงแล้ว ใจจะมีแต่ความสงบ มีแต่ความอิมความพอ นั่งอยู่เฉยๆก็จะไม่รู้สึกรำคาญใจ ไม่ต้องหาอะไรมาดู หาอะไรมาฟัง หาอะไรมาดื่มมารับประทาน เพราะไม่มีความโลภความโกรธความหลงความอยากต่างๆ เมื่อไม่มีแล้วก็แสนจะสุขแสนจะสบาย ไม่ต้องมีอะไรภายนอก ไม่ต้องดิ้นรนชวนชวายนหาเงินหาทอง หาข้าวหาของ หากคนนั้นหากคนนี้ ไปเที่ยวที่นั่นไปเที่ยวที่นี่ ไม่ต้องทำอะไร เพราะมีความสุขอยู่ในตัวแล้ว แต่พวกเรา ยังไม่ได้ศึกษาวิธีชำระกายวาจาใจให้สะอาด กำจัดความโลภความโกรธความหลงให้หมดไป จึงอยู่เฉยๆกันไม่ได้ ให้นั่งอยู่เฉยๆคนเดียวสักระยะหนึ่งก็จะเบื่อหน่าย ต้องทำนั่นทำนี่ ต้องลุกขึ้นไปดูนั่นดูนี่ เพราะใจไม่เป็นสุข อยู่ไม่เป็นสุข เป็นกรรมของพวกเราที่สร้างความโลภความโกรธความหลงไว้ จึงทำให้คันเหมือนสุนัขขี้เรื้อน เกาเท่าไรก็ไม่หายคัน เพราะเกาไม่ถูกที่ คันที่หลังแต่ไปเกาที่ศีรษะ ก็จะไม่หายคัน

ฉันได้การแก้ความทุกข์ความเบื่อหน่าย ด้วยการไปหาความสุขจากสิ่งต่างๆภายนอก ไปหารูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ไปดูหนังไปเที่ยวไปฟังเพลงไปดื่มไปรับประทาน ไม่ใช่วิธีแก้ความคันของใจ เพราะคันที่ใจ ที่ความโลภความโกรธความหลง พระพุทธเจ้าได้ทรงแก้มาแล้ว ทรงรู้แล้วว่าสิ่งที่ทำให้ใจคันอยู่ไม่เป็นสุข ก็คือความโลภความโกรธความหลงนี้เอง ได้ทรงศึกษาวิธีที่และได้กำจัดความโลภความโกรธความหลงจนหมดสิ้นไป จนหายคันแล้ว ก็ทรงนำเอามาสั่งสอนพวกเรา ให้เสียสละทำบุญให้ทาน อย่าเสียตายสมบัติ ข้าวของเงินทองที่มีเหลือกินเหลือใช้ อย่าเก็บเอาไว้ ให้เอาไปทำบุญทำทาน เพราะจะช่วยลดความโลภความอยากลงไปได้ ทำให้อยากน้อยลงโลภน้อยลง ความหิวความต้องการน้อยลง ความทุกข์น้อยลง อยู่เฉยๆก็มีความสุขได้ นอกจากการให้ทานแล้ว ก็ทรงสอนให้รักษาศีล ไม่ให้ไปสร้างเวรสร้างกรรมกับผู้อื่น เพราะจะทำให้มีความทุกข์มากยิ่งขึ้น ยิ่งคันมากยิ่งขึ้น ยิ่งอยู่เฉยๆไม่ได้ เวลาไปเบียดเบียนผู้อื่น ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายผู้อื่นแล้ว จะอยู่อย่างปกติไม่ได้ จะมีความหวาดกลัว ที่จะต้องถูกจับไปลงโทษ ถูกจองเวรจองกรรม ถ้าไม่ได้เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ได้ทำร้ายผู้อื่น จะไม่กังวลหรือหวาดกลัว จะอยู่เฉยๆได้อย่างสุขอย่างสบาย แล้วก็ทรงสั่งสอนให้ทำจิตใจให้สงบ เพราะใจเป็นเหมือนรถวิ่งลงเขา จะให้มันหยุดโดยไม่เหยียบเบรกไม่ได้ ต้องมีเบรก ถึงจะทำให้รถวิ่งช้าลงและหยุดได้ ใจก็เป็นอย่างนั้น ถ้าปล่อยไปตามเรื่อง ก็จะคิดไปเรื่อยเรื่อย เป็นอย่างนี้มานานแล้ว เคยเห็นใจหยุดนิ่งบ้างไหม เพราะไม่เคยเบรกใจ ไม่รู้จักวิธีเบรกใจ ไม่รู้ว่าทำไมจะต้องเบรกใจด้วย

แต่พระพุทธเจ้าทรงเห็นคุณค่าของการเบรกใจ เพราะเป็นการเบรกความโลภความโกรธความหลงไปในตัว เวลาใจหยุดคิด ความโลภความโกรธความหลงก็หยุดตามไปด้วย ความหิวอยากต้องการสิ่งนั้นสิ่งนี้ก็หายไปด้วย ความอึดความพอก็ปรากฏขึ้นมาแทนที่ นี่คือการสงบของใจ คือการหยุดใจนี้เอง เราจึงควรศึกษาวิธีการหยุดใจและนำเอาไปปฏิบัติ เพราะถ้าหยุดใจได้แล้ว จะพบกับสิ่งที่มหัศจรรย์ใจที่ไม่เคยพบมาก่อน ไม่มีอะไรในโลกนี้จะให้ความมหัศจรรย์ใจกับเราได้ นอกจากการเบรกใจให้หยุดนิ่ง การทำใจให้หยุดนิ่งก็คือการทำสมาธิ เป็นการหลอกใจไม่ให้ไปคิดเรื่องต่างๆ ถ้าไม่มีอะไรหลอกให้ใจทำ ก็จะไปคิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้อยู่เรื่อยๆ จึงหลอกให้สวดมนต์เป็นต้น สวดไปเรื่อยๆ

โดยไม่ปล่อยให้ไปคิดเรื่องอื่น ใจก็จะค่อยสงบตัวลง จนไม่อยากจะสวดก็หยุดสวดได้
นั่งอยู่เฉยๆ ถ้าใจไม่คิดอะไร ไม่อยากได้อะไร ไม่อยากทำอะไร ก็จะมีความสุขในระดับ
หนึ่ง มีความสงบในระดับหนึ่ง ถ้าอยากจะให้สงบมากกว่านั้น ก็ดูลมหายใจต่อไป ดูลม
หายใจเข้า ดูลมหายใจออก ถ้าไม่ไปเผลลอคิดอะไร ไม่นานจิตก็จะรวมลงเต็มที่ ก็จะ
ปรากฏความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ใจ ใจจะเบา จะโล่ง มีปีติ มีความสุขมาก มี
ความอึดความพอ เป็นการสร้างความสุขโดยไม่ต้องอาศัยสิ่งต่างๆภายนอก มีความสุข
อยู่ในตัวของเราแล้ว เพียงแต่ไม่รู้จักริธีทำให้เกิดขึ้นมา พวกเราโชคดีที่ชาตินี้ได้เกิดเป็น
มนุษย์ และได้เจอพระพุทธศาสนา ที่รู้วิธีสร้างความสุขที่แท้จริง คือวิธีทำจิตใจให้สงบนี้
เอง ด้วยการทำบุญให้ทาน เสียสละ รักษาศีลและทำสมาธิ

ถ้าหาเอาสิ่งที่ได้ยินได้ฟังในวันนี้ ไปปฏิบัติประพฤติกไปทำอยู่เรื่อยๆ ลักวันหนึ่งก็จะได้
พบกับสิ่งมหัศจรรย์ คือความสุขที่ดีที่เลิศกว่าความสุขต่างๆในโลกนี้ ถ้าได้สัมผัสเพียง
ครั้งเดียว จะมีกำลังใจที่จะเสียสละเพศของฆราวาสออกบวช เพื่อสร้างความสุขแบบนี้ให้
มีมากยิ่งขึ้นไป จนมีอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ที่
มีความสุขแบบนี้อยู่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เดินยืนนั่งนอน หลับหรือตื่น ไม่จางหายไปไหน
เพราะอยู่กับจิตใจไปตลอดอนันตกาล นี่คือผลที่จะได้รับจากการเสียสละออกบวช แล้ว
ยังสามารถจูงใจให้ผู้อื่นเดินตามด้วย พ่อแม่พี่น้องญาติสนิทมิตรสหายจะได้เดินตาม
ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงกระทำเป็นตัวอย่าง หลังจากที่ได้ทรงตรัสรู้เป็นพระอรหันต์
สัมผัสพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ทรงเสด็จไปโปรดพระราชวงศ์ในพระราชวัง ก็ปรากฏมีญาติสนิท
มิตรสหายต่างๆของพระพุทธเจ้า เกิดศรัทธาความเลื่อมใสออกบวชกันเป็นจำนวนมาก
ได้บรรลุมรรคผลนิพพานเป็นจำนวนมาก เพราะการเสียสละของพระพุทธเจ้าเพียง
พระองค์เดียว ทำให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ได้ไปสวรรค์ชั้น
ต่างๆ ไปพรหมโลกชั้นต่างๆ ได้มีโอกาสไปกัน มีจำนวนมากนับไม่ถ้วน มาจนถึงปัจจุบัน
นี้

การบวชจึงเป็นการกระทำที่น่ายกย่องสรรเสริญน่าสนับสนุน ถ้ามีลูกอายุครบบวชแล้ว
ถ้ายังไม่ได้บวช ก็ควรวหาวิธีทำให้เขาอยากบวช วิธีที่ดีที่สุดคือพาเข้าวัดฟังเทศน์ฟังธรรม

บ่อยๆ จะเกิดศรัทธา จะยินดีออกบวช ดีกว่าไปบังคับหรือไปล่อด้วยรางวัลต่างๆ เช่น บวชแล้วจะซื้อรถให้ จะซื้อบ้านให้ ถ้าเป็นอย่างนี้ก็จะไม่ได้ประโยชน์เท่าไร เพราะจะไม่ ตั้งใจศึกษาว่าเรียน จะนั่งนับวันนับคืนว่าจะถึงเวลาสักเมื่อไหร่ จะได้รับรางวัล แต่จะ ไม่ได้ประโยชน์จากการบวช เพราะมีแต่กิริยาของการบวชแต่ไม่มีสาระของการบวช คือ การศึกษาปฏิบัตินั่นเอง ดังนั้นถ้าจะบวชก็ให้บวชด้วยศรัทธา อย่าบวชเพราะถูก เคี้ยวเช้ญบังคับหรือล่อด้วยรางวัล แต่หาอุบายให้เขาบวชด้วยการพาเข้าวัดบ่อยๆ พาไปดู พิธีบวช จะได้รู้ว่าบวชเพื่ออะไร ส่วนใหญ่จะไม่รู้ว่าบวชเพื่ออะไร คิดว่าไปติดคุกติด ตะราง แต่ความจริงการบวชเป็นการไปสู่สวรรค์ชั้นต่างๆ ไปสู่พรหมโลกชั้นต่างๆ ไปสู่ การสิ้นสุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิด จึงขอฝากเรื่องการบวชไปพิจารณาและปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขที่จะตามมาต่อไป การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียง เท่านั้น

กัณฑ์ที่ ๓๕๔

อาหารใจ

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐

การสร้างบุญสร้างกุศล เป็นการสร้างความสุขสร้างความสำเร็จที่แท้จริง ต่างกับความสุขและความเจริญในทางโลก ที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่ถาวร เช่นความสุขที่ได้จากลาภยศสรรเสริญ และการเสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ผ่านทางตาหูจมูกลิ้นกาย เป็นความสุขที่สร้างความอยาก สร้างความต้องการให้มีมากขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่ได้สร้างความอึดสร้างความปลอดภัยให้กับใจ ทำให้เราต้องตะเกียกตะกาย ต้องดิ้นรนแสวงหาความสุขความเจริญแบบนี้ไปเรื่อยๆจนวันตาย ก็จะไม่พบกับความอึดและความพอ พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าเป็นความสุขความเจริญที่ไม่แท้จริง จึงได้ทรงสละความสุขและความเจริญเหล่านี้ ทั่วทั้งทรงเป็นพระราชโอรส มีสมบัติข้าวของเงินทองเป็นจำนวนมาก มีความสุขจากการเสพรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ แต่ทรงเห็นว่าไม่ได้ทำให้พระองค์อึดพอเลย มีแต่สร้างความอยาก ความอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว ความกังวลอยู่เรื่อยๆ จึงได้ทรงสละราชสมบัติและเสด็จออกผนวช เพื่อแสวงหาความสุขที่แท้จริง ทรงบำเพ็ญเพียรด้วยวิธีต่างๆอยู่ถึง ๖ ปี จึงได้พบกับความสุขและความเจริญที่แท้จริง ไม่เสื่อมไม่สลาย เพราะเป็นความสุขที่อยู่ภายในใจ ใจเป็นสิ่งที่ไม่เสื่อมไม่สลาย ไม่แตกไม่ดับ ไม่เหมือนกับร่างกาย ที่มีการเสื่อม มีการแตกดับ ความสุขความเจริญที่ตั้งอยู่ในใจจึงเที่ยงแท้แน่นอนและถาวร ส่วนความสุขที่ตั้งอยู่กับกาย อาศัยกายเป็นเครื่องมือ จึงไม่เที่ยงแท้แน่นอนและถาวร เช่นความสุขทางรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ที่ต้องมีร่างกาย ต้องมีตามีหูมีจมูกมีลิ้นมีกายไว้สัมผัสพอร่างกายเสื่อมลงไปหรือตายไป ความสุขก็ต้องหมดไปด้วย

ส่วนใจถ้าไม่ได้สร้างบุญสร้างกุศลไว้ ก็จะมีแต่ความทุกข์ ความรุ่มร้อน ความอยาก ความหิว ความกระหาย เวลาแยกจากร่างกายไป ก็จะไปแบบขอลาน ไปอย่างหิวกระหาย ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวไป ส่วนใจที่ได้บำเพ็ญ ได้ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า ได้

ทำบุญทำทาน รักษาศีล ปฏิบัติธรรม ทำจิตใจให้สงบ เจริญปัญญา ก็จะเป็นใจที่มีความสว่างไสว มีความสุข มีความอิมพอ ก็จะไปอย่างสุขสบาย อย่างอิมเอิบ นี่คือความสุขและความเจริญ ๒ แบบ ที่มีความแตกต่างกัน ความสุขความเจริญทางด้านร่างกายมีจุดจบ จุดหมายปลายทางอยู่ที่ความตาย ส่วนความสุขและความเจริญทางจิตใจ ไม่มีที่สิ้นสุด เพราะอยู่กับใจ ใจเป็นสิ่งที่ไม่ตาย ทำอย่างไรก็ไม่ตาย เหมือนกับน้ำ ทำอย่างไรก็ไม่สามารถทำลายน้ำได้ เอาไปต้มก็ระเหยกลายเป็นเมฆไป แล้วก็ตกลงมาเป็นน้ำอีก ธรรมชาติของน้ำเป็นอย่างนี้ ทำลายไม่ได้ ฉะนั้นใจก็เป็นอย่างนั้น ใจก็ทำลายไม่ได้ ต่อให้ฆ่าทำร้ายร่างกายไป แต่ใจก็ไม่ได้ตายไปกับร่างกาย จึงมีการเกิดอยู่เรื่อยๆ เพราะใจไม่ตายนั่นเอง พอแยกจากร่างกายไป ก็ไปหาร่างกายใหม่ สูงหรือต่ำก็ขึ้นอยู่กับบุญกับกรรมที่ได้บำเพ็ญมา ถ้าบำเพ็ญบุญมากกว่ากระทำบาปก็จะได้ร่างกายที่ดีกว่าเดิม เช่น ร่างกายมนุษย์ที่ดีกว่าเดิม หรือได้ร่างของเทพ ของพรหม ของพระอรหันต์ ถ้าเป็นของพระพุทธรเจ้า ของพระอรหันต์ ก็เป็นพระนิพพาน เป็นใจที่สะอาดบริสุทธิ์ ไม่หิว ไม่อยาก มีแต่ความอิมความสุขไปตลอดอนันตกาล จึงไม่ต้องไปเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทพ เป็นพรหม เพราะมีความสุขที่เหนือกว่าดีกว่า เป็นความสุขที่ถาวร อิมพอไปตลอดอนันตกาล จึงได้นำออกมาเผยแผ่สั่งสอนสัตว์โลกอย่างพวกเรา ที่ยังมีความมืดบอด ยังมีความหลงอยู่กับความสุขที่มีร่างกายเป็นที่ตั้ง ยังหลงกับความเจริญทางลาภยศสรรเสริญและกามสุข เวลาได้เงินได้ทองมา ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ได้รับการสรรเสริญเยินยอก็จะดีอกดีใจ ได้สัมผัสกับรูปกลิ่นเสียงรสโผฏฐัพพะที่ถูกต้องก็มีความสุข แต่เป็นความสุขที่ไม่นาน พอผ่านไปแล้วก็อยากจะได้อีก วันนี้ไปเที่ยวมีความสุข พรุ่งนี้ก็อยากจะทำอะไรเที่ยวอีก เพราะไม่ติดอยู่กับใจไปตลอด ได้เงินมาใหม่ๆก็ดีอกดีใจ พออีกสองสามวันก็อยากจะได้อีก ทั้งๆที่ยังใช้ไม่หมด ก็ยังอยากจะได้อีก สรรเสริญก็เป็นแบบเดียวกัน ยศถาบรรดาศักดิ์ตำแหน่งก็เหมือนกัน วันนี้ได้เป็นนายร้อย พรุ่งนี้ก็อยากจะเป็นนายพัน พอได้เป็นนายพันก็อยากจะได้เป็นนายพล เป็นสส.ก็อยากจะเป็นรัฐมนตรี เป็นรัฐมนตรีก็อยากจะเป็นนายกฯ เป็นนายกฯแล้วก็อยากจะเป็นไปนานๆ นี่คือความสุขความเจริญทางโลก ที่ไม่เคยทำให้เราพบกับความอิมความพอ ถ้าไม่อิมไม่พอก็ไม่เป็นประโยชน์ เหมือนกับการรับประทานอาหาร รับประทานอาหารแล้วไม่อิม รับประทานไปทำไม รับประทาน

ไปก็ไม่อึดสักที อย่างนี้ก็ไม่มีความอยากจะรับประทาน โชคดีที่อาหารที่เรารับประทานกัน ทำให้ร่างกายอึดได้ ถ้าอึดแล้วต่อให้เอาอาหารวิเศษขนาดไหน มีราคาแพงขนาดไหนมาให้ ก็จะไม่รับประทานไม่ลง รับประทานไม่ได้ แต่อย่างอื่นไม่ได้เป็นอย่างนี้

สิ่งที่พวกเราแสวงหากันอยู่ทุกวันนี้ ก็คือลาภยศสรรเสริญสุขนี้เอง ทุกวันนี้เราออกไปทำงานทำการ ก็เพื่อหาเงินหาทอง หาตำแหน่ง อยากจะได้เลื่อนขั้น จากขั้นนี้ก็อยากจะ เป็นขั้นนั้น อยากให้คนชื่นชมยินดีสรรเสริญ ให้รางวัล ให้ใบประกาศนียบัตร ให้ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต เป็นปริญญาที่ได้มาโดยไม่ต้องร่ำเรียน เพราะชื่นชมยินดีในความรู้ ในความสามารถ อยากได้ความสุขจากการไปดูไปฟังไปดื่มไปรับประทาน ที่ไม่อึดพอ ต่อให้ได้มากมามากเพียงไร ก็ยังรู้สึกว่างๆอยู่ในใจ เพราะไม่ใช่อาหารของใจนั่นเอง เหมือนกับสุตลอม ไม่ทำให้ร่างกายอึดได้เลย อาหารของร่างกายต้องเป็นกับข้าวกับปลา ของหวานของคาวต่างๆ ถึงจะทำให้ร่างกายอึดได้ จันใดใจจะอึดได้ก็ต่อเมื่อได้**อาหารใจ** ก็คือบุญและกุศลนี้เอง ที่พวกเราทำกันในวันนี้ เป็นการเติมอาหารให้กับใจ เป็นการ พัฒนาใจให้สูงขึ้นไปด้วย จึงเรียกว่าเป็นการสร้างความสุขและความเจริญที่แท้จริง ถ้าเติมใจให้ จะมีความสุขใจ ถ้าจำใจให้ จะไม่สุขใจ การให้จึงต้องให้ด้วยความเต็มใจ ด้วย ความยินดี ถ้ามาทำบุญวันนี้อย่างไม่เต็มใจ มาเพราะถูกบังคับบีบบังคับ จะไม่สุขใจ เพราะ ไม่ได้ให้ด้วยความเต็มใจ หากเป็นการให้ จะเป็นบุญคือความสุขใจขึ้นมาได้ ก็ต่อเมื่อเรา ให้ด้วยความพอใจ ด้วยความยินดี ถ้าให้ด้วยความจำใจ เสียหายไม่อยากจะให้ ให้ไป แล้วจะไม่ได้บุญ เพราะบุญคือความสุขใจความอึดใจ ดังนั้นเวลาเราทำบุญ ให้ดูใจเป็น หลัก ทำแล้วมีความสุขใจอึดใจหรือไม่ ถ้าฝืนทำจะไม่ได้บุญเท่าที่ควร

เวลาทำบุญจึงควรทำด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้าวของต่างๆแก่ผู้อื่น หรือรับ ใช้ผู้อื่น รับผิดชอบต่อผู้มีพระคุณ ถ้ามีความเต็มใจมีความยินดีก็จะมีมีความสุขใจ ถ้า จำใจทำก็จะหงุดหงิดใจ ไม่มีความสุข เวลาทำบุญให้ทานจึงควรคิดว่า เป็นการให้อาหาร กับจิตใจ ทำด้วยความเต็มใจ แล้วจะมีความสุข นอกจากการให้แล้ว การไม่เบียดเบียน ผู้อื่น ก็เป็นการสร้างความสุขและความเจริญให้กับเราเช่นเดียวกัน เวลาที่เราไม่ เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ฆ่าผู้อื่น ไม่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ

สามีมักรยาบตรีดาของผู้อื่น ไม่พูดปดมดเท็จโกหกหลอกลวง ไม่เสพสุรายาเมา จะมีความสบายใจ ไม่วุ่นวายกังวลใจ ต่างกับเวลาที่ไปเบียดเบียนผู้อื่น จะมีความวุ่นวาย ความหวาดกลัว ความกังวล กลัวถูกจับไปลงโทษ ไปใช้เวรใช้กรรม ไม่ได้รับการยกย่องนับถือ ไม่เหมือนกับผู้ที่ตั้งอยู่ในศีลในธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น จะได้รับการยกย่องนับถือ ถ้าบวชเป็นพระ เพียงแต่โกนหัวทรมผมฆ่าเหลืองพ้อออกมาจากโบสถ์ ก็มีคนกราบไหว้แล้ว เพราะเชื่อว่าเป็นคนดีมีศีล แม้แต่พ่อแม่มายังกราบลูกเลย เพราะเป็นการสร้างความสุขและความเจริญที่แท้จริง จึงไม่ควรมองข้ามการรักษาศีลเป็นอันขาด ถ้าอยากจะเป็นคนดี น่าเคารพนับถือ มีความสุขสบายใจ รักษาศีล ๕ ให้ได้ อย่าหลงไปตามกระแสของโลก ซึ่งเป็นกระแสของคนมีเดบอด ไม่รู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว เห็นกลับตาลปัตร เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นความเลื่อมเป็นความเจริญ

เช่นผู้ที่ไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสพสุรายาเมา เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน ประพฤติผิดประเวณี ไปแย่งสามีมักรยาของผู้อื่น คิดว่าตนเก่งและฉลาด แต่ไม่รู้ถึงผลที่จะตามมาต่อไป เพราะใจมืดบอดขาดแสงสว่างแห่งธรรม ไม่เหมือนกับใจของพระพุทธเจ้าและของพระอรหันต์ ที่มีแสงสว่าง สามารถมองเห็นสิ่งที่ตาเนื้อไม่สามารถมองเห็นได้ สามารถมองเห็นใจของสัตว์โลกและใจของตนเองได้ ว่านอกจากมีร่างกายแล้วยังมีใจด้วย เหมือนกับต้นไม้ นอกจากมีลำต้นมีใบมีกิ่งก้านแล้ว ก็ยังมีรากด้วย แต่คนส่วนใหญ่จะมองไม่เห็นรากกัน ถ้าไม่ถอนต้นไม้ออกจากดินก็จะไม่เห็นราก ฉะนั้นใครที่มีความมืดบอดทางธรรมะก็จะไม่เห็นใจ ไม่เห็นตัวจิต หลังจากที่มีร่างกายตายไปแล้ว ตัวจิตนี้ยังต้องเดินทางไปต่อ ต้องไปเกิดใหม่ ต้องไปมีร่างกายใหม่ ถ้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่างๆ แล้วก็ไปทำผิดศีลผิดธรรม ตายไปก็ต้องไปอบาย คำว่าอบายมุขนี้แปลว่าวารสารสู้อบาย ประตูลู่อบาย ผู้ที่ไปเกี่ยวข้องไปยุ่งกับการเสพสุรายาเมา เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน มีความเกียจคร้าน คบคนชั่วเป็นมิตรแล้ว ไม่ซำก็เร้วก็จะต้องไปทำบาปทำกรรม เช่นไปเล่นการพนันจนหมดเงินหมดทอง ก็ต้องไปหาเงินมาโดยวิธีมิชอบ ไปลักเล็กขโมยน้อย ไปปล้น ไปจี้ ไปโกหกหลอกลวงผู้อื่น ขอยืมเงินทองแล้วก็ไม่ใช่คืน ไปปล้นไปจี้แล้วมีการต่อสู้กันก็ต้องฆ่าผู้อื่น เมื่อได้ทำบาปทำกรรมแล้วใจก็ต้องไปสู้อบาย ที่อยู่ของสัตว์เดรัจฉานทั้งหลาย เช่นสุนัขแมวเป็นต้น หรือไปนรก

คือสภาพของใจที่มีความรุ่มร้อนอยู่ตลอดเวลา เหมือนกำลังถูกไฟเผา เช่นเวลาที่มีความ
เคียดแค้น ความโกรธ ความทุกข์

เมื่อได้ทำบาปทำกรรมแล้ว ใจจะมีความรุ่มร้อน เมื่อตายไปความรุ่มร้อนก็จะติดไปกับใจ
กลายเป็นนรกขึ้นมา นรกไม่ได้เป็นสถานที่เหมือนวัดญาณฯ ที่เดินทางมาถึงได้โดย
รถยนต์ แต่นรกคือสภาพจิตใจของเรา ถ้ามีความรุ่มร้อนใจก็กำลังตกนรก ถ้ามีความสุข
ความอิมเอิบใจ เช่นวันนี้เรามาทำบุญ เรามีความสุขมีความอิมเอิบใจ ขณะนี้เรากำลังอยู่
ในสวรรค์ ใจของเรากำลังอยู่ในสวรรค์ เพราะสวรรค์หรือนรกไม่ได้เป็นสถานที่ แต่เป็น
สภาวะใจของเราที่เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามบุญตามบาปกรรมที่ได้ทำไว้ ในขณะที่เราเป็น
มนุษย์ เราจะขึ้นสวรรค์หรือตกนรกอยู่เป็นประจำ แต่ขึ้นไม่นานและตกไม่นาน เพราะเรา
ดีใจมีความสุขเดี๋ยวเดียว เดียวก็มีความทุกข์มีความวุ่นวายใจ เนื่องจากมีสิ่งต่างๆมา
คอยกระทบอยู่เรื่อยๆ ทำให้เราทำบุญทำบาปสลับกันไป จึงมีความสุขมีความทุกข์
สลับกันไปเรื่อยๆ ถ้าฉลาดรู้จักทำบุญละบาปให้กับใจ ก็จะมีสุขมากกว่าความทุกข์
ถ้าไม่ฉลาดก็จะสร้างความทุกข์มากกว่าความสุข เพราะว่าความสุขและความทุกข์เกิด
จากการกระทำของใจ ถ้าใจคิดดี เช่นวันนี้ คิดมาทำบุญทำทาน มารักษาศีล มาฟังเทศน์
ฟังธรรม ใจก็มีความสุข ถ้าใจคิดไม่ดี คิดไปเล่นการพนัน ไปเสพสุรายาเมา ก็ต้องเกิด
ความทุกข์ตามมา เวลาเล่นการพนันจนหมดเนื้อหมดตัว หรือไปเสพสุรายาเมาแล้วไป
ทะเลาะวิวาท ไปทุบไปทำลายสิ่งของของผู้อื่น ขับรถยนต์ไปชนผู้อื่น ไปประสพกับ
อุบัติเหตุ ใจก็ต้องวุ่นวายมีความทุกข์ เกิดจากการกระทำของใจทั้งนั้น ไม่ได้เกิดจาก
ใครเลย เนื่องจากไม่มีปัญญา ไม่ฉลาด ที่จะดูแลรักษาใจให้มีความสุข ให้อยู่ในสวรรค์
นั่นเอง ใจจึงตกนรกอยู่เรื่อยๆ

เวลาที่ใจไม่มีร่างกายแล้ว ตอนนั้นจะไม่มีอะไรมากระทบ ให้อะไรไปทำบาปหรือบุญ ถ้าใจมี
ความทุกข์ก็จะทุกข์ไปเรื่อยๆ จนกว่าความทุกข์จะหมดไป เป็นเหมือนไฟกับเชื้อไฟ ถ้า
ยังมีเชื้อไฟอยู่ไฟก็จะไหม้ไปเรื่อยๆ จนกว่าเชื้อไฟจะหมด ใจที่ตกนรกก็จะเป็นอย่างนั้น
จะมีความสุขไปจนกว่าบาปกรรมที่ได้ทำไว้จะหมดไป เมื่อหมดไปแล้วก็จะได้กลับมา
เกิดเป็นมนุษย์อีก อาจจะต้องไปใช้กรรมอย่างอื่นต่อก่อน อาจจะต้องไปเป็นเปรตก่อน

จึงจะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ มาสร้างบาปสร้างบุญใหม่ ขึ้นอยู่ว่าจะฉลาดหรือโง่ ถ้าได้ อยู่ใกล้คนฉลาดก็จะคอยสอนให้ทำบุญ ทำความดี ละบาป ถ้าอยู่กับคนโง่ ก็จะสอนให้ ทำบาป ไม่ให้ทำบุญ ถ้าเชื่อก็จะทำตาม ถ้าสอนให้ทำดีก็จะได้ไปที่ดี เช่นพวกเรามาวัดกัน เพราะมีคนสอน ถ้าไม่ใช่พ่อแม่ก็อาจจะเป็นพี่น้อง เป็นญาติสนิทมิตรสหาย อาจจะเป็น ธรรมชาติที่ได้ยินได้ฟังมา ถ้าไม่เช่นนั้นก็เป็นบุญเก่าที่ได้สะสมไว้ ที่ยังมีเหลืออยู่ในใจ ก็จะ ชักจูงหรือผลักดันให้ทำบุญต่อ เช่นเดียวกับบาปที่ยังมีเหลืออยู่ในใจ ก็จะชักจูงหรือ ผลักดันให้ไปทำบาปต่อ บุญและบาปนี้เราสามารถเลือกทำได้ ขณะที่จิตคิดจะทำบาป เราก็ยับยั้งได้ อยากจะเสพสุรยาเมาก็ยับยั้งได้ อยากจะเล่นการพนันก็ยับยั้งได้ อยู่ที่เรา ไม่มีใครบังคับเราได้ เช่นเดียวกับการทำบุญทำความดี ถ้าอยากจะทำ แต่ไม่ได้ทำ ก็จะไม่ ได้บุญ เวลาอยากทำอะไร ต้องใช้ปัญญาแยกแยะดูว่าเป็นบุญหรือเป็นบาป ถ้าเป็นบุญ ก็รีบทำเลย พอคิดอยากจะทำบุญก็ทำทันทีเลย คิดอยากจะทำบาปก็รีบระงับทันที อย่า ไปคิดว่าไม่เป็นไร เล็กๆน้อยๆ ทำแล้วไม่เกิดอะไร ครั้งนี้ทำไปแล้วอาจจะไม่เกิดอะไร แต่ครั้งต่อไปจะทำมากขึ้น จะทำหนักขึ้นไปเรื่อยๆ

พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้ระมัดระวังกับเรื่องบาปกรรมทั้งหลาย แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย เท่าผงธุลีก็ตาม ก็อย่าไปทำมัน ทำแล้วจะติดเป็นนิสัย จะทำง่ายขึ้นทำบ่อยขึ้นทำมากขึ้น จะกลายเป็นกรรมใหญ่เป็นบาปใหญ่ขึ้นมา เช่นเดียวกับการทำบุญ ถึงแม้จะเป็นการทำบุญเล็กน้อยๆ ก็ให้รีบทำเสีย อย่าไปคิดว่าทำได้นิดเดียว สู้คนอื่นไม่ได้ รอให้รวย ก่อนค่อยทำ ก็จะได้ไม่ทำเลย เพราะเมื่อรวยแล้วก็จะเสียดายจะหวงเงินทอง ก็จะไม่ อยากทำอยู่ดี ดังนั้นเมื่อเราอยากจะทำบุญ ถึงแม้จะมีเพียงแต่ข้าวเปล่าๆ ก็ขอให้ทำไป จะได้ติดเป็นนิสัย ต่อไปถ้ามีเงินมาก ก็จะซื้อข้าวกับปลาใส่บาตรได้ ซื้อจิวรี่ ซื้อยา ซื้อเครื่องสังฆทานถวายได้ อย่าไปมองคนอื่น ให้มองตัวเรา เพราะคนเราสร้างบุญสร้าง กุศลมาไม่เท่ากัน คนที่ได้สร้างบุญสร้างกุศลมามาก ก็เป็นเหมือนคนที่เรียนหนังสือมา มาก เวลาเข้าโรงเรียนก็ได้เรียนชั้นสูงต่อเลย ถ้ายังไม่ได้เรียนมาเลยก็ต้องเริ่มต้นที่ชั้น อนุบาลก่อน ฉะนั้นใ้การสร้างบุญสร้างกุศลก็เป็นอย่างนั้น ทำมาไม่เท่ากัน อาณิสสรของ บุญจึงปรากฏไม่เท่ากัน ทำให้พวกเรามีความแตกต่างกัน มีความสุขความเจริญ มีรูปร่าง หน้าตา มีอายุมีสุขภาพต่างกัน คนที่ทำบุญมากกว่าย่อมได้มากกว่า คนที่ทำน้อยกว่า

ยอมได้น้อยกว่า เป็นเรื่องธรรมดา เพราะบุญบารมีแข่งกันไม่ได้ มีสุภาสิตที่ว่า แข่งรถแข่งเรือพอแข่งกันได้ แต่บุญบารมีแข่งกันไม่ได้ มีแต่จะต้องทำกัน ของใครของมัน ทำให้มาก เมื่อถึงเวลาที่อันสงฆ์ของบุญบารมีจะส่งผล ก็จะทำให้เราได้ความสุขความเจริญ ในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าจะสุขขอยากจะเจริญเพียงไร ถ้าไม่ได้สร้างบุญสร้างบารมีมาในอดีต ต่อให้ขยันไปจนวันตายก็จะได้ไม่มา จึงควรเชื่อว่าการสร้างบุญสร้างกุศล เป็นการสร้างความสุขสร้างความเจริญที่แท้จริง เป็นทางที่ถูกต้อง ทางที่ดีที่สุด ดีกว่าการสร้างความสุขความเจริญที่ไม่ถาวร คือความสุขความเจริญทางลาภยศสรรเสริญสุข อย่าหลงไปติดกับดักนี้ เพราะจะทำให้ทุกข์ในภายหลัง จะต้องไปเกิดในที่ต่ำ ในที่ไม่ดี ขอให้เชื่อพระพุทธเจ้าแล้วหมั่นสร้างบุญสร้างกุศลกันเทอญ แล้วความสุขและความเจริญที่แท้จริง จะเป็นสมบัติของพวกเราอย่างแน่นอน การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๕

วันอาสาฬหบูชา

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วันนี้เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันอาสาฬหบูชา เป็นวันคล้ายวันเกิดของพระพุทธศาสนา เป็นวันก่อตั้งพระพุทธศาสนา เป็นครั้งแรกที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนา ประกาศพระศาสนา สั่งสอนสัตว์โลกเมื่อ ๒๕๔๕ ปีมาแล้ว พระพุทธศักราชนับเริ่มต้นตั้งแต่วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระศาสนา ๔๕ ปีก่อนที่จะทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน ถ้าอยากจะทำบอายุของพระพุทธศาสนา ก็เอาปี พ.ศ. บวกกับ ๔๕ ปีเข้าไป ปีนี้ พ.ศ. ๒๕๕๐ บวกอีก ๔๕ ปี เป็น ๒,๕๙๕ ปี นี่คืออายุของพระพุทธศาสนา ได้ทรงพยากรณ์ไว้ว่าศาสนาจะอยู่ได้ ๕,๐๐๐ ปี ตอนนั้นก็เลยครึ่งหนึ่งไปแล้ว แต่ก็ยังเป็นที่พักของสัตว์โลกได้ ถึงแม้พระพุทธเจ้าจะไม่ได้อยู่กับเราแล้วก็ตาม เพราะศาสนาไม่ได้อยู่ที่สรีระร่างกายของพระพุทธเจ้า แต่อยู่ที่พระธรรมคำสอนที่ทรงตรัสไว้ชอบแล้ว นี่คือศาสนาแทนพระพุทธเจ้า หลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ทรงจากพวกเราไปแล้ว พวกเราจึงไม่ได้อยู่ปราศจากพระศาสนา ไม่ได้อยู่ปราศจากพระพุทธเจ้า トラบใดที่ยังมีการสั่งสอนอบรมพระธรรมคำสอน มีการศึกษา มีการปฏิบัติ มีการบรรลุผล มีการเผยแผ่ให้กับผู้อื่น นี่คือการสืบทอดพระศาสนาที่พระพุทธเจ้าได้ทรงริเริ่ม เมื่อ ๒,๕๔๕ ปีมาแล้ว

ในเบื้องต้นตอนที่ได้ทรงตรัสรู้ใหม่ๆ ในวันเพ็ญเดือน ๖ วันวิสาขบูชา ทรงท้อพระทัย ไม่อยากจะทำประกาศพระศาสนา ไม่อยากที่จะสั่งสอนสัตว์โลก ทรงเห็นว่าสิ่งที่ได้ทรงตรัสรู้เห็นนั้น เป็นสิ่งที่ยากสำหรับสัตว์โลกจะปฏิบัติได้ จึงไม่ปรารถนาที่จะสั่งสอนสัตว์โลก ต่อมาเมื่อมีท้าวมหาพรหม ได้มากราบอาราธนา ขอให้เมตตาภาวนาต่อสัตว์โลก หลังจากที่ได้ทรงพิจารณา ก็ทรงเห็นว่าสัตว์โลกมีระดับสติปัญญาที่ต่างกัน ทรงจำแนกไว้เป็น ๔ พวกด้วยกัน เปรียบเหมือนบัว ๔ เหล่า คือ ๑. บัวที่อยู่เหนือน้ำแล้ว พอได้รับแสงอาทิตย์ก็

จะบานออกมา เปรียบเหมือนคนที่ฉลาดมาก มีความรู้มาก พอได้ยินได้ฟังเพียงคำสองคำ ก็จะเข้าใจ สามารถรู้ตามได้ ๒. บัวที่เพิ่งโผล่พ้นน้ำ ต้องรออีกวันสองวันถึงจะบานได้ เป็นเหมือนคนที่มีสติปัญญารองลงมา ถ้าได้ยินได้ฟังหลายๆครั้ง ก็จะบรรลุธรรมได้ ๓. บัวที่ยังอยู่ในน้ำ ที่จะโผล่เหนือน้ำในลำดับต่อไป เป็นเหมือนคนที่มีสติปัญญาปานกลาง ต้องใช้เวลาศึกษาไปเรื่อยๆก่อน ชาตินี้อาจจะยังไม่ได้บรรลุธรรม ได้แต่สะสมบุญบารมีไปก่อน ๔. บัวที่อยู่ก้นบ่อก้นสระ อยู่กับตมกับโคลน จะไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นมาเหนือน้ำ และบานได้เลย เพราะจะกลายเป็นอาหารของปูของปลาไป เปรียบเหมือนคนที่มีสติปัญญาที่บ่ หูหนวกตาบอดทางปัญญา พวกนี้จะไม่เชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน จะไม่เชื่อว่าบาปมีจริง บุญมีจริง นรกมีจริง สวรรค์มีจริง สั่งสอนไปก็เสียเวลาเปล่าๆ เหมือนกับเหน็บใส่แก้วที่คว่ำไว้ เหลงไปเท่าไรก็ไม่สามารถเก็บน้ำได้แม้แต่หยดเดียว เพราะไม่ได้หยายแก้วขึ้นมา พระพุทธเจ้าจึงทรงไม่สอนคนเหล่านี้ จะทรงสอนแต่พวกที่มีโอกาสจะบรรลุธรรมได้

จึงทรงมุ่งสอนพวกที่มีสติปัญญาแหลมคมก่อน พร้อมจะบรรลุธรรมได้ทันที ถ้าได้ยินได้ฟังสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน จึงทรงคิดถึงพระปัจจุวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่เคยติดตามปรนนิบัติพระพุทธเจ้ามา แต่ได้แยกทางไปตอนก่อนที่จะทรงตรัสรู้ ทรงเห็นว่าพระปัจจุวัคคีย์มีบารมีพร้อมที่จะบรรลุธรรมได้ ถ้าได้ยินได้ฟังสิ่งที่พระพุทธเจ้าจะทรงสอน จึงทรงมุ่งไปหาพระปัจจุวัคคีย์ ในวันนี้คือวันเพ็ญเดือน ๘ ทรงแสดงพระธรรมเทศนาครั้งแรกโปรดพระปัจจุวัคคีย์ พระธรรมเทศานี้มีชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร แสดงพระอริยสัจ ๔ ธรรมที่ทำให้พระพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา คือความจริง ๔ ประการ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์โลกทุกตัวทุกบุคคล ไม่ว่าจะอยู่ในสมัยไหน สัตว์โลกที่เกิดมาในโลกนี้จะต้องอยู่ภายใต้สัจจะทั้ง ๔ นี้ คือ **ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค** ทุกข์หมายถึงความทุกข์ใจ สัตว์โลกเมื่อเกิดมาแล้วย่อมมีความทุกข์ใจด้วยกันทั้งนั้น มีความไม่สบายใจ กังวลใจ เสียใจ หวาดกลัวเป็นต้น ความทุกข์นี้ทรงตรัสว่าเกิดจากอริยสัจข้อที่ ๒ คือ **สมุทัย** ต้นเหตุของความทุกข์ ประกอบด้วย**ตัณหา**ความอยาก ๓ ชนิดด้วยกันคือ ๑. **กามตัณหา** ความอยากในกาม ๒. **ภวตัณหา** ความอยากมีอยากเป็น ๓. **วิภวตัณหา** ความอยากไม่มีอยากไม่เป็น ความอยากทั้ง ๓ นี้ทำให้เกิดความทุกข์ใจขึ้นมา

เช่นอยากมีความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกาย ก็ต้องห่วงกังวลกับร่างกาย เพราะต้องอาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือหาความสุข ถ้าร่างกายพิการพิการไป ก็จะไม่สามารถหาความสุขทางตาหูจมูกลิ้นกายได้ ถ้าตาบอดไปก็ไม่สามารถหาความสุขจากการดูสิ่งต่างๆได้ ถ้าหูหนวกก็ไม่สามารถหาความสุขจากการฟังสิ่งต่างๆได้ นี่คือการทุกข์ที่เกิดจากความอยากในรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ถ้าไม่อยากจะทุกข์ก็ต้องละความอยากนี้เสีย คืออย่าไปอยากดู อยากฟัง อยากลิ้มรส อยากดมกลิ่น อยากสัมผัสกับสิ่งนั้นสิ่งนี้ทางร่างกาย ปล่อยให้มันเป็นไปตามธรรมชาติ มีอะไรดูก็ดูไป มีอะไรฟังก็ฟังไป ไม่มีก็ไม่เดือดร้อน ถ้าอย่างนี้ก็จะไม่ทุกข์ แสดงว่าไม่มีความอยากทางรูปเสียงกลิ่นรส ไม่มี**กามตัณหา** ความอยากในกาม พระพุทธเจ้าจึงทรงสั่งสอนถ้าอยากจะดับความทุกข์ใจ ก็ต้องละความอยากทั้ง ๓ เสีย อย่าไปอยาก เพราะอยากแล้วเป็นทุกข์ อย่าไปอยากดีกว่า จะมีความสุขที่ดีกว่า เวลาได้อะไรมา ก็มีความสุขใจ แต่พอเสียอะไรไป ก็มีความทุกข์ตามมา ถ้าไม่อยากกับอะไรเลย เวลาเสียอะไรไป ก็จะไม่เสียใจ จะรู้สึกเฉยๆ จะมีความสุขทุกอย่างที่เสียสิ่งต่างๆไป เพราะมีความสุขที่ดีกว่า ที่เกิดจากการดับความอยากนั่นเอง พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้ดับความทุกข์ให้ได้ คือทำ**นิโรธ** อริยสังขข้อที่ ๓ ให้แจ้ง ด้วยการเจริญ**มรรค** อริยสังขข้อที่ ๔ ที่เป็นเครื่องมือดับทุกข์ใจ ประกอบด้วย **ทาน**คือการให้ **ศีล**การไม่เบียดเบียนกัน **ภาวนา**การทำจิตใจให้สงบ ให้เกิดปัญญา ให้เข้าใจในความจริงของชีวิตว่า ความทุกข์เกิดจากความอยาก ความสุขเกิดจากการไม่อยาก ตัดความอยากให้หมดสิ้นไป ด้วยการทำบุญให้ทานรักษาศีลและภาวนา

นี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนในวันแรก หลังจากนั้นก็มีพระบัญญัติศักดิ์หนึ่งท่าน ได้มีดวงตาเห็นธรรม ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน เป็นพระอริยะขั้นที่ ๑ พ้นจากการเกิดในอบาย มีภพชาติเหลือไม่เกิน ๗ ชาติ จะเกิดแต่ในสุคติ คือภพของมนุษย์ของเทพเท่านั้น นี่คือการอันสงส์ที่เกิดจากการได้ยินได้ฟังธรรมครั้งแรก หลังจากนั้นก็ทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระบัญญัติศักดิ์อีก ๒,๓ ครั้ง พระบัญญัติศักดิ์ทั้ง ๕ ก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้สิ้นกิเลสตามพระพุทธเจ้า ไม่ต้องไปเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตาย ไม่ต้องพลัดพรากจากกัน จิตได้เข้าสู่พระนิพพาน มีความสุขเต็มทีตลอดไป ตลอดอนันตกาล ไม่มีที่สิ้นสุด นี่คือการที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับ จากการน้อม

เอาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาศึกษาและปฏิบัติ จิตใจจะค่อยเจริญขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะการปฏิบัติจะชำระกิเลสตัณหาที่มีอยู่ในใจ ที่เป็นเหตุทำให้ทุกข์วุ่นวายใจ ให้ปฏิบัติมากขึ้นไปเรื่อยๆ จากทานก็รักษาศีล จากศีลก็ภาวนา นั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ ด้วยอุบายวิธีต่างๆ จะสวดมนต์ไปก่อนก็ได้ สวดไปภายในใจไม่ต้องออกเสียงก็ได้ ข้อสำคัญเวลาสวด ให้มีสติรู้อยู่กับการสวด อย่าเผลอไปคิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้ ให้อยู่กับบทสวดมนต์อย่างเดียว สวดไปเรื่อยๆ จิตจะค่อยสงบลงไปๆจนสงบนิ่ง ก็จะปรากฏความสุขสบายใจขึ้นมา เป็นการดับทุกข์วิธีหนึ่ง

เวลาไม่สบายอกไม่สบายใจ คิดถึงเรื่องนั้นคิดถึงเรื่องนี้แล้วทำให้เกิดความกังวล ความวุ่นวายใจ ก็อย่าไปคิดถึงมัน ให้สวดมนต์แทน สวดบทไหนก็ได้ที่จำได้ บทสั้นก็ได้ บทยาวก็ได้ ข้อสำคัญคือให้สวดไปเรื่อยๆ สวดหลายๆรอบ อย่าไปคิดถึงเรื่องที่ทำให้ไม่สบายใจ พอสวดไปสักระยะหนึ่งก็จะลืมเรื่องที่ทำให้เราไม่สบายใจ ความสุขก็จะปรากฏขึ้นมา เราก็จะรู้ว่า เรื่องต่างๆไม่สำคัญเลย อะไรจะเกิดก็เกิด ใครจะอยู่ก็อยู่ ใครจะจากไปก็จากไป ไม่สำคัญอะไร เพราะเรามีความสุขได้โดยไม่ต้องมีอะไร นี่คือผลที่จะเกิดขึ้นจากการสวดมนต์ ทำจิตใจให้สงบ จะรู้ขึ้นมา จะเกิดปัญญาขึ้นมาว่า ไม่มีอะไรก็มีความสุขได้ จะเสียอะไรไปมากน้อยเพียงไร ก็ไม่เป็นปัญหาเลย เพราะยังมีความสุขได้ด้วยวิธีการสวดมนต์นี้เอง นี่คือนิเวศน์ปฏิบัติ เป็นการสร้างความสุขอย่างแท้จริง ความสุขอย่างอื่นที่ต้องอาศัยสิ่งนั้นสิ่งนี้ อาศัยคนนั้นคนนี่ เป็นความสุขที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่รู้ว่าคนนั้นคนนี่สิ่งนั้นสิ่งนี้ จะอยู่กับเราไปตลอดหรือไม่ จะเปลี่ยนไปหรือเปล่า ถ้าเปลี่ยนไปหรือจากไป เราก็ต้องเสียอกเสียใจร้องไห้ร้องไห้ นี่คือนิเวศน์ปฏิบัติที่แท้จริง สิ่งต่างๆ มีบุคคลนั้นบุคคลนี้ ความสุขที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้พวกเราปฏิบัติกัน ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งนั้นสิ่งนี้หรือบุคคลนั้นบุคคลนี้เลย แต่อาศัยความศรัทธาคือความเชื่อ เชื่อว่าสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้ปฏิบัตินั้น เป็นการสร้างความสุขที่แท้จริง เมื่อมีศรัทธาแล้วจะมีความขยันหมั่นเพียร ที่จะปฏิบัติตาม จะไม่เสียดายกับสิ่งต่างๆในโลกนี้เลย

ทรงสอนให้ทำบุญทำทานก็ทำอย่างเต็มใจ ไม่เสียดายกับสิ่งที่ให้ไป เพราะรู้ว่าไม่ได้ให้ความสุขที่แท้จริง เวลาให้แล้วใจจะเบาจะสุข ไม่ต้องกังวลกับสิ่งนั้นอีกต่อไป ถ้ายังมีสิ่งนั้นอยู่ก็ยังคงคอยดูแลรักษา คอยหวงคอยกังวล เวลาสูญหายไปหายไ้ ก็จะต้องเสียอกเสียใจ ถ้าให้ผู้อื่นไปด้วยความยินดี ด้วยความพอใจ คิดว่าเป็นการช่วยเหลือกัน เป็นการทำบุญทำทาน ก็จะเกิดความสุขขึ้นมา จึงอย่าเสียดายกับสิ่งต่างๆที่เสียกินเหลือใช้ เอาไปแจกจ่ายช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน จะช่วยระงับดับความทุกข์ความกังวลใจในวัฏขั่วของต่างๆได้ จะลดความอยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ลงไปด้วย เวลาให้แล้วจะอิมเอิบใจ จะไม่อยากได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ จึงควรเสียดสละให้มาก ให้ทานให้มาก ถ้ามีเวลาว่างก็ฝึกทำจิตใจให้สงบ ไหว้พระสวดมนต์ แทนที่จะเสียเวลาไปดูหนังฟังเพลง ทำให้จิตใจฟุ้งซ่านวุ่นวาย หิวกระหายไม่รู้จักจบจักสิ้น เอาเวลามาฝึกทำจิตใจให้สงบ ด้วยการสวดมนต์จะดีกว่า ถ้าสวดมนต์เป็นทำสมาธิเป็นแล้ว ต่อไปไม่ต้องไปเที่ยวข้างนอกให้เสียเวลา เพราะมีที่เที่ยวอยู่ในบ้านแล้ว อยู่ในตัวเรา เที่ยวข้างในดีกว่า เที่ยวด้วยการสวดมนต์ พอสวดมนต์แล้วจิตใจจะสงบอิมเอิบใจพอใจ จะไม่อยากไปไหน ไม่อยากได้อะไร ไม่ดีกว่าหรือ เพราะความอยากเป็นโทษ เมื่ออยากแล้วอยู่เฉยๆไม่ได้ ต้องดิ้นรนหาสิ่งนั้นสิ่งนี้มา หาไม่ได้มากนักน้อยเพียงไรก็ไม่เคยพอ ได้มาแล้วก็อยากจะได้ใหม่อีก ก็จะต้องดิ้นรนไปเรื่อยๆ จนแก่ตายไป ก็ต้องไปเกิดใหม่ ไปดิ้นรนใหม่ ทำอย่างนี้มานับไม่ถ้วนแล้ว ไม่รู้ที่รอบแล้ว ตายเกิดมาไม่รู้ที่รอบแล้ว ไม่เบื่อกันบ้างเลยหรือ ทำไม่ทำตามพระพุทธเจ้า คือทำจิตใจให้สงบ จะได้ไม่อยากได้อะไร ไม่ต้องไปเกิดอีกต่อไป ไม่ต้องไปแก่ ไม่ต้องไปเจ็บ ไม่ต้องไปตาย ไม่ต้องพลัดพรากจากกัน นี่คือทางของผู้ประเสริฐ ของผู้ที่รู้จริง เห็นจริง เป็นทางไปสู่ความสุขที่แท้จริง ไม่มีทางอื่น ทางอื่นมีแต่ความทุกข์ ความวุ่นวาย ความเศร้าโศกเสียใจ การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๖

วันเข้าพรรษา

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วันนี้เป็น**วันเข้าพรรษา** เป็นวันที่พระภิกษุสงฆ์จะต้องอธิษฐานอยู่จำพรรษาที่วัดใดวัดหนึ่ง ที่ใดที่หนึ่งตลอดเวลา ๓ เดือน ไม่จาริกไม่เดินทางไปค้างแรมที่อื่น ยกเว้นถ้ามีเหตุฉุกเฉินเหตุจำเป็น ก็ทรงอนุญาตให้ไปค้างได้ไม่เกิน ๗ วัน ๗ ค่ำ เช่น บิดามารดา อุบาสกอุบาสิกาอาจารย์ไม่สบาย ไปดูแลรักษาท่านได้ ไปได้ ๗ วัน ๗ ค่ำ ก็ต้องกลับมา ถ้ายังจำเป็นต้องไปใหม่ก็ไปได้อีก ไปไม่เกินครั้งละ ๗ วัน ๗ ค่ำ ถ้ากุฎิวิหารเกิดชำรุดขึ้นมากะทันหัน ต้องไปหาวัสดุต่างๆมาซ่อมแซม ก็สามารถไปได้เช่นเดียวกัน ถ้าครุฑาญาตีโยมนิมนต์ไปในงานบุญก็ได้ ถ้ามีสหธรรมิกคือพระภิกษุด้วยกัน มีความกำหนดอยากจะลาสิกขาลาเพศ ก็สามารถไปบวชได้ นี่คือข้อยกเว้นในกรณีที่ต้องจาริกไปค้างแรมที่อื่น ถ้าไม่มีความจำเป็นก็ต้องอยู่ค้างแรมที่วัดตลอดเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำเดือน ๘ ถึงวันแรม ๑ ค่ำเดือน ๑๑ เพราะในสมัยพุทธกาลช่วงเข้าพรรษาจะเป็นฤดูฝน เป็นฤดูปลูกพืชต่างๆ ทำไร่ไถนาถ้าพระภิกษุจาริกไปไหนมาไหน ก็จะต้องเดินเหยียบย่ำไปไหนาที่ได้หว่านเมล็ดไว้แล้ว ก็จะไปทำลายพืชที่ได้ปลูกไว้ ชาวบ้านชาวนา ชาวไร่จึงได้กราบทูลขออนุญาต ให้ทรงบัญญัติห้ามไม่ให้พระภิกษุจาริกไปในที่ต่างๆ ตลอดเวลา ๓ เดือน เนื่องพระภิกษุสมัยก่อนบวชเพื่อปฏิบัติธรรม บวชเพื่อมรรคผลนิพพาน จึงมีการจาริกไปมา ไปหาครูบาอาจารย์ เพื่อรับการอบรมสั่งสอน ไปรุดงค์ตามป่าตามเขา จะไม่ได้อยู่ประจำที่เหมือนที่เป็นอยู่ในสมัยนี้

ภารกิจของพระมีอยู่เพียง ๒ อย่าง คือศึกษาและปฏิบัติ คั้นถั่วและวิปัสสนาธุระ งานของพระในสมัยก่อนเป็นอย่างนี้ จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเรียไร ขอเงินขอทองครุฑาญาตีโยม มาสร้างกุฏิ สร้างโบสถ์ สร้างเจดีย์ สร้างอะไรต่างๆ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของพระ ถ้าครุฑาญาตีโยมมีจิตศรัทธา ก็จะสร้างให้เอง มีเศรษฐีมีกษัตริย์สร้างวัดถวายให้กับ

พระพุทธเจ้าเป็นจำนวนมาก แต่พระพุทธเจ้าไม่เคยเสียเวลากับการสร้างวัดเลย เพราะเป้าหมายหลักของพระพุทธเจ้าต้องการสร้างพระ สร้างคนให้เป็นพระเท่านั้น จึงทรงทุ่มเทเวลาไปกับการสั่งสอน ผู้ที่ได้ยินได้ฟังแล้วก็ต้องนำเอาไปปฏิบัติ แสวงหาที่สงบ สงัดวิเวกตามป่าตามเขา เพราะถ้าปฏิบัติอยู่ตามบ้านจะไม่ค่อยได้ผลเท่าไร เหมือนกับการหว่านเมล็ดข้าว ถ้าดินดีเมล็ดข้าวก็จะเจริญเติบโต ออกดอกออกผลมาก ถ้าดินไม่ดีเป็นดินทราย เป็นหิน ก็จะไม่เจริญเติบโต ไม่ออกดอกออกผล ฉันทิดเมล็ดแห่งการตรัสรู้ แห่งมรรคผลนิพพาน ก็เป็นอย่างนั้น สถานที่ที่จะทำให้มรรคผลนิพพานเจริญงอกงาม ต้องเป็นที่สงบสงัดวิเวก ห่างไกลจากกามคุณทั้ง ๕ คือรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะ ที่เป็นตัวล่อตัวดึงจิตใจให้ติดอยู่กับการเวียนว่ายตายเกิด ผู้ปฏิบัติที่มุ่งต่อมรรคผลนิพพาน มุ่งต่อการสิ้นสุดแห่งการเวียนว่ายตายเกิด มุ่งต่อการพ้นทุกข์ ก็ต้องออกจากบ้านออกจากเรือน ไปสู่ป่าสู่เขา เพื่อบำเพ็ญสมณภาวนาและวิปัสสนาภาวนา สมณภาวนาคือการทำจิตใจให้สงบ ด้วยอุบายแห่งกรรมฐาน เช่นพุทโธๆ เป็นต้น ถ้ากำหนดจิตใจให้รำลึกอยู่แต่คำว่าพุทโธๆ โดยไม่ไปคิดอะไร จิตก็จะไม่สามารถไปสร้างความทุกข์ความมุ่นวายใจให้กับตนได้ ไม่ช้าก็เร็วก็จะสงบตัวลง

เมื่อสงบตัวลงก็จะมีความสุขความอิ่ม มีกำลังที่จะเจริญธรรมะขั้นต่อไป คือวิปัสสนาความรู้แจ้งเห็นจริงในสภาวธรรมทั้งหลาย ที่มีอยู่ ๓ ลักษณะด้วยกันคือ ๑. ไม่เที่ยง ๒. เป็นทุกข์ ๓. ไม่มีตัวตน เป็นคุณสมบัติของทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ ไม่ว่าจะป็นวัตถุข้าวของเงินทองก็ดี เป็นร่างกายของมนุษย์หรือของสัตว์เดรัจฉานก็ดี ย่อมตกอยู่ในลักษณะเดียวกันทั้งนั้น คำว่าไม่เที่ยงก็หมายถึงมีการเกิดขึ้นมีการดับไปเป็นธรรมดา ถ้าเห็นความจริงนี้แล้วก็จะไม่ยึดติด จะไม่ทุกข์กับการเสื่อมการแตกดับของสิ่งต่างๆ แต่ถ้ายังไม่เห็นด้วยปัญญา ก็จะหลงยึดติด มีตัณหาความอยากให้สิ่งต่างๆ อยู่กับตนไปนานๆ ถ้าเป็นสิ่งที่ดีก็ไม่ให้อายุเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งฝืนธรรมชาติ เพราะธรรมชาติไม่ได้เป็นอย่างนี้ ธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลง เดียวดีเดียวไม่ดี มีการแตกดับสูญหายไป พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เห็นความทุกข์ในสิ่งเหล่านี้ เวลาได้อะไรมาใหม่ๆ จะมีความสุขดีใจ แต่พอได้มาแล้ว ก็ต้องกังวล ต้องห่วง ต้องเสียดาย ต้องหึงหวง ถ้ามีความรู้สึกเหล่านี้อยู่ในใจ ก็ต้องมีความทุกข์ใจเกิดขึ้นมา จึงทรงสอนให้เห็นความทุกข์ที่จะตามมากับสิ่งต่างๆ ที่

อยากจะได้มา ถ้าเห็นความทุกข์ก็จะเปลี่ยนใจได้ ไม่รู้จะเอามาทำไม อยู่คนเดียวก็มี
ความสุขพอสมควร ไม่ต้องทุกข์กับสิ่งต่างๆ พอได้อะไรมาแล้ว ได้คนนั้นคนนั้นมาเป็น
คู่ครอง ก็จะต้องทุกข์กังวลห่วงหวง ร้องไห้ร้องไห้ให้เวลาทะเลาะกันหรือพลัดพรากจากกัน
นี่คือคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ของบุคคลต่างๆ

จึงทรงสอนให้พิจารณาให้เห็นว่าเป็นทุกข์ จะได้ไม่หลงยึดติด จะได้ไม่อยากทำให้เขาเป็น
อย่างนั้นเป็นอย่างนี้ เขาจะเป็นอย่างไรก็รับได้ เป็นเหมือนคนที่เราไม่รู้จัก เขาจะเป็น
อย่างไรเราก็ไม่ได้เดือดร้อนเลย เขาจะดีเขาจะชั่วเราก็ไม่เดือดร้อน จะเป็นจะตายเราก็ไม่
เดือดร้อน ฉันทัดกับคนที่อยู่ใกล้ตัวเราใกล้ชิดกับเราก็ควรเป็นอย่างนั้น อย่าไปมีอารมณ์
อย่าไปยึดติด เขาดีก็เรื่องของเขา เขาไม่ดีก็เรื่องของเขา เขาเป็นเขาตายก็เรื่องของเขา ถ้า
ทำใจได้แล้วจะอยู่ในโลกนี้ด้วยความสุข จะไม่ทุกข์กับอะไร พร้อมที่จะจากทุกสิ่งทุก
อย่างไป ขณะที่มึนก็ใช้ไปตามความจำเป็น แต่ไม่หาความสุขจากสิ่งต่างๆ เพราะไม่จริง
ถาวร ไม่ดีเท่ากับความสุขที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายได้ค้นพบ แล้วนำเอามา
เผยแผ่สั่งสอนพวกเรา คือความสุขที่เกิดจากการดับความทุกข์นั่นเอง เป็นความสุขที่เลิศ
ที่สุด ถ้าไม่มีความทุกข์แล้ว ก็ไม่ต้องดิ้นรนหาความสุข เพราะมีความสุขอยู่ในใจแล้ว
เหมือนกับความมืดกับความสว่างจะปรากฏพร้อมกันไม่ได้ ถ้ามืดก็จะไม่สว่าง ถ้าสว่างก็
จะไม่มืด ในใจของเราก็เป็นอย่างนั้น ถ้าทุกข์ก็จะไม่สุข ถ้าสุขก็จะไม่ทุกข์ เราจึงต้องหา
ความสุขที่ไม่มีมีความทุกข์ตามมา ด้วยการระงับดับความอยากความต้องการต่างๆ ถ้ายัง
ไม่สามารถดับความอยากความต้องการได้ ก็จะต้องหาความทุกข์มาใส่ใจ ไปหาคนนั้น
คนนั้น หาสิ่งนั้นสิ่งนั้นมาให้เราทุกข์ ถ้าได้ศึกษาและปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า ทำจิตใจให้สงบ
ได้ ก็จะไม่หิวไม่กระหาย เวลาอยากอะไรก็พอยับยั้งได้ ถ้าไม่มีความสงบแล้วจะไม่มี
กำลังยับยั้งความอยากต่างๆได้ พออยากได้อะไรก็ต้องไปหามา ยากลำบากเพียงไรก็ต้อง
หามา เพราะทนสู้ความอยากไม่ได้

ถ้าเราฝึกจิต ทำจิตใจให้สงบ ด้วยการไหว้พระสวดมนต์ก็ดี ด้วยการระลึกถึงพุทโธๆก็ดี
ด้วยการกำหนดดูลมหายใจเข้าออกก็ดี ถ้าฝึกทำไปเรื่อยๆแล้ว ต่อไปใจจะสงบ มี
ความสุข มีความอึด ไม่ต้องไปหาความสุขมาเพิ่มเพราะความสุขต่างๆที่หามา นั้น ไม่นัก

แน่นเท่ากับความสุขที่ได้จากความสงบของใจ เปรียบเหมือนก้อนหินกับปุยนุ่น ปุยนุ่นมันเบาแต่ก้อนหินมันหนัก ฉันทใจความสุขที่เกิดจากความสงบก็จะหนักแน่น จะต่อต้านอารมณ์ต่างๆได้ เวลาเกิดอารมณ์โกรธขึ้นมาก็ไม่โกรธตาม เวลาเกิดอารมณ์โลภขึ้นมาก็ไม่โลภตาม เวลาเกิดอารมณ์หลงขึ้นมาก็ไม่หลงตามไม่เหมือนกับใจที่ไม่สงบ จะเป็นเหมือนปุยนุ่น เวลาอะไรมากระทบเล็กๆ น้อยๆ ก็เกิดอารมณ์ขึ้นมา เห็นอะไรไม่ถูกใจก็เสียใจ เกิดความโกรธ อยากได้อะไรก็ทนไม่ได้ ต้องหามาให้ได้ ก็เลยกลายเป็นทาสของความอยาก ทาสของความโกรธ ทาสของอารมณ์ไป เวลาอารมณ์หนึ่งอยู่เฉยๆไม่ได้ หนึ่งไม่เป็นสุข ถ้าได้ฝึกทำจิตใจให้สงบแล้ว จิตใจจะหนักแน่นเหมือนกับหิน ไม่ว่าจะอะไรจะมากระทบ จะมีความหนักแน่น จะรับกับอารมณ์ต่างๆได้ ถึงแม้จะไม่สามารถดับอารมณ์หรือป้องกันไม่ให้อารมณ์เกิดขึ้นมาได้ อย่างน้อยก็จะไม่ถูกอารมณ์หลุมลากีไปทำความเสียหาย เช่นคนที่ทำผิดศีล ไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ ฆ่าผู้อื่นหรือฆ่าตนเอง ล้วนเกิดจากความไม่หนักแน่นของจิตใจ ไม่มีภูมิคุ้มกัน พอมีอารมณ์อะไรมากระทบก็ไหลไปตาม ถ้าอยากจะทำผู้อื่นอยากจะทำตนเองก็จะทำ เพราะจิตใจไม่หนักแน่น พอที่จะต้านอารมณ์ต่างๆได้

จึงควรไหว้พระสวดมนต์อยู่เรื่อยๆ ไม่เฉพาะขณะที่อยู่ในห้องพระหรืออยู่ในวัดเท่านั้น แต่ทำในทุกสถานที่ทุกเวลาเลย ทำในใจ จะสวดมนต์ไปในใจในขณะที่ขับรถก็ได้ ทำอะไรอยู่ก็ได้ เป็นการฝึกใจไม่ให้ไหลไปตามอารมณ์ต่างๆ ตามความคิดต่างๆ ถ้าฝึกไปเรื่อยๆ แล้วต่อไปใจจะเป็นเหมือนเรือที่ได้ทอดสมอไว้ จะไม่ไหลไปตามกระแส น้ำ ฉันทใจที่มีสมาธิ มีความสงบ มีความตั้งมั่น ก็จะไม่ไหลไปตามกระแสของอารมณ์ต่างๆ เมื่อเป็นอย่างนั้นแล้ว ชีวิตก็จะดำเนินไปตามทำนองครองธรรม จะมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข มีแต่ความเจริญก้าวหน้า นี่คือนิสงส์ของการฝึกจิตทำจิตใจให้สงบที่เรียกว่าสมถภาวนา ถ้าต้องการกำจัดอารมณ์ต่างๆให้หมดไปเลย กำจัดความโลภความโกรธความหลง ก็ต้องเจริญธรรมะอีกขั้นหนึ่งคือวิปัสสนาภาวนา พิจารณาให้เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่เที่ยงแท้แน่นอน เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ของเรา ถ้าเห็นแล้วจะไม่มีตัณหา ความอยาก จิตจะไม่แกว่งไปแกว่งมาตามอารมณ์ต่างๆ เวลาเห็นอะไรก็จะรู้สึกเฉยๆ เวลาสัมผัสอะไรก็จะรู้สึกเฉยๆ ไม่ว่าจะดีหรือชั่ว คนสรรเสริญเยินยอก็ไม่มีดีอกดีใจ

คนดูต่ำกว่ากล่าวตำหนิติเตียนก็จะไม่เสียใจ ได้ข่าวของเงินทองมากก็จะไม่ดีใจ เวลาถูกลักขโมยไปก็จะไม่เสียใจ เพราะใจไม่ได้อาศัยอะไรให้ความสุขแล้ว เพราะเห็นว่าเป็นความทุกข์มากกว่า เอาความสุขที่เกิดจากความสงบของใจดีกว่า ถ้าพิจารณาได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาแล้ว จะไม่ห่วงวุ่นวายใจ จะไม่อยากได้อะไรเลย จะไม่มีอารมณ์กับอะไรเลย จะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขไปตลอด นี่คือใจของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย ใจของท่านเป็นอย่างนี้ เพราะบำเพ็ญปฏิบัติธรรมกัน

ในสมัยพุทธกาลจึงปรากฏมีพระอรหันต์เป็นจำนวนมาก เพราะไม่ได้มุ่งสร้างวัตถุเหมือนในสมัยนี้ สร้างโบสถ์ สร้างเจดีย์ สร้างเหรียญต่างๆ ไม่เป็นวิธีทำจิตให้หลุดพ้นจากความทุกข์ได้ ไม่ได้ทำให้ร่มเย็นเป็นสุขเจริญก้าวหน้า จึงควรระลึกถึงเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวกบำเพ็ญอย่างไร สั่งสอนให้ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ให้ยึดตรงนั้น อย่าไปหลงกับสิ่งต่างๆ ในโลกนี้ ไม่ว่าจะ เป็นวัตถุข่าวของเงินทอง หรือบุคคลต่างๆ สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สรณะ ไม่ใช่ที่พึ่ง เวลาทุกข์ใจสิ่งเหล่านี้ช่วยไม่ได้ มีสิ่งเดียวที่จะช่วยได้ ก็คือพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ ที่เกิดจากการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ในวันเข้าพรรษาจึงควรตั้งจิตตั้งใจ ประพฤติปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสั่งสอน ทำอะไรได้ก็ทำไป ตักบาตรทั้งพรรษาได้ก็ตักไป รักษาศีลได้ก็รักษาไป ละอบายมุขต่างๆ ได้ก็ละไป บำเพ็ญภาวนาทำจิตใจให้สงบ ด้วยการสวดมนต์ ด้วยการระลึกถึงพุทโธไปเรื่อยๆ กำหนดดูลมหายใจเข้าออกได้ ก็ทำไป พิจารณาความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่มีตัวตนของสภาวะธรรมทั้งหลาย ไม่ว่าจะ เป็นวัตถุข่าวของหรือบุคคลต่างๆ ได้ ก็พิจารณาไป ถ้าทำได้แล้ว ใจจะปล่อยวาง จะมีความสุข จะไม่ทุกข์กับอะไรเลย การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๗

กิเลสตายด้วยการปฏิบัติ

๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

ในพรรษาเป็นเวลาที่เราคร่ำครวญโยม จะให้ความสำคัญ ต่อการบำเพ็ญประพฤติปฏิบัติ ตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า มากกว่าปกติ มากกว่าในช่วงนอกพรรษา ตลอดระยะเวลา ๓ เดือนของพรรษา เป็นเวลาที่พุทธศาสนิกชนจะมี**ฉันทะ**ความยินดี มี**วิริยะ**ความอุตสาหะพากเพียร มี**จิตตะ**จิตใจจดจ่อ มี**วิมังสา**ใคร่ครวญในเรื่องธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะเป็นทางที่จะพาให้สัตว์โลกไปสู่การสิ้นสุดแห่งความทุกข์ หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ไม่มีอะไรที่จะพาสัตว์โลกไปได้ นอกจากพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอันประเสริฐนี้เท่านั้น ดังนั้นในช่วงพรรษา จึงควรเพิ่มการประพฤติปฏิบัติ การศึกษา การเข้าวัด ให้มากกว่าในช่วงนอกพรรษา บางท่านมีจิตศรัทธาปล่อยวางภารกิจการทำงานตลอดระยะเวลา ๓ เดือน ออกบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์บ้าง เป็นแม่ชีบ้าง เพื่อที่จะได้มีเวลาเต็มที่ต่อการศึกษาและประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นเหมือนกับการทำงานอย่างหนึ่ง ต้องทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน ผลถึงจะปรากฏขึ้นมา ถ้าให้เวลาน้อยผลก็จะปรากฏขึ้นมาน้อย ถ้าให้เวลามากผลก็จะปรากฏขึ้นมามาก จึงต้องดูที่เหตุคือการกระทำเป็นหลัก ไม่ได้ดูที่ผลที่ต้องการ เพราะผลไม่ได้ลอยมาเหมือนเมฆบนท้องฟ้า จุดรูป ๓ ดอกแล้วขอให้ปรากฏเป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ ย่อมไม่เป็นตามหลักของเหตุผล **เหตุ**คือการกระทำ **ผล**เป็นสิ่งที่ตามมา ถ้าเหตุมาก ผลก็จะมาก ถ้าเหตุน้อย ผลก็จะน้อย ไม่มีใครมอบผลให้กับเราได้

แม้แต่พระบรมศาสดาที่เราเคารพนับถือ ก็มอบผลให้กับเราไม่ได้ มอบมรรคผลนิพพานอันประเสริฐให้กับเราไม่ได้ มอบพรหมสมบัติ เทวสมบัติ มนุษย์สมบัติให้กับเราไม่ได้ มีแต่ตัวเราเท่านั้นที่จะมอบให้ได้ ด้วยการศึกษาปฏิบัติ ด้วยฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสา คือ **อิทธิบาท ๔** ถ้ามีคุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว ไม่มีอะไรที่เราจะทำไม่ได้ เหตุที่เราทำกัน

ไม่ได้ก็เพราะไม่มีอิทธิบาท ๔ นี้เอง ไม่มีฉันทะความยินดีความพอใจ ที่จะสร้างเหตุที่ทำให้เกิดผลที่เราต้องการ ไม่มีวิริยะความพากเพียรที่จะปฏิบัติให้ผลปรากฏขึ้นมา ไม่มีจิตตะจดจ่อกับภารกิจงานที่ต้องทำ ไม่มีวิมังสาใครครวญถึงงานที่ต้องทำ มัวแต่ไปคิดเรื่องอื่น ก็เลยไปทำเรื่องอื่น เมื่อไปทำเรื่องอื่น ผลที่ต้องการก็ไม่ปรากฏขึ้นมา ได้แต่ผลอื่น ถ้าอยากจะมีความสุขความเจริญ แต่ไปให้ความสนใจกับสิ่งที่จะทำให้จิตใจทุกข์และเสื่อมลง ผลก็คือความทุกข์ความวุ่นวายใจจึงตามมา จึงควรมุ่งไปที่พระธรรมคำสอน มุ่งไปที่การศึกษา มุ่งไปที่การปฏิบัติ ด้วยฉันทะความยินดีความพอใจ ทำอย่างไรจึงจะเกิดความยินดีความพอใจ ก็ไม่ยาก ต้องหมั่นเข้าหาผู้รู้ ผู้ที่รู้จริงเห็นจริง ผู้ที่ได้สิ่งที่เลิศที่ประเสริฐ ที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายได้มาเป็นสมบัติแล้ว ถ้าได้อยู่ใกล้ชิด ได้ยินได้ฟังจากท่าน ก็จะได้รู้ถึงความดีความประเสริฐของพระธรรมคำสอนพระพุทธเจ้า พอได้ยินได้ฟังบ่อยๆ เข้า ก็จะเกิดศรัทธาความเชื่อ เกิดฉันทะอยากปฏิบัติ เกิดความพอใจ

เหมือนกับเวลาที่ดูโฆษณาสินค้าต่างๆ ในเมืองต้นเราก็ไม่รู้ว่าเป็นอะไร ทำอะไรได้บ้าง พอเห็นโฆษณา ก็จะรู้ว่าดีอย่างไร ทำอะไรให้กับเราได้บ้าง ถ้าไม่ได้ดูโฆษณาก็จะไม่รู้ ไม่เกิดความยินดี ที่จะไปซื้อสินค้านั้นมาใช้ ให้เกิดประโยชน์กับตัวเรา ฉันทะธรรมะก็ต้องอาศัยการโฆษณาเช่นกัน ต้องดูธรรมะฟังธรรมะบ่อยๆ อย่าไปดูอย่างอื่นมากจนเกินไป ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยสนใจดูธรรมะฟังธรรมะกัน ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะผู้เสนอ ไม่ได้เสนอให้เกิดศรัทธา ให้เกิดความยินดี เสนอไม่ถูกหรือเสนอไม่เป็น เสนอแบบผิดๆ ถูกๆ ไม่ได้เห็นด้วยตนเอง เสนอไปตามจินตนาการของตน ถูกบ้างไม่ถูกบ้าง เหมือนกับคนที่ไม่เคยไปสถานที่แห่งหนึ่ง เพียงแต่ได้ยินได้ฟังได้อ่าน แล้วก็ไปบอกผู้อื่น ผู้อื่นฟังแล้วก็ไม่ค่อยเชื่อ ไม่นินดีที่จะไปที่นั่น ไม่เหมือนกับคนที่ได้ไปมาแล้ว ได้เห็นแล้ว แล้วนำมาบอกเล่าให้ฟัง ว่าสถานที่นั้นมีอะไรบ้าง ดีอย่างไร พูดด้วยความมั่นใจ ถ้าถูกซักถามก็สามารถตอบได้ด้วยคามมั่นใจ เมื่อผู้ฟังผู้ถามได้รับคำตอบที่มั่นใจแล้ว ก็จะเกิดศรัทธาความเชื่อ เกิดฉันทะความยินดีขึ้นมา การที่จะมีฉันทะต่อธรรมะ ก็ต้องไปหาพระที่รู้จริงเห็นจริง พระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ไม่ใช่พระที่ศึกษาอย่างเดียว ศึกษาแล้วไม่ปฏิบัติก็ยังไม่พอ ยังไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในจิตใจ เพราะกิเลสไม่ตายด้วย

การศึกษา **กิเลสตายด้วยการปฏิบัติ**เท่านั้น ต้องปฏิบัติทานศีลภาวนา กิเลสถึงจะถูกทำลายไปได้

ถ้าศึกษาอย่างเดียวแต่ไม่ได้ปฏิบัติทานศีลภาวนา ก็จะไม่เห็นความแตกต่างที่จะปรากฏขึ้นมาในจิตใจ ก็จะไม่สามารถอธิบายหรือสอนให้ผู้อื่นเห็นถึงความประเสริฐ ของการหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงได้เหมือนกับคนที่ได้รับประทานอาหาร เพียงแต่เห็นอาหารที่ขายอยู่ตามร้าน แต่ไม่ได้ซื้อมารับประทาน ก็ไม่รู้ว่าจะรสชาติเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ เอร็ดอร่อยหรือไม่ อิ่มหรือไม่ ฉะนั้นใดการศึกษาก็เป็นอย่างนั้น แต่ก็เป็น ถ้าไม่ศึกษาก็จะรู้ว่าปฏิบัติอะไร เหมือนกับแผนที่ ถ้าต้องการเดินทางไปที่ไม่เคยไป ถ้าไม่มีคนพาไป ก็ต้องเปิดแผนที่ดู ถ้าดูแผนที่แล้วแต่ไม่ออกเดินทาง ต่อให้ดูอีก ๑๐ ปีก็จะไปไม่ถึงไหน เพราะไม่ได้เดินทางไป เมื่อดูแผนที่แล้ว รู้ว่าจะต้องเดินไปทางทิศไหน ก็ต้องเดินไป เดินไปเรื่อยๆ ไม่ช้าก็เร็วก็จะถึงจุดหมายปลายทาง นี้ก็เช่นกัน เมื่อได้ยินได้ฟังได้ศึกษาจากผู้รู้จริงเห็นจริงแล้ว ก็จะเกิดฉันทะความยินดีที่จะออกปฏิบัติ วิริยะความพากเพียรก็จะตามมา เพราะรู้ว่าจะได้อะไรจากการปฏิบัติ เหมือนกับคนที่รู้ว่าจะได้เงินเดือนเท่าไร ก็จะมีกำลังใจจิตใจ มีวิริยะความพากเพียรทำงาน ถ้าไม่ได้ปฏิบัติ เพียงแต่ศึกษาอย่างเดียว ก็จะไม่สัมผัสกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติ ก็เหมือนกับทำงานแล้วไม่ได้เงินเดือน ก็จะไม่มีความตั้งใจที่จะทำ ถ้าศึกษาแล้วนำไปปฏิบัติ ก็จะได้สัมผัสกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติ จิตใจจะมีความสุขอิ่มเอิบใจเพิ่มมากขึ้น มีความทุกข์ความวุ่นวายใจน้อยลง

พอมีฉันทะแล้ว ก็จะมีวิริยะความพากเพียรตามมา สามารถปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เคยปฏิบัติได้ เมื่อก่อนไม่ชอบทำบุญให้ทาน เสียหายเงินทอง พอได้ยินได้ฟังว่าการทำบุญให้ทาน มีคุณมีประโยชน์กับจิตใจ ทำให้มีความสุขใจอิ่มใจ มีความโลภน้อยลง ไปเกิดชาติหน้าก็จะมีสมบัติข้าวของเงินทองรอเราอยู่ ในปัจจุบันก็จะเห็นผลที่เกิดจากการให้ทานบ่อยๆ จะมีความสุขใจสบายใจ ถ้าให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนจากผู้รับ ให้ด้วยจิตที่สะอาดบริสุทธิ์ ให้ด้วยความเมตตากรุณา ไม่ต้องการผลตอบแทนจากผู้รับ ไม่ต้องการให้เขาขอบใจ ให้สำนึกในบุญคุณ ให้เพราะเห็นว่าเดือดร้อนทุกข์ยากลำบาก ต้องการปลด

เปลื้องผ่อนปรนความทุกข์ยากลำบากให้น้อยลงไป ถ้าทำอย่างนี้จะมีมีความสุข มีความ อิ่ม มีความพอ มีความภูมิใจ มีความพอใจที่จะทำให้มากขึ้น แทนที่จะเอาเงินไปใช้กับสิ่ง ที่เป็นโทษ ไม่เป็นประโยชน์กับใจ เช่นเอาไปซื้อของฟุ่มเฟือย เอาไปใช้กับพวกอบายมุข ต่างๆ ไปดื่มสุรายาเมา ไปเที่ยวกลางคืน ทำไปแล้วไม่ได้ทำให้จิตใจมีความสุข อิ่มเอิบ มี ความสุข มีความภูมิใจ แต่กลับทำให้มีความอยากมากขึ้น อยากซื้อของฟุ่มเฟือยมากขึ้น อยากจะดื่มมากขึ้น อยากจะเที่ยวมากขึ้น ถ้าเอาเงินมาทำบุญให้ทาน สงเคราะห์ผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น จะมีความรู้สึกที่แตกต่างเกิดขึ้นในตัวเรา จะรู้สึกว่าเป็นคนที่ดีขึ้น มีความเมตตาคุณนามากขึ้น มีความภูมิใจมากขึ้น มีความสุข มีความอิ่ม มีความพอมาก ขึ้น มีความอยากซื้อของฟุ่มเฟือย ไปเที่ยวไปดื่มน้อยลงไป พอเห็นผลแล้ว ก็จะมีวิริยะ เพิ่มมากขึ้น อยากจะทำมากขึ้น จะมีจิตตะคือใจจะจดจ่อคิดแต่เรื่องทำบุญ รักษาศีล ภาวนา เพราะทำแล้ว ใจจะมีความสุขความอิ่มมากขึ้น เพราะเป็นการให้อาหารใจ

ใจก็เป็นเหมือนร่างกาย ร่างกายต้องการอาหารฉันใด ใจก็ต้องการอาหารเช่นเดียวกัน อาหารของใจก็คือการปฏิบัติ**ทานศีลภาวนา**นี้เอง ถ้าให้อาหารใจได้มากเท่าไร ใจจะมี ความสุขมากขึ้นไปเท่านั้น จนมีความสุขเต็มที่ เช่นเดียวกับที่พระพุทธเจ้าและพระ อรหันตสาวกทั้งหลายได้สัมผัส ก็คือบรมสุข ประมั่งสุขัง ความสุขของพระนิพพาน นี่คือ ความอิ่มเต็มที่ของใจ ที่พวกเราทุกคนมีสิทธิ์จะได้รับ มีสิทธิ์ครอบครอง ถ้ามีจิตใจจดจ่อ คิดแต่เรื่องบุญเรื่องกุศล อย่าไปคิดเรื่องทางโลก อย่าไปคิดเรื่องลาภยศสรรเสริญสุข เพราะไม่ได้เป็นอาหารของใจ แต่เป็นพิษกับใจ เพราะจะทำให้เกิดความโลภโกรธหลง มากขึ้น ยิ่งรวยยิ่งสูงเท่าไร จิตใจกลับยิ่งต่ำลง ยิ่งมีความโลภมาก ยิ่งมีความโกรธมาก ยิ่งมีความหลงมาก พอได้มา ๑ แส่น ก็เกิดความโลภอยากจะได้ ๑ ล้าน พอได้มา ๑๐ ล้าน ก็เกิดความโลภอยากจะได้ ๑๐๐ ล้าน ถ้าไม่ได้ก็เกิดความโกรธขึ้นมา ถ้าใคร ขัดขวางก็จะอาฆาตพยาบาท จองเวรจองกรรม ทำร้ายเขา กลายเป็นคนไม่ดีไป ต่างกับ ทางของพระพุทธเจ้า ที่ทรงสอนให้เราอยู่เรื่อยๆ ทรงสอนไม่ให้หวงสมบัติข้าวของเงิน ทอง ทำมาหากินด้วยความสุจริต ถ้ามีเงินทองมากเกินไปเกินความจำเป็น ก็อย่าเก็บเอาไว้ เพราะตายไปเอาติดตัวไปไม่ได้ ตายไปก็กลายเป็นสมบัติของผู้อื่นไป ถ้าเอาไปทำบุญให้ ทาน ก็เป็นการแปลงสินทรัพย์ จากทรัพย์ภายนอกมาเป็นทรัพย์ภายใน ที่เอาติดตัวไปได้

เวลาจากโลกนี้ไป เหมือนกับเอาเงินไปฝากไว้ในธนาคาร ไปที่ไหนก็เบิกเอามาใช้ได้ สมบัติข้าวของเงินทองต่างๆ ก็จะรอเราอยู่ข้างหน้า ได้ไปเกิดเป็นลูกของเศรษฐี ลูกของพระเจ้าแผ่นดินเป็นต้น หรือไม่เช่นนั้นก็มีลาภลอยมา โดยไม่ต้องดิ้นรนหาเหมือนผู้อื่น เพราะเป็นอานิสงส์ของการทำบุญให้ทานของเรา

ถ้ารักษาศีล ๕ ได้อย่างมั่นคง ก็จะได้ไปสู่สุคติ ไม่ต้องไปเกิดในอบาย ไปเป็นเดรัจฉาน ไปเป็นเปรต ไปตกนรก เพราะเป็นที่ไปของผู้ที่ไม่รักษาศีลนั่นเอง ถ้าฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พวดปด เสพสุรายาเมา ตายไปก็ต้องไปเกิดในอบาย ถ้ารักษาศีลได้ ก็จะไปเกิดในภพของมนุษย์ ของเทวดา ของพรหม ของพระอริยเจ้า ขึ้นอยู่กับบุญกุศลที่ได้ปฏิบัติ ถ้าทำบุญทำทานรักษาศีลเป็นหลัก ไม่ได้ภาวนา ตายไปก็ได้ไปเกิดเป็นเทพหรือเป็นมนุษย์ ถ้าอยากจะไปสูงกว่านั้นก็ต้องบำเพ็ญสมณภาวนาและวิปัสสนาภาวนา สมณภาวนาคือการทำจิตใจให้สงบ ไม่คิดปรุงเรื่องต่างๆ ด้วยอุบายกรรมฐาน เช่นอานาปานสติ กำหนดดูลมหายใจเข้าออก อาศัยลมหายใจเข้าออกเป็นเครื่องผูกใจ เหมือนกับเรือที่ต้องผูกไว้กับเสา จะได้ไม่ลอยไปตามกระแสน้ำ ใจก็เป็นเหมือนกับเรือ ถ้าไม่มีอะไรผูกไว้ เช่นอานาปานสติ คือลมหายใจเข้าออก ใจก็จะไหลไปคิดเรื่องนั้นคิดเรื่องนี้ ก็จะไม่สงบนิ่ง ไม่มีความสุข ถ้าผูกใจไว้กับลมหายใจ โดยมีสติคอยเฝ้าดูอยู่ตลอดเวลา หายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก ไม่ให้เผลอไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้ผูกติดไว้กับลมหายใจ ใจก็จะค่อยๆสงบตัวลงไป ถ้าทำได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ปล่อยให้ไปคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ เดี่ยวใจก็จะสงบนิ่ง ตอนนั้นก็ไม่ต้องดูลมหายใจ เพราะไม่มีความจำเป็น ใจไม่ดิ้นไปไหนแล้ว จะมีความสงบเย็นสบาย มีความสุข

เป็นความสุขที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่า เป็นความสุขที่เหนือความสุขอื่นใดในโลกนี้ สุขที่ได้จากการสัมผัสรูปเสียงกลิ่นรสโผฏฐัพพะก็ดี ได้เงินได้ทองมากก็ดี ได้รับตำแหน่งได้รับยศต่างๆก็ดี ได้รับการสรรเสริญก็ดี จะสู้กับความสุขที่ได้จากความสงบของใจไม่ได้ เมื่อได้สัมผัสกับความสงบแบบนี้แล้ว จะยินดีทุ่มเทเวลาให้กับการปฏิบัติอย่างเต็มที่เลย ถ้าไม่ได้ปฏิบัติสูงกว่านี้ ตายไปก็ได้ไปสู่พรหมโลก เพราะจิตมีฉานเป็นสมบัตินั่นเอง ความ

สงบนี้เรียกว่าฉาน เป็นสมบัติของพรหม แต่ถ้าอยากจะไปสูงกว่านั้น คือไม่อยากจะกลับมาเกิดอีกเลย ก็ต้องเจริญวิปัสสนาภาวนา ถ้ายังไม่ได้เจริญวิปัสสนาภาวนา ถึงแม้ได้ไปถึงสวรรค์ชั้นพรหม ก็ยังต้องกลับมาเกิดใหม่อีก เมื่อบุญที่ได้ทำไว้เสื่อมหมดไป จิตก็จะหยาบลง ก็จะเคลื่อนลงจากสวรรค์ชั้นพรหมสู่สวรรค์ชั้นเทพ เมื่อบุญของสวรรค์ชั้นเทพหมดไป ก็จะเคลื่อนลงสู่มนุษยโลก มาเกิดเป็นมนุษย์ใหม่ มาแก่มาเจ็บมาตายใหม่ ต้องบำเพ็ญกันใหม่ ถ้าได้เจริญวิปัสสนาภาวนาแล้ว จะไม่ต้องกลับมาเกิดอีก ภพชาติน้อยลงไปเรื่อยๆ ถ้าได้ชั้นที่ ๑ คือโสดาบัน ด้วยการพิจารณาให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกเป็นไตรลักษณ์ เป็นอนิจจังทุกขังอนัตตา เช่นร่างกายของเราก็เป็นอนิจจังทุกขังอนัตตา มีการเกิดแก่เจ็บตายเป็นธรรมดา เป็นทุกข์ ตื่นขึ้นมาที่ทุกข์แล้ว ทุกข์ด้วยความหิวอาหาร ต้องให้อาหาร ต้องอาบน้ำอาบท่า ต้องแต่งเนื้อแต่งตัว ต้องคอยดูแลรักษา นี่ก็เป็นความทุกข์ ตายไปก็กลายเป็นดินน้ำลมไฟไป เป็นธาตุ ๔ ไม่ได้เป็นตัวเป็นตน ถ้าพิจารณาจนเห็นว่าเป็นอย่างนี้แล้ว ก็จะบรรลुरुธรรมชั้นแรก เป็นพระโสดาบันขึ้นมา

อานิสงส์ของพระโสดาบันก็คือจะมีภพชาติเหลือไม่เกิน ๗ ชาติ ไม่ต้องไปเกิดในอบายอีกต่อไป ถึงแม้ในอดีตเคยทำบาปทำกรรมมามากน้อยเพียงไรก็ตาม แต่เมื่อได้เป็นโสดาบันแล้ว จะเกิดในสุคติเท่านั้น ไม่เป็นเทพก็เป็นมนุษย์ ไม่เกิน ๗ ชาติ พอกลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะบำเพ็ญต่อโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องมีใครบังคับ เพราะใจของพระโสดาบันมีฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสาอยู่กับธรรมอยู่แล้ว ได้เข้าสู่กระแสของธรรมแล้ว กระแสที่จะนำไปสู่พระนิพพาน ก็จะปฏิบัติต่อไปได้เลย ไม่ว่าจะมามีอาจารย์หรือไม่ก็ตาม ถ้ามีอาจารย์ก็จะเร็วหน่อย ถ้าไม่มีอาจารย์ก็ช้าหน่อย แต่ไม่หลงทางแล้ว ไปถูกทางแล้ว จะช้าหรือเร็วเท่านั้นเอง แต่ไม่เกิน ๗ ชาติ ถ้าขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งเรียกว่าชั้นสกิทาคามี ด้วยการเจริญอสุภกรรมฐาน พิจารณาจนเห็นความไม่สวยงามของร่างกาย เป็นเหมือนศพเดินได้ ใต้ผิวหนังมีโครงกระดูกมีอวัยวะต่างๆ ที่ไม่สวยไม่งามซ่อนเร้นอยู่ พอไม่หายใจก็กลายเป็นซากศพไป ถ้าเห็นว่าเป็นซากศพเดินได้ ซากศพที่หายใจได้ ก็จะมีคามยินดีน้อยลงไป เป็นเป็นพระสกิทาคามีขึ้นมา ทำกามตัณหาให้เบาบางลงไป แต่ยังไม่หมดสิ้นไป ก็จะมีภพชาติเหลืออีกเพียง ๑ ชาติเท่านั้น ถ้าเจริญอสุภกรรมฐาน จนตัดกามตัณหาจนหมดสิ้นไปได้ ไม่อยากมีคู่ครองอีกต่อไป ก็จะกลายเป็นพระอนาคามี เป็นพระ

อธิบายบุคคลชั้นที่ ๓ ๖ ไม่ต้องกลับมาเกิดในกามโลกกามภพ คือภพของมนุษย์ภพของเทพ
อีกต่อไป จะไปเกิดอยู่บนสวรรค์ชั้นพรหม ชั้นสุทธาวาส มีอยู่ ๕ ชั้นด้วยกัน และจะ
บรรลुเป็นพระอรหันต์ไปในที่สุด ถ้าบำเพ็ญต่อไปในขณะที่เป็นมนุษย์จนกำจัดอวิชชาได้
ก็จะบรรลुเป็นพระอรหันต์ ๖ ไม่ต้องไปเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป นี่คือนิพัสสนาภาวนา

เป็นธรรมขั้นสูงสุด เป็นธรรมที่จะตัดภพตัดชาติ ตัดการเวียนว่ายตายเกิดได้อย่างราบ
คาบ ธรรมขั้นทานศีลกับสมถภาวนา ๖ ไม่สามารถตัดภพชาติได้ ยังต้องเวียนว่ายตายเกิด
อีก ถ้าอยากจะทำให้หลุดพ้นก็ต้องเจริญขั้นวิปัสสนาด้วย แต่ก่อนจะไปถึงขั้นวิปัสสนาได้ ก็
ต้องไต่เต้าจากขั้นต่ำขึ้นไป จากการให้ทาน ไปสู่การรักษาศีล สู่การบำเพ็ญสมถภาวนา
จนจิตใจมีความสงบแล้ว ถึงจะเจริญวิปัสสนาภาวนาได้ จะข้ามขั้นไปไม่ได้ เหมือนกับอยู่
ชั้นอนุบาลจะเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยเลยไม่ได้ ต้องเข้าสู่ชั้นประถมก่อน แล้วก้าวเข้า
สู่ชั้นมัธยม แล้วจึงจะเข้าสู่ชั้นอุดมศึกษาเข้ามหาวิทยาลัย การบำเพ็ญประพฤติกฎปฏิบัติ
ในทางพระพุทธศาสนาก็เป็นเช่นนั้น ต้องก้าวไปตามขั้นของตน อยู่ขั้นไหนก็ก้าวจากขั้น
นั้นไป ถ้าอยู่ขั้นศีลแล้ว ก็ก้าวสู่ขั้นภาวนาได้เลย ถ้ายังอยู่ขั้นทาน ก็ต้องเข้าสู่ขั้นศีลก่อน
ไม่เช่นนั้นจะภาวนาไม่ได้ ถ้ายังรักษาศีลไม่ได้ เวลาภาวนาจะมีนิรวรณ มีความวิตกกังวล
ต่างๆ จะไม่สามารถทำให้สงบได้ ถ้ายังรักษาศีลไม่ได้ ก็ต้องทำบุญให้ทานให้มากๆ
ก่อน ถ้าทำบุญให้ทานด้วยจิตที่เมตตากรุณาแล้ว ก็ไม่อยากจะเบียดเบียนผู้อื่น ก็จะมีศีล
ขึ้นมา นี่คือนิพัสสนาภาวนาที่พุทธศาสนิกชนจะตั้งหน้าตั้งตาบำเพ็ญกันในพรชานี้ จะให้เวลามากต่อ
การปฏิบัติ เพราะชีวิตของเราไม่แน่นอน จะไปเมื่อไหร่ไม่มีใครรู้ ไม่มีใครกำหนดได้ว่าจะ
ไปวันนั้นหรือไปวันนี้ จะไปอายุเท่าไรอายุเท่าไร เรากำหนดไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของบุญ
ของกรรม เป็นเรื่องของอนิจจังทุกขังอนัตตา เราจึงไม่ควรประมาท เมื่อมีเวลามีโอกาสที่
จะบำเพ็ญได้ เข้าวัดได้ ก็ขอให้มุ่งไปที่วัดกัน ไปบำเพ็ญกัน อย่าผัดวันประกันพรุ่ง
เพราะวันพรุ่งนี้อาจจะไม่มีสำหรับเราก็ได้ ดังที่ท่านทั้งหลายได้มาบำเพ็ญกันในวันนี้
แสดงว่าไม่ตั้งอยู่ในความประมาท มีฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสา ที่จะนำพาไปสู่ความสุข
และความเจริญ สู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งหลายได้อย่างแน่นอน การแสดงก็เห็นว่า
สมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้

กัณฑ์ที่ ๓๕๘

บุญบารมี

๕ สิงหาคม ๒๕๕๐

บุญบารมี เป็นสมบัติที่แท้จริงของพวกเรา สมบัติอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นวัตถุข้าวของเงินทองต่างๆ บุคคลต่างๆ ไม่ได้เป็นสมบัติที่แท้จริง เพราะเอาติดตัวไปไม่ได้ เมื่อเราตายจากโลกนี้ไป บางที่ยังไม่ทันตายก็จากไปก่อนแล้ว แต่บุญบารมีจะติดอยู่กับใจของเรา ไม่มีใครพรากจากเราไปได้ เป็นที่พึ่งที่แท้จริง การได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ก็เป็นเพราะบุญบารมี ที่เราได้สะสมไว้ในอดีต ได้มาเกิดมีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ไม่ซีเหร่ มีอายุยืน มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย มีอวัยวะครบถ้วนบริบูรณ์ ไม่พิการพิการ มีสติปัญญาความฉลาด ไม่โง่เขลา มีทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทอง ไม่ยากจน ล้วนเป็นผลของบุญบารมีที่เราได้สร้างไว้ในอดีตชาติ ส่งผลให้มาเกิดเป็นมนุษย์ แทนที่จะเกิดเป็นเดรัจฉาน ถ้ายังบำเพ็ญบุญบารมีต่อ สะสมให้มากกว่าเดิม ภาพหน้าชาตินี้ของเราจะดีกว่าเดิมไปเรื่อยๆ จนถึงภพสุดท้าย ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์เป็นพระพุทธเจ้าไป เป็นผลของบุญบารมีทั้งนั้น ที่ไม่มีใครสามารถสร้างแทนเราได้ เราต้องเป็นผู้สร้างผู้สะสมเอง พ่อแม่ไม่สามารถสร้างบุญบารมีให้กับเราได้ ญาติสนิทมิตรสหายก็เช่นเดียวกัน เพราะเป็นเรื่องของ **อัตตา หิ อัตโน นาโถ** ตนเป็นที่พึ่งของตน เป็นผู้สร้างบุญบารมีเอง พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้สัตว์โลกทั้งหลายหมั่นสะสมบุญบารมีไว้เสมอๆ เพื่อประโยชน์สุขและความเจริญที่จะเป็นผลตามมา ทั้งในปัจจุบันชาติและชาติที่จะตามมาต่อไป ในปัจจุบันก็จะอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข มีความเจริญ ตายไปก็ได้ภพชาติที่ดีกว่าเดิม ได้ไปเกิดเป็นเทพเป็นพรหม ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ ได้เป็นพระอรหันต์ เป็นพระพุทธเจ้าไปในที่สุด จึงควรหมั่นบำเพ็ญกันอย่างสม่ำเสมอ

บารมีที่เราต้องบำเพ็ญในเบื้องต้นก็คือ**อธิษฐานบารมี** อธิษฐานแปลว่าความตั้งใจ ไม่ได้แปลว่าขอ ก่อนที่จะสร้างบารมีอื่นได้ต้องมีอธิษฐานบารมีก่อน เช่นจะสร้างทานบารมี ก็

ต้องมีอธิษฐานบารมี คือความตั้งใจในการบำเพ็ญทานบารมี วันนี้ญาติโยมก่อนจะมาที่วัดได้ก็ต้องมีความตั้งใจไว้ก่อนแล้ว ว่าวันนี้จะมาวัด มาทำบุญรักษาศีลฟังเทศน์ฟังธรรม ถ้าไม่ได้ตั้งใจไว้ก่อนล่วงหน้าว่าจะมา พอถึงเวลาอาจจะไม่ได้มา ขณะนี้ยังอาจจะนอนหลับอยู่ เพราะไม่ได้ตั้งใจไว้ว่าจะมาวัด เมื่อคืนนี้เลยอยู่ตึก ก็ตื่นเช้าไม่ได้ ต้องตื่นสาย เพราะไม่ได้ตั้งใจอธิษฐานไว้ว่าจะมาวัด ไม่ว่าจะบำเพ็ญบารมีอะไรก็ตาม ต้องมีอธิษฐานบารมีก่อน จะบำเพ็ญทานบารมีก็ดี ศีลบารมีก็ดี เนกขัมมบารมีก็ดี ปัญญาบารมีก็ดี ต้องมีอธิษฐานบารมีก่อนทั้งนั้น ต้องมีความตั้งใจ พอตั้งใจแล้วจะได้มีจุดหมายปลายทางไป เหมือนกับเวลาออกจากบ้าน ถ้าไม่ตั้งใจไว้ก่อนว่าจะไปไหน ก็จะไม่รู้ว่าจะไปไหน ไปแบบสุ่มสี่สุ่มห้า ก็จะไปไม่ถึงไหน เพราะไม่ได้ตั้งใจไว้ก่อน ฉันทิชีวิตของเรา ก็เป็นเหมือนกับการเดินทาง ต้องตั้งเป้าหมายไว้ ให้ไปสู่ความสุขและความเจริญ ไม่ปล่อยให้ไปตามยถากรรม เหมือนกับเรือที่ไม่มีหางเสือ รถยนต์ที่ไม่มีพวงมาลัย ไม่สามารถควบคุมบังคับ ให้ไปในทิศทางที่ต้องการจะไปได้ ชีวิตของเราก็ต้องมีพวงมาลัยมีหางเสือ ก็คือมีอธิษฐานบารมี ต้องตั้งจิตอธิษฐานว่าจะทำบุญทำทานอย่างสม่ำเสมอ จะรักษาศีลอย่างสม่ำเสมอ จะปฏิบัติเนกขัมมะถือศีลบวช ไม่ว่าจะบวชศีล ๘ สำหรับอุบาสกอุบาสิกา ศีล ๑๐ สำหรับสามเณร ศีล ๒๒๗ สำหรับพระภิกษุ จะตั้งใจสร้างปัญญาบารมีด้วยการฟังเทศน์ฟังธรรมอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อมีอธิษฐานบารมีแล้ว ก็ต้องมี**สังจบารมี** ถ้าไม่มีสังจบารมีความจริงใจแล้ว เวลาตั้งใจจะทำอะไรพอถึงเวลาจะทำจริงๆ ก็อาจจะเปลี่ยนใจได้ เช่นวันนี้ตั้งใจจะมาวัด พอตื่นขึ้นมาก็นึกได้ว่ามีอะไรบางอย่างต้องทำก็เลยไม่มาวัด ไปทำในสิ่งที่ต้องทำ ถ้ามีสังจบารมีความจริงใจ เวลาตั้งจิตอธิษฐานแล้วจะไม่ให้ล้มเหลว ตั้งใจจะทำอะไรก็ต้องทำให้ได้ เช่นวันนี้ตั้งใจจะมาวัด ถึงแม้ฝนจะตกแดดจะออกน้ำจะท่วมก็ตาม ถ้ายังสามารถมาได้ก็จะมา เรียกว่ามีสังจบคือความจริงใจ ถ้าไม่มีสังจบแล้วตั้งจิตอธิษฐานไปก็จะได้ไม่ผล ตั้งใจไปแล้ววันสองวันก็ล้มแล้ว เช่นในพรรษาตั้งใจจะเลิกดื่มสุราตลอดเวลา ๓ เดือน พอเวลาผ่านไปสัก ๓-๔ วันก็ทนไม่ไหว อยากจะดื่มสุรา ก็กลับไปดื่มใหม่ แสดงว่ามีอธิษฐานแต่ไม่มีสังจบ ไม่สามารถทำตามที่ตั้งใจไว้ได้ นอกจากมีอธิษฐานบารมีแล้วก็ต้องมีสังจบารมี มีความจริงใจต่อตนเอง อย่าหลอกตนเอง บอกตนเองว่าจะทำอะไร ก็

ต้องทำให้ได้ เช่นเดียวกับการให้คำมั่นสัญญากับผู้อื่น ก็ต้องรักษาคำมั่นสัญญาให้ได้ จึงจะมีสัจจะ ถ้าไม่มีสัจจะก็จะไม่สามารถทำความดีได้ พอถึงเวลาจะทำก็มักจะเปลี่ยนใจ ฎุกอำนาจไฟต่ำชักลงไปทำ เช่นตั้งใจจะเลิกดื่มสุรา พอถึงเวลาจริงๆ ก็ฎุกอำนาจของความอยากดื่มสุรา นุดลากไปดื่มสุราอีก ถ้ามีสัจจบารมีแล้ว เป็นตายอย่างไรก็ต้องรักษาให้ได้ ดังที่พระพุทธเจ้าในขณะที่ทรงนั่งอยู่ที่ใต้ต้นโพธิ์ ก่อนที่จะตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ได้ทรงตั้งสัจจาธิษฐานไว้ว่า จะนั่งไปจนกว่าจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ถึงแม้เลือดในร่างกายจะเหือดแห้งไป ก็จะไม่ลุก ถ้าไม่ได้ตรัสรู้ก็ขอยอมตาย

เมื่อมีความจริงใจแล้วก็ต้องมี**วิริยบารมี**ความพากเพียร เมื่อตั้งใจจะทำอะไรแล้ว ก็ต้องขยันทำอย่างสม่ำเสมอ ตั้งใจมาวัดตลอดพรรษา มาทำบุญตักบาตร ก็ต้องขยันมา ตั้งใจจะใส่บาตรที่บ้านทุกวัน ก็ต้องขยันใส่ ตั้งใจจะรักษาศีลก็ต้องขยันรักษา ตั้งใจฟังเทศน์ฟังธรรมตลอดพรรษา ไม่ดูโทรทัศน์ไม่ฟังเพลง ก็ต้องขยันฟังแต่ธรรมะอย่างเดียว ความสำเร็จไม่ได้เกิดจากความตั้งใจจากสัจจะเท่านั้น ต้องมีวิริยบารมีด้วย ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จย่อมอยู่ที่ไหน ไม่ว่าจะตั้งใจจะไปที่ไหน ถ้าไม่มีความขยันก็จะไปไม่ถึง เช่นตั้งใจจะมาวัด พอถึงเวลาก็บอกว่าขี้เกียจ ไม่อยากจะมา เปลี่ยนใจ เพราะขาดวิริยบารมี ฎุกความขี้เกียจแข่งหน้าไป เราจึงต้องบำเพ็ญวิริยบารมี ให้มีความขยันหมั่นเพียรติดเป็นนิสัย อย่าอยู่เฉยๆ โดยไม่ทำอะไรให้เกิดประโยชน์ อย่าปล่อยให้เวลาเสียไปกับเรื่องไร้สาระ เช่นเรื่องเล่นเรื่องเที่ยวเป็นต้น ไม่เป็นบุญบารมี ไม่ส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้า มีแต่จะนุดลงสู่ที่ต่ำ ต้องขยันทำความดีอยู่เสมอ อยู่ที่บ้านมีอะไรพอจะช่วยกันได้ก็ช่วยกัน กวาดฎุกทำความสะอาด เพื่อจะได้เป็นนิสัย เวลาตั้งใจทำในสิ่งที่ดีที่เลิศ จะได้มีความขยันพาไปได้ ถ้าขี้เกียจแล้วจะทำบุญไม่ได้ รักษาศีลไม่ได้ ฟังเทศน์ฟังธรรมไม่ได้ ภาวนาชาติหน้าจะไม่เจริญขึ้น ไม่ดีขึ้น

เมื่อมีวิริยบารมีแล้ว ก็ต้องมี**ขันติบารมี**เป็นเครื่องสนับสนุน เพราะการทำความดีเป็นสิ่งที่ยาก เหมือนขึ้นครกขึ้นภูเขา ถ้าไม่มีความอดทนก็จะทำไม่สำเร็จ เวลาเกิดอารมณ์อยากจะพูดปด ก็ต้องอดทนไม่พูดปด จะทำทำบุญตักบาตรก็ต้องตื่นแต่เช้า ถ้าไม่อดทนก็จะตื่นไม่ได้ เวลานั่งสมาธิไปนานๆ เจ็บตรงนั้นปวดตรงนี้ ถ้าไม่อดทนก็จะนั่งไม่ได้ จึง

ต้องมีขันติบารมีคอยสนับสนุน ต้องฝึกให้มีความอดทน อย่าเอาแต่ความสุขความสบาย ให้คิดว่าความทุกข์ยากลำบากนี้ จะพาให้ไปสู่ความสุขในบั้นปลาย ดีกว่าความสุขความสบายที่จะพาไปสู่ความทุกข์ในบั้นปลาย ถ้าไม่มีขันติบารมีเวลาทุกข์ในบั้นปลาย ตอนที่เราแก่ เราเจ็บ เราตาย จะทุกข์ทรมานใจมาก ถ้าได้ฝึกฝนสร้างขันติบารมีในขณะที่ยังหนุ่มยังแน่นอยู่ ยอมต่อสู้กับความทุกข์ยากลำบาก ที่เกิดจากการนั่งสมาธิที่ดี เกิดจากการทำความดีต่างๆที่ดี เราจะมีขันติความอดทนไว้ต่อสู้ จิตใจจะไม่ทรมาน ไม่ทรมานทรมาย จิตใจจะสงบนิ่ง นี่คือบารมี ๔ ประการที่สำคัญอย่างยิ่งในการบำเพ็ญบารมี เช่น**ทานบารมี**การให้ มีอะไรที่ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้ ก็ควรเอาไปจำหน่ายแจก ไม่ว่าจะเงินทองหรือเป็นอะไรก็ตาม เก็บไว้ไม่เกิดประโยชน์ทั้งกับเราและกับผู้อื่น จะได้**ทานบารมี**ทำให้เป็นเศรษฐีในภพภาคหน้า ในภพหน้าชาติหน้า ไม่ต้องไปหาเงินหาทองให้ลำบากยากเย็น เพราะจะไปเกิดบนกองเงินกองทอง ไปเกิดเป็นลูกของเศรษฐี เป็นลูกของพระมหากษัตริย์เป็นต้น **ศีลบารมี**การไม่เบียดเบียนกัน เป็นการสร้างสุคติ ภพชาติที่ดี จะเกิดเป็นเทพ เป็นพรหม เป็นพระอริยเจ้า เป็นมนุษย์ได้ จะต้อง**มีศีลบารมี**พาไป ถ้าไม่มี**ศีลบารมี**ก็จะต้องไปเกิดเป็นเดรัจฉานบ้าง เป็นเปรตบ้าง ไปตกนรกบ้าง

เนกขัมมบารมีการถือศีลบวช เพื่อพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ถ้าไม่มี**เนกขัมมบารมี** ก็ไม่สามารถเข้าสู่พรหมโลกได้ ไม่สามารถเข้าสู่มรรคผลนิพพานได้ ต้องอาศัย**เนกขัมมบารมี**ต้องถือศีลบวช ไม่ว่าจะ**ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗** ข้อก็ดี จะต้องโกนหัวหมดเหลือองหนวดหรือไม่ว่า ความจริงก็ไม่จำเป็น ถ้ารักษา**ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗** ได้ ก็เป็นเหมือนนักบวชแล้ว เพราะ**ศีล**ไม่ได้อยู่ที่ผ้าเหลือง ไม่ได้อยู่ที่ผ้าขาว ไม่ได้อยู่ที่โกนศีรษะหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่ผู้หญิงที่ผู้ชาย เด็กหรือผู้ใหญ่ อยู่ที่การรักษา**ศีล**ได้หรือไม่ ถ้ารักษาได้ก็ถือว่าได้บำเพ็ญ**เนกขัมมบารมี** มีสิทธิ์ที่จะก้าวเข้าสู่พรหมโลก สู่**มรรคผลนิพพาน** **ปัญญาบารมี**ความรู้ความฉลาด จะทำให้บรรลุ**มรรคผลนิพพาน**ได้ ถ้ามีแต่**เนกขัมมบารมี**ก็จะได้แค่ขั้นพรหมโลก ได้แค่ฌาน ได้แค่สมาธิ ถ้าต้องการ**มรรคผลนิพพาน** หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด จากความทุกข์ทั้งปวง ก็ต้องบำเพ็ญ**ปัญญาบารมี** ต้องฟังเทศน์ฟังธรรม บำเพ็ญ**วิปัสสนาภาวนา** เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริง ในสภาวะธรรมทั้งหลายว่า เป็น**ไตรลักษณ์** เป็นอนิจจังทุกขังอนัตตา ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ ที่เห็นด้วยตาที่ดี ได้

ยืนด้วยเหตุที่ดี สัมผัสด้วยกายก็ดี ล้วนเป็นอนิจจังทุกขังอนัตตาทั้งนั้น เห็นแล้วก็หายไป ได้ยินแล้วก็หายไป ร่างกายก็เช่นเดียวกัน เกิดแล้วก็ต้องแก่เจ็บตายไป ไม่มีอะไรอยู่กับ ใจไปตลอด มีการเกิดดับ มีมามีไป ถ้าหลงยึดติดก็ต้องเกิดความทุกข์ เกิดต้นหา ความอยากได้ขึ้นมา ก็จะต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปอีก ถ้ามีปัญญาารู้แล้วว่า ไม่สามารถ ยึดติดกับสิ่งต่างๆในโลกนี้ได้ ก็จะปล่อยวาง จะเกิดก็เกิด จะดับก็ดับ ปล่อยให้เป็นไปตามความเป็นจริง จะได้ไม่ทุกข์ ไม่อยาก ไม่มีเหตุที่จะพาให้ไปเกิดอีกต่อไป จิตก็จะ กลายเป็นพระนิพพานไป ไม่ต้องไปเวียนว่ายตายเกิด ไปแก่ ไปเจ็บ ไปตาย ไปพลัด พรากจากกัน นี่คือนิพพานที่จะเกิดขึ้นจากการฟังเทศน์ฟังธรรมอย่างสม่ำเสมอ

วันนี้เราฟังแล้วก็เกิดปัญญา รู้อะไรหลายอย่างที่ไม่รู้มาก่อน เช่น อริชฌานบารมี ส่วนใหญ่จะคิดว่าอริชฌานคือการขอ ทำบุญแล้วก็ขอให้ได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ ถ้าทำแล้วไม่ขอก็ได้ อยู่ดี เพราะการกระทำเป็นเหตุที่จะทำให้ได้ผล ถ้าให้ทานก็จะได้ทานบารมี ถ้ารักษาศีลก็จะ ได้ศีลบารมี ไม่ต้องขอก็ได้ คำว่าอริชฌานนี้ไม่ได้แปลว่าขอ แต่เป็นการตั้งใจ ถ้าไม่ได้ ตั้งใจก็จะไม่ได้ทำ เมื่อไม่ได้ทำก็จะไม่ได้ผล ถ้าจะขออย่างเดียว ไม่ทำอะไรเลย ขอไปจน วันตายก็จะไม่ได้ผล เช่นขอไปพระนิพพาน ถ้าไม่ทำบุญให้ทาน ไม่รักษาศีล ไม่บำเพ็ญ เนกขัมมบารมี ไม่เจริญปัญญาบารมี ต่อให้ขอไปจนวันตาย ขออีกร้อยล้านชาติ ก็จะไป ไม่ถึงพระนิพพาน เพราะพระนิพพานไม่ได้เกิดจากการขอ แต่เกิดจากการบำเพ็ญบุญ บารมีทั้ง ๑๐ ประการ ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบำเพ็ญมาเป็นตัวอย่าง จนได้บรรลุเป็นพระ อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันตสาวกทั้งหลาย ก็ได้บำเพ็ญบุญบารมีมา เช่นเดียวกัน พวกเราก็เช่นเดียวกัน ถ้าบำเพ็ญบุญบารมีทั้ง ๑๐ ประการได้อย่าง ครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว ก็จะได้เป็นพระอรหันต์ เป็นพระพุทธเจ้าในลำดับต่อไปอย่าง แน่นนอน จึงควรใช้เวลาให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ด้วยการบำเพ็ญบารมีอย่างต่อเนื่อง คืออริชฌานบารมี สัจจบารมี วิริยบารมี ขันติบารมี ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี เมตตาบารมี และอุเบกขาบารมี จะได้อะไรจากการได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ได้มาพบกับพระพุทธศาสนา ถ้าบำเพ็ญเพื่อลาภยศสรรเสริญสุข ก็จะไม่ขาดทุน ตายไปเอา ติดตัวไปไม่ได้ จะไม่ได้ไปเกิดดีกว่าเดิม ไม่ได้พัฒนาภพชาติให้สูงขึ้น จึงควรให้ ความสำคัญต่อการบำเพ็ญบุญบารมี ให้ถือเป็นหน้าที่หลักของชีวิตเลย ถ้ามีใครถามว่า

เกิดมาเพื่อทำอะไร ก็ตอบได้เลยว่า เกิดมาเพื่อบำเพ็ญบุญบารมี นี่คือน้ำที่ของมนุษย์
นี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ได้ทรงบำเพ็ญมา จึงนำมาเผยแพร่สั่งสอนพวกเรา จึง
ควรเชื่อในสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนแล้วนำมาปฏิบัติ จะได้มีแต่ความเจริญก้าวหน้า
การแสดงก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอยุติไว้เพียงเท่านี้